

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΣΥΝΤΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΓΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΥΠΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΤΑΡΑΚΤΑ

Τῆ συμπτῆει διαφόρων λογίων.

ΕΤΟΣ ΕΚΤΟΝ. — ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Γ. Φ. ΣΧΟΙΜΑΝΝΟΥ, Ἑθνικὰ Ἑορτά. ΤΑ ΟΑΥΜ. ΠΑ. — ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΩΡΑΙΑΣ [Δημώδης παράδοσις]. — ΣΑΛΟΜΩΝ ΓΕΣΝΕΡΟΣ [βιογραφία]. — Η ΕΚΝΕΜΤΘΕΙΑ [Ἰνδικὴ παράδοσις]. — ΠΕΡΙ ΦΘΟΝΟΥ. — ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΙΣ ΣΑΡΑΝ [ἐκ τῶν τοῦ Ρουσσῶ]. — ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ἐκ γερουσια τοῦ τῆς Βενετίας. — ΕΙΔΥΛΛΙΑ GESSNER Μορτίλος καὶ Ούρσις — Ἀμύντας. — Η ΟΜΙΧΑΗ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ. — ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ. Οἱ Κατορράκται τῆς Σιθέριας. — ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΗΣ ΑΥΓΗΣ ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΥ ΙΥ. [κατὰ Βολταίρον]. — ΜΥΣΤΗ-ΣΤΟΡΙΗΜΑΤΑ. Ὁ κατὰ τῶν Ἑραστῶν διαγωγὸς [G. de Bernard]. — ΠΟΙΗΣΕΙΣ — Κυρίω Ἀλεξ. Ῥαγκαθῆ κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους 1871. — ΑΝΕΚΔΟΤΑ. — ΑΥΣΙΣ τοῦ τοῦ Β. φυλλαδίω Γρίφου. — Αἰνίγματα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ. Βιργιλία ἢ Ῥωμαία, δράμα Τιμ. Ἀμπελά.

ΑΘΗΝΗΣΙ

ΤΥΠΟΙΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ | ΟΔΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ ΑΡΙΘ. 96.

—
1871

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ἐκδιδόμενον ἅπαξ τοῦ μηνός.

ΕΤΟΣ ΣΤ'. ΦΥΛΛ. Γ'.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1871.

Γ. Φ. ΣΧΟΙΜΑΝΝΟΥ

ΕΘΝΙΚΑΙ ΕΟΡΤΑΙ

(Συνέχεια· ὄρα Φυλλ. Β')

ΤΑ ΟΛΥΜΠΙΑ

[Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ]

Πάντες οἱ Ἕλληνας ἀδιακρίτως ἦσαν δεκτοὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας, εἰ μὴ ἦσαν ἔνοχοι φόνου, ἢ ἤμαρτον πρὸς τοὺς θεοὺς ἢ ἦσαν ἔνοχοι ἄλλων μεγαλητέρων ἀμαρτημάτων. Προσωρινὸς ἀποκλεισμὸς ἐκ τῶν ἀγῶνων ὡς καὶ ἐκ τῶν θυσιῶν ἐξεδηλοῦτο ἐνίοτε κατὰ πολιτείας τινός, ἥτις παρέβη τὴν ἐκεχειρίαν ἢ δὲν ἐπλήρωσε τὸ εἰς αὐτὴν ἐπιβληθὲν τμήμα, καθὼς ἀνωτέρω ἐμνημονεύσαμεν ἐνός τοιούτου παραδείγματος. Βάρβαροι καὶ δούλοι δὲν ἀπεκλείοντο μὲν τοῦ θεᾶσθαι, ἀλλὰ τοῦ μετέχειν τῶν ἀγῶνων καὶ τῶν θυσιῶν. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ἀπ' ὅτου συνεσχέτισθησαν ἐτι μᾶλλον πρὸς τοὺς Ἕλληνας, δὲν ἐθεωροῦντο ὡς βάρβαροι. Προσέτι δὲ καὶ ὑπακῆροι γυναῖκες δὲν ἠδύναντο νὰ παρίστανται ὡς θεαταί, μάλιστα δὲν ἠδύναντο κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀγῶνων νὰ πατήσωσι τὴν Ἄλπιν, ἄλλως κατέρριπτον αὐτὰς ἐκ τοῦ πλησίον κειμένου Τυπαιίου ὄρους. Εἰς παρ-

θένους ἀπ' ἐναντίας ἐπετρέπετο τοῦθ' ὅπερ πρέπει νὰ θεωρήσωμεν ὡς χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ Δωρικοῦ, ἰδίως Σπαρτιατικοῦ ἔθνους, ὅπερ παρεχώρει εἰς τὰς παρθένους ἐν γένει μεγαλητέραν ἐλευθερίαν εἰς τὴν ἐπιμίσξιαν μετὰ τῶν ἀνδρῶν ἢ εἰς τὰς γυναῖκας (1). Οἱ ἄλλων φυλῶν καὶ ἠθῶν Ἕλληνας δυσκόλως συνήνουν νὰ παραλάβωσι τὰς θυγατέρας των εἰς τὰ Ὀλύμπια, εἰ καὶ δι' οὐδενὸς νόμου ἀπηγορεύετο αὐτοῖς. Ἐκ τῶν γυναικῶν συνέβη ἐξαίρεσις μόνον ὑπὲρ τῆς ἐν Ἐλευστίνι ἱερείας τῆς Δήμητρος Χαμύντης, ἥτις μάλιστα ἔλαβεν ἰδίαν τιμητικὴν θέσιν μετὰ τῶν θεατῶν (2).

Ὁ θέλων νὰ συμμετάσχη τῶν ἀγῶνων, ὤφειλε νὰ ἀναγγείλῃ τοῦτο ὀρισμένον πινὰ χρόνον πρότερον εἰς τὴν ἐν Ἐλευστίνι ἀρχὴν καὶ πρὸς τούτοις νὰ δώσῃ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, οἰκοδομημένῳ ἐν Ἄλπει, πάνδημον ὄρκον ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Ὀρκίου Διός. Ὁ ὄρκος περιελάμβανε πρὸς τοῖς ἄλλοις τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι δέκα τοῦλάχιστον μῆνας προητοιμάσθη εἰς τοὺς ἀγῶνας, εἰς οὓς ἠθελε νὰ προσέλθῃ, καὶ τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι δὲν θὰ φανῆ ἄπιστος εἰς τὸν ἀγῶνα. Ἐὰν παῖδες ἐδήλουν ὅτι θὰ συμμετάσχωσι τῶν ἀγῶνων, τότε ὠρκίζοντο ἀντ' αὐτῶν οἱ πατέρες των ἢ πρεσβύτεροι ἀδελφοὶ καὶ οἱ διδάσκαλοι ὑφ' ὧν ἐξησκήθησαν καὶ τότε συνωδεύοντο. Ἐγίνοντο ὁμῶς καὶ δοκιμασίαι τῶν παίδων ἀν εἶχον τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα· ἐπίσης ἐδοκιμάζοντο πρότερον καὶ οἱ πῶλοι ἵπποι. Οἱ ἐ-

(1) Πρβλ. Τόμ. 1. σελ. 270.

(2) Πausan. VI, 20, 9.

Ξετασται ἄμικρον ὅτι θά ἐνεργήσῃσι δικαίως καὶ ἀνευ δώρων καὶ ὅτι θά τηρήσῃσι μυστικὸν πᾶν ὅ,τι ἐγένετο εἰς αὐτοὺς γκωστὸν περὶ τῶν ἀφορώντων ἰδιαιτέρως τοὺς δοκιμασθέντας (1).— Διὰ τὴν κατὰ νόμον δεκάμηνον προετομασίαν καὶ ἡ Ἥλις αὐτὴ εἶδε τὰ μέσα νὰ γυμνασθῶσιν εἰς πολλὰ γυμνάσια, ἀλλὰ δὲν ἦτο προδήλως ἀναγκαῖον μόνον ἐνταῦθα καὶ οὐχὶ ἀλλαχοῦ νὰ γείνη αὐτὴ. Ἐν Ἡλίδι ὅμως ἔπρεπε νὰ ἀσκηθῶσι τριάκοντα ἡμέρας πρὸ τῆς ἑορτῆς ἐκεῖνοι μόνον, οἵτινες τότε πρῶτον παρουσιάζοντο καὶ οἵτινες δὲν ἦσαν ἤδη γκωστοὶ καὶ δεδοκιμασμένοι ἀγωνισταί.

Οἱ διατάχται καὶ κριταὶ τοῦ ἀγώνος ἐκαλοῦντο ἑλληνοδίκαὶ καὶ ἀναμφιβόλως οὐχὶ ἀφ' ὅτου ἡ ἑορτὴ τῶν Ὀλυμπίων ἐγένετο κοινὴ Ἑλληνικῇ, ἀλλ' ἤδη ἀπὸ τοῦ Ἰφίτου καὶ Λυκούργου· διότι τὰ μετέχοντα τότε ἔθνη τῆς ἑορτῆς ἦσαν ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὅποια ἀπεδίδοτο ἰδίως τὸ ὄνομα Ἑλλήνες. Τὰ Ὀλύμπια συνέτειναν βεβαίως εἰς τὸ νὰ καταστήσῃσι τὸ ὄνομα τοῦτο κοινὸν εἰς ὅλους τοὺς προϊόντος τοῦ χρόνου προστιθεμένους. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἑλληνοδικῶν δὲν ἦτο πάντοτε ὁ αὐτός. Κατ' ἀρχὰς λέγεται ὅτι ἦτο εἰς μόνον (2) καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ γένους εἰς ὃ ἀνήκεν ὁ Ἰφίτος, ὅπερ πάλιν κατήγετο ἐκ τοῦ Ὁξύλου τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς πολιτείας τῶν Ἠλείων (3). Μετὰ ταῦτα κατεστήσαν δύο· εἴκασαν δὲ τινες (4) ὅτι ὁ ἀριθμὸς οὗτος δυνατὸν νὰ κατάρχηται ἐκ τῶν χρόνων, καθ' ὅσους ἡ Ἥλις καὶ ἡ Πίσσα εἶχον κοινῶς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἑορτῆς. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐσφαλμένη ἡ παράδοσις, ὅτι κατὰ πρῶτον ἀπὸ τῆς 50 Ὀλυμπιάδος (577) ἐξελέγοντο δύο ἑλληνοδίκαὶ καὶ μάλιστα ὡς ῥητῶς μαρτυρεῖται (5) ἐκ πάντων τῶν Ἠλείων δηλ. οὐχὶ πλέον ἐξ ἑνὸς ὠρισμένου γένους. Μετὰ ταῦτα διωρίζοντο ἐννέα, ἀγκωστον ἀπὸ πότε, οἵτινες διενέμοντο τὴν ἐφορείαν τῶν ἀγώνων οὕτως, ὥστε τρεῖς αὐτῶν προΐσταντο τῶν ἰππικῶν, τρεῖς τοῦ πεντάθλου καὶ τρεῖς τῶν λοιπῶν εἰδῶν τῶν ἀγώνων. Ὁ ἀριθμὸς ὠρί-

σθη ἴσως διὰ τῆς τότε ἐν Ἡλίδι ὑπαρχούσης διαίρεσεως τῶν φυλῶν, περὶ ἧς δὲν ἔχομεν ῥητὰς μὲν μαρτυρίας, δυναμέθα ὅμως νὰ εἰκασώμεν ὅτι ἦσαν ἴσως τρεῖς φυλαὶ οὐχὶ τοπικαὶ ἀλλὰ γενεῶν (1). Μετὰ ταῦτα ὁ ἀριθμὸς τῶν ἑλληνοδικῶν ἠξίθη εἰς δέκα. Ἡ αὔξησις αὕτη συνδέεται πιθανῶς τῇ μεταβληθείσῃ διαίρεσει τῶν φυλῶν, καθ' ἣν ἀντὶ τῶν πρότερον τριῶν φυλετικῶν γενεῶν ἐγένοντο δέκα τοπικαὶ φυλαὶ· τοῦλάχιστον ἡ ἀμέσως μετὰ ταῦτα γενομένη αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἑλληνοδικῶν εἰς δώδεκα, ἧτις συνέβη τῇ 103 Ὀλυμπιάδι, ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ὅτι οἱ Ἠλεῖοι εἶχον τότε δώδεκα φυλάς. Μετ' οὐ πολὺ, τῇ 104 Ὀλυμπ. ἀπώλεσαν μέρος τῆς ἐπικρατείας των πολεμοῦντες κατὰ τῶν Ἀρκάδων καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν φυλῶν ἠλαττώθη κατὰ τέσσαρας, τούτου ἕνεκα διωρίζοντο καὶ ὀκτὼ μόνον ἑλληνοδίκα. Ἀλλ' ἤδη τῇ 108 Ὀλυμ. ἦσαν πάλιν δέκα καὶ οὗτος ὁ ἀριθμὸς παρέμεινεν ὕστερον. Ἡ ἀναγόρευσις ἐγένετο διὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ δήμου (2)· ὅταν ὁ λόγος εἶνε καὶ περὶ κληρώσεως (3), πρέπει νὰ υποθέτωμεν ὅτι ἡ κλήρωσις ἐγένετο μεταξὺ πολλῶν ἐκλεχθέντων ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ὁ τρόπος δὲ οὗτος ἦν ἄλλως ἐν χρῆσει ἰδίως εἰς θρησκευτικὰς ἀρχάς. Ἡ διάρκεια τῆς ἀρχῆς φαίνεται ὅτι περιωρίσθη ἐπὶ μίαν Ὀλυμπιάδα. Οἱ ἀναγορευθέντες ἐπὶ δέκα μῆνες ἐδιδάσκοντο μετ' ἀκριβείας ἐν τῷ ἐν Ἠλείᾳ οἰκοδομήματι, τῷ ἑλληνοδικεῖῳ, παρὰ τῶν καλουμένων κμοφυλάκων, τὰ ἀφορῶντα τὴν ἀρχὴν των. Κατὰ τὴν ἑορτὴν ἐκάθηντο ἐπὶ ὑψηλῶν ἐδρῶν ἀπέναντι τοῦ σταδίου. Πρὸς διατήρησιν τῆς τάξεως εἶχον ὑπὸ τὰς διαταγὰς των δούλου τινὰς, κρατοῦντας βάβδους (βαβδοῦχοι), δι' ὧν ἠδύναντο νὰ ἐκτελῶσι καὶ σωματικὰς τιμωρίας· οἱ τοιοῦτοι ἐκαλοῦντο ἀλύται καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν ἀλυτάρχης (4). Αἱ παραβάσεις τῶν περὶ ἀγώνων νόμων καὶ ἡ ἀπιστία τῶν ἀγωνιστῶν ἐτιμωροῦντο κατὰ τὸ ποῖον τοῦ ἀμαρτήματος τὸ μὲν δι' ἀφαιρέσεως τοῦ ἀθλοῦ, τὸ δὲ διὰ προστίμου. Τὰ πρόστιμα κατετίθεντο

(1) Πausan. V, 24, 8 καὶ 6, 8.

(2) Ἀριστοτέλ. παρ' Ἀρποκρατ.

(3) Πausan. V, 9, 4.

(4) Κορυθίου Πελοποννησίου: II, σ. 23.

(5) Πausan. εἰς τὸ προαναφ. χωρίον.

(1) Πρβλ. Πausan. τόμ. 4 σ. 133.

(2) Σχολ. Πινδ. Ὀλ. III, 22.

(3) Πausan. ἐνθ. ἐν.

(4) Μίγ. ἑτυμολ. καὶ τοῦ W. Λουκιαν.

Ἐρμολ. κ. 40.

ἐν τῷ θησαυροφυλακίῳ τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς καὶ ἠΐξανον τὸν ἀναμφιβόλως μέγαν αὐτοῦ θησαυρόν. Ἐν Ἄλτει ἐπὶ τῶν προσόδων τοῦ Κρονίου ὑπῆρχον χάλκιναί τινες εἰκόνες τοῦ Διὸς (Ζᾶρες), αἵτινες κατεσκευάσθησαν ἐκ τοιοῦτων προστίμων (1). Κατὰ τῆς ἀποφάσεως τῶν ἑλληνοδικῶν ἠδύνατο μὲν νὰ γείνη ἔφεσις εἰς τι συνέδριον, τὴν Ὀλυμπιακὴν βουλὴν, ἧτις εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ τιμωρήσῃ καὶ τοὺς ἑλληνοδικὰς ἕνεκα ἀδικου ἀποφάσεως (2), ἐφημιζόντο ὅμως οὗτοι διὰ τὴν ἀμερόληπτον δικαιοσύνην των.

Κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀγώνων μετέβαινον οἱ ἑλληνοδίκαὶ, ἐνδεδυμένοι πορφυρᾶν ἐσθῆτα καὶ ἐστολισμένοι δαφνίοις στέφανοις, εἰς τὴν θέσιν των, προηγούμενοι τῶν ἀγωνιστῶν, διὰ τινος ἀφανοῦς τοῖς θεαταῖς εἰσόδου. Τὸ σημεῖον ἐδίδετο διὰ σάλπιγγος καὶ ὁ κήρυξ ἐκήρυσσεν ὅτι ὁ ἀγὼν ἀρχεται· τότε οἱ ἀγωνισταὶ προσκαλοῦντο, εἰς δὲ τῶν ἑλληνοδικῶν ἔλεγε περίπου πρὸς αὐτοὺς εἰάν ὑπεβλήθητε εἰς τοὺς πόρους, ὡς ἀρμόζει εἰς τοὺς θέλοντας νὰ πατήσῃσι τὴν παλαιστραν τῆς Ὀλυμπίας, εἰάν δὲν παρέβητε τὰ καθήκοντά σας καὶ δὲν εἴσθε ἐνοχοὶ πράξεως ἀγενοῦς, προσέλθετε θαρροῦντες, εἰάν ὅμως τις ἐξ ὑμῶν δὲν ἐξησκήθη προσηκόντως ἢ παρέβη τὰ καθήκοντά του, ἄς ἀπέλθῃ ὅπου θέλῃ. Τότε ἤγοντο οἱ ἀγωνισταὶ καθ' ἐκάστους διὰ τοῦ σταδίου, ὁ κήρυξ ἐκήρυσσε τὸ ὄνομα καὶ τὴν πατρίδα ἐνὸς ἐκάστου καὶ προσέτι ἀπηυθύνετο ἡ ἐρώτησις, ἂν τις τῶν παρευρισκομένων ἔχη νὰ κατηγορήσῃ τινὰ ὡς ἀνελεύθερον ἢ ἀνάξιον. Εἴτα ἐγένετο κλήρωσις τινες ἀγωνισταὶ ἔπρεπε νὰ ἀγωνισθῶσι πρὸς ἀλλήλους. Οἱ κλήροι διὰ στοιχείων σημειωμένοι ἦσαν τεθειμένοι ἐν ἀργυρᾷ κάλπῃ, ἱερᾷ τοῦ Διὸς· ἕκαστος ἀγωνιστῆς ἐλάμβανε τὸν κλήρον του παρακαλῶν τὸν Θεόν. Περαιτωθείσης τῆς κληρώσεως, οἱ ἀγωνισταὶ παρετάσσοντο καὶ διατάσσοντο νὰ ἀγωνισθῶσι, διαρκούντων δὲ τῶν ἀγώνων ἀντήχει αὐλήμα (3). Ἀποφασισθείσης τῆς νίκης, ἀνεκήρυσσεν ὁ κήρυξ τὸ ὄνομα καὶ τὴν πατρίδα τοῦ νικη-

τοῦ. Ὁ νικητῆς ἤρχετο ἐκεῖ ὅπου ἐκάθηντο οἱ ἑλληνοδίκαὶ, καὶ ἐλάμβανε παρ' αὐτῶν κλάδον φοίνικος μὲ τὸ παράγγελλμα νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιόν των πάλιν κατὰ τὴν ὠρισμένην ἡμέραν πρὸς δημοσίαν ἀπονομὴν τοῦ βραβείου. Τὸ βραβεῖον κατ' ἀρχὰς ἐν Ὀλυμπία ἦν πρᾶγμα ἔχων ἀξίαν τινὰ, ὡς καὶ ἡ Ὀμηρικὴ ἐποχὴ ἐγίνωσκε μόνον τοιαῦτα βραβεῖα, δηλ. τρίπους, ἐσθῆς, ποσόν τι χρηματικόν· μετὰ ταῦτα ὅμως μετεβλήθη κατὰ τὸν χρησμὸν τοῦ Δελφικοῦ μαντείου, καὶ τὸν νικητὴν ἔστεφε δαφνίτης στέφανος ἐκ τοῦ δένδρου, ὅπερ λέγεται ὅτι ὁ Ἡρακλῆς κατὰ πρῶτον ἐφύτευσεν ἐνταῦθα. Τοὺς κλάδους τοῦ δένδρου τούτου ἐκοπτεν Ἠλείως τις παῖς ἐξ εὐγενοῦς γένους καταγόμενος, οὕτινος ἔζων ἀμφοτέρω οἱ γονεῖς. Οἱ στέφανοι κεκοσμημένοι ταινίαις ἐτίθεντο πρὸς θεᾶν ἐπὶ τρίποδος ἐν τῷ προνάῳ τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς, ὕστερον δὲ ἐν τῷ τῆς Ἥρας. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς διανομῆς τῶν βραβείων (1) ἐδίδετο ἐκάστῳ ὁ στέφανος αὐτοῦ, πρὸς δὲ ἀπαξ ἔτι ἐκηρυσσετο τὸ ὄνομά του καὶ τὸ τῆς πατρίδος. Οἱ νικηταὶ μετέβαινον τότε εἰς τὸ δωδεκάθεον, ἵνα θυσιάσῃσιν ἐπὶ τῶν ἐξ βωμῶν· κατὰ τὴν θυσίαν ἤδοντο νικητήρια ὑπὸ χοροῦ παρακολουθοῦντος, τὸ μὲν ἴσως νεωστὶ ποιηθέντα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅμως ἀρχαιότερόν τι ἄσμα τοῦ Ἀργιλόχου (2), ὅπερ ἐξῆμνει τὸν Ἡρακλέα καὶ τὸν ἐταῖρον αὐτοῦ Ἰόλαον ὡς πρωτότυπον ὄλων τῶν νικητῶν:

χαῖρε ἐν ἄθλοις, ἰσχυρὲ Ἡράκλειε,

χαῖρε Ἰόλαε, χαίρετε εὐγενεῖς μαχηταί.

τραλαλλά, χαῖρε νικητᾶ.

Μετὰ ταῦτα παρετίθετο ἐν τῷ ἐστιατορίῳ δεῖπνον, ἐν ᾧ οἱ νικηταὶ εἰστιῶντο ὑπὸ τῶν Ἠλείων.

Ἐπι μεγαλείτεροι ἦσαν αἱ ἀποδιδόμεναι τῷ νικητῇ τιμαὶ τὸ μὲν κατὰ τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδον, ὅτε κατέλυε παρὰ φίλοις, τὸ δὲ κατὰ τὴν ἐν τῇ πατρίδι ἀφίξιν. Ἐπειδὴ πάντες οἱ φίλοι, ἡ οἰκογένειά του, ἡ πατρίς του ἐθεώρουν ὡς δόξαν των τὴν

(1) Πausan. V, 21, 2.

(2) Ὁ αὐτ. VI, 3, 7.

(3) Πausan. V, 7, 40. 17, 40 Volkmann εἰς Πλούτ. περὶ μουσικῆς σ. 115.

(1) Τὴν δεκάτην ἕκτην τοῦ μηνός, μετὰ ταῦτα δὲ τὴν 11 ἢ 10 ἤρχιζεν ἡ ἑορτή. Σχολ. Πινδ. Ὀλ. V, 8 καὶ 44.

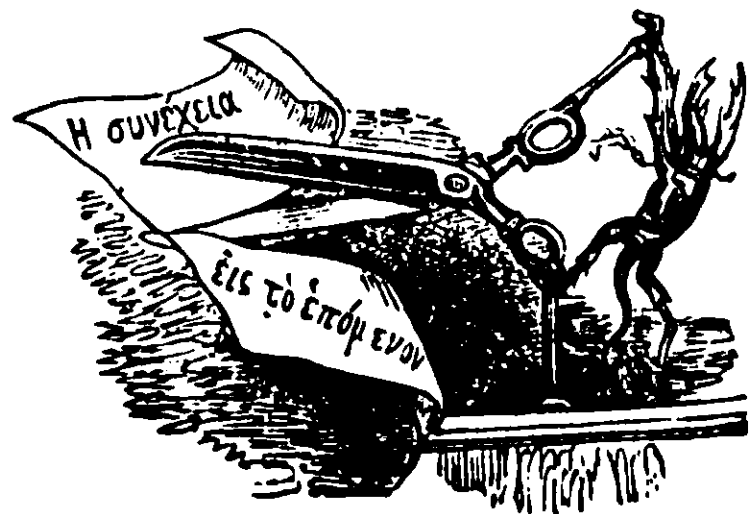
(2) Πινδ. Ὀλ. IX, 4 μετὰ τῶν σχολίων.

νίκην αὐτοῦ καὶ ἐπανηγύριζον αὐτὴν παντοίας τιμαῖς, ἡδύνατο ὁ Κικέρων οὐχὶ ἀδίκως νὰ λέγῃ ὅτι Ὀλυμπιονίκης τις ἐν Ἑλλάδι τιμᾶται περισσότερον σχεδὸν ἢ θριαμβεύσας τις στρατηγὸς ἐν Ῥώμῃ (1). Ἀπαντᾶμεν προσέτι ὅτι, διὰ τὴν πανηγυρικὴν αὐτοῦ εἰσοδὸν εἰς τὴν πατρίδα, ἐκρημνίζετο μέρος τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, ἵνα ἐντεῦθεν καὶ οὐχὶ διὰ τῆς συνήθους θύρας εἰσέλθῃ, ἵνα δεῖξωσιν, ὡς ἀρχαῖός τις συγγραφεὺς λέγει (2), ὅτι πόλις ἔχουσα τοιούτους πολίτας δὲν ἔχει χρεῖαν τειχῶν πρὸς ὑπεράσπισίν της. Ἐπὶ τεθρίπτου ἄρματος συρομένου ὑπὸ τεσσάρων λευκῶν ἵππων εἰσῆρχετο ὁ νικητὴς εἰς τὴν πόλιν ἐνδεδυμένος μεγαλοπρεπῆ πορφυρᾶν ἐσθῆτα· συγγενεὶς καὶ φίλοι ἔφιπποι καὶ ἐφ' ἀμάξης παρηκολούθουν αὐτόν, πρὸς δὲ καὶ πολυάριθμον πλῆθος· οὕτως ἐπορεύετο ἡ πομπὴ εἰς τὸν ναὸν τοῦ πολιούχου θεοῦ, ἐν ᾧ κατέθετεν ὁ νικητὴς τὸν στέφανόν του, ὡς ἀφιέρωμα. Εἶτα διευθύνοντο εἰς κοινὸν δεῖπνον, ἐπινίκια δὲ πεποιημένα ὑπὸ τῶν ἐνδοξοτάτων ποιητῶν καὶ ῥυθμικῶς ἀδόμενα ὑπὸ πολλῶν χορευτῶν, ἤχουν κατὰ τε τὴν πορείαν καὶ τὸ δεῖπνον· τοιαῦτα δὲ ἑορταὶ ἐπανελαμβάνοντο ἐνίοτε ἐπὶ πολλὰ ἔτη κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς νίκης. Εἰς τοὺς νικητὰς ἐδίδοντο καὶ ἄλλαι ἀμοιβαὶ π. γ. οἱ Ἀθηναῖοι παρεῖχον κατὰ τὸν νόμον τοῦ Σόλωνος τῷ Ὀλυμπιονίκῃ 500 δραχμάς, πρὸ τοῦ Σόλωνος δὲ φαίνεται ὅτι τὸ ποσὸν ἦν ἔτι μείζον (3), πρὸς τούτοις προεδρεῖαν ἢ τὸ δικαίωμα τιμητικῆς θέσεως καθ' ὅλας τὰς δημοσίας παραστάσεις, τέλος ἰσόβιον σιτισμὸν ἐν τῷ Πρυτανείῳ. Ὁμοίον τι ἐγένετο καὶ ἀλλαγῆ. Μανθάνομεν ἔτι ὅτι ἐδίδοντο τοῖς νικηταῖς ἐνιαύσιοι συντάξεις (4)· παρὰ τῶν Σπαρτιατῶν ἐδόθη εἰς τοὺς ἱερονίκας ἡ τιμὴ νὰ λαμβάνωσι θέσιν παρὰ τῷ βασιλεῖ κατὰ τὸν ἀγῶνα (5). Τέλος δὲ ἀπὸ τῆς 59 ἢ 61 Ὀλυμπ. ἐπιτρέπετο τοῖς Ὀλυμπιονίκαις νὰ

ἀνεγείρωσιν ἐν τῇ Ἄλτει (1) πρὸς ἐνθύμησιν τὸν ἀνδριάντα των, εἰκονικὸν ὅμως, δηλ. ἄγαλμα παριστάνον ἀκριβέστατα τὴν μορφὴν των, τότε μόνον, ὅποτε τρεῖς ἔθελον νικῆσαι (2). Προσέτι πολλάκις ἀνήγειρον εἰς αὐτοὺς ἐν τῇ πατρίδι των ἀνδριάντα εἰς δημοσία μέρη.

Ἐπειδὴ δὲ ἐν Ὀλυμπία κατὰ τὴν ἑορτὴν συνήρχετο ἄπειρον πλῆθος ἐξ ὄλων τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν, εὕρισκον κατάλληλον εὐκαιρίαν καὶ ἄλλοι νὰ γνωσθῶσιν εἰς περισσότερους ὡς ἀμιλλώμενοι περὶ τοῦ βραβεῖου, διὰ τῶν ἔργων των, τὰ ὁποῖα ἦσαν προσδωρισμένα διὰ τὴν δημοσιότητα. Οὕτω λέγεται, ὅτι ὁ Ἡρόδοτος ἀπήγγειλε μέρος τῆς ἱστορίας του ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις καὶ Γοργίας ὁ Λεοντῖνος ἐξεφώνησε τὸν περιφημον Ὀλυμπιακὸν λόγον του. Προσέτι ὁ Ἠλείος σοφιστὴς Ἴππίας πολλάκις ὠμίλησεν ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις· καὶ ὁ Πανηγυρικὸς τοῦ Ἰσοκράτους, ὁ Ὀλυμπιακὸς λόγος τοῦ Λυσίου εἶνε, τοῦλάχιστον κατὰ τύπον, προσδωρισμένοι εἰς ἀπαγγελίαν ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις. Ὁ μαθηματικὸς Οἰνοπίδης ἐκ Χίου, ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους, ἀνέθηκεν πίνακα ἀστρονομικο-χρονολογικόν, ὅστις παρῖστα κύκλον 79 ἐτῶν (3)· μανθάνομεν δὲ ὅτι ὁ δεῖνα ἢ δεῖνα ζωγράφος ἐξέθηκεν ἐν ταῦθα τὰ ἔργα του (4).

Α. Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ.

- (1) Πausan. V, 48, 5.
 (2) Πλιν. II. N. XXX IV, 4.
 (3) Αἰλιαν. Ποικ. Ἱστορ. X, 7.
 (4) Λουκιαν. Ἡροδ. ἢ Αἰτίων κ. 3.

ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΩΡΑΙΑΣ

(Δημιώδης παράδοσις.)

Ἐπάρχει ἐποχὴ, κοινὴ εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ ἔθνη, καθ' ἣν ἡ φαντασία καὶ ἡ ποίησις, καλύπτουσι τὴν ἱστορίαν, συγγέονται μετ' αὐτῆς, καὶ δυσχερῆ ἂν μὴ ἀδύνατον ἀποκαθιστῶσι τὴν ἐξιγνίαν τῆς. Ὁ λαὸς, ἀποφεύγων τὴν ζῆρᾶν ἀλήθειαν, ἀρέσκειται νὰ ποιικίλλῃ αὐτὴν διὰ τῶν ἀνθῶν τῆς ποιήσεως, καὶ εἰς τὴν τάσιν αὐτὴν ὀφείλομεν ἴσως τὰ ὠραιότερα αὐτοῦ ἔγγραφα, τὰς μαγευτικώτερας διηγήσεις. Γεγονότα σπουδαῖα μὴ ἀφέντα ἔχρη εἰς τὴν ἱστορίαν, διεσώθησαν μέγχις ἡμῶν σκοτεινὰ καὶ συγκεχυμένα, εἶναι ἀληθῆς, ἐν ἄγμασι καὶ παραδόσεσιν, ὑποκρυπτούσαις ὑπὸ τὸν φανταστικὸν αὐτῶν πέπλον διηγήσεις συμβάντων ἐποχῆς ἀπομεικρυσμένης.

Περὶ ἐνὸς τοιούτου γεγονότος (ἔλω εἶπει ὀλίγα, γεγονότος, ἐξ αὐτοῦ ὁ λαὸς ἠρύσθη ἄσμα τι ἀναλογοῦν πρὸς τὰς Ballades τῶν Εὐρωπαϊῶν. Ἡ παράδοσις καὶ τὸ ἄσμα εἶναι διεσπαρμένα ἀνὰ πᾶσαν σχεδὸν τὴν Ἑλλάδα, καὶ πολλαὶ γῶραι διαμνησθητοῦσιν ὑπὲρ ἑαυτῶν τὸν τόπον, ἐν ᾧ τὸ ἀναφερόμενον συμβᾶν ἐγένετο. Ὅπου ὑπάρχουσιν ἰσχυρὰ φρούρια ἢ ὄχυρα τοποθεσία, συνηθέστατον εἶναι ν' ἀκούσῃ τις τὸ ὄνομα Κάστρο τῆς Ὠραίας καὶ διηγήσεις, ἂν μὴ καθ' ὅλα ὁμοίως πρὸς τὴν ἀρχικὴν παράδοσιν, ἐν αὐτῇ ὅμως ἐχούσας κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὴν βᾶσιν των.

Ἡ παράδοσις αὕτη, γυμνὴ τῶν παραλλαγῶν, ἃς τινες κατὰ τόπους ὑπέστη, εἶναι τοιαύτη: Ἐθρικὸς στρατὸς ἐπὶ πολλὰ ἔτη πολιορκεῖ φρούριον, κατεχόμενον ὑπὸ ὠραίας νεάνδος, ὅπερ ἀνθίστατο, καὶ ἦν ἀπόρητον, διὰ τε τὸ ὄχυρόν της θέσεως, καὶ διὰ τὴν μεγάλην τῶν ζωοτροφῶν προμήθειαν. Ὁ πολιορκῶν Τούρκος στρατηγὸς βλέπων ὅτι διὰ τῆς βίας δὲν ἡδύνατο νὰ κατορθώσῃ τι, προτεπάθησε διὰ δόλου νὰ τὸ κυριεύσῃ, καὶ ὑπεσχέθη μεγάλας ἀμοιβὰς εἰς πάντα τὸν δυνάμενον νὰ τὸν συνδράμῃ. Τότε παρουσιάσθη νέος στρατιώτης,

μητρὸς μὲν Ἑλληνίδος, ἀλλὰ πατρὸς Τούρκου γέννημα, ὅστις ὑπεσχέθη νὰ κατορθώσῃ τὴν ἀλωσιν τοῦ φρουρίου, ζητήσας ὡς μόνην ἀμοιβὴν τὴν χεῖρα τῆς κατεχούσης αὐτὸ νεάνδος· παραχωρηθείσης δὲ τῆς αἰτήσεώς του ταύτης ἐνεδόθη μοναχοῦ βᾶτα, καὶ διὰ μυρίων κικουριῶν καὶ παρακλήσεων κατορθώσε νὰ τῷ ἀνοιχθῇ ἡ τοῦ φρουρίου θύρα· ἀλλ' ἀμέσως τότε μυριάδες Τούρκων εἰσῆλθαν ἐν αὐτῇ, ἡ δὲ κόρη βλέπουσα τοῦτο ἐκρημίσθη ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων.

Τοιαύτη εἶναι ἡ παράδοσις, ἔχουσα τι τὸ ῥωμαντικὸν καὶ φανταστικόν, κατὰ τὸν Γερμανὸν Kind (1), καὶ εἰς τὰς πρώτας πιθανῶς τῶν τούρκων κατακτήσεις ἀνεργουμένη· ἐξετάζοντες ἤδη ἐν ἐκτάσει τὰς κατὰ τόπους σωζομένας τοιαύτας διηγήσεις, θέλομεν ἴσως κατορθώσῃ ὀλίγον εἰς τὴν διευκρίνησιν τοῦ συμβάντος τούτου, ὅπερ τοσαύτην ἐπιρροὴν ἔσχε καὶ τόσας ἐντυπώσεις ἀφῆκεν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ λαοῦ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

Ἐν τῇ Πελοποννήσῳ ἀπαντῶσι τρεῖς φρούρια, ἔχοντα τὴν ὀνομασίαν Κάστρο τῆς Ὠραίας· τὸ ἐν τούτων κεῖται εἰς ἀπόστασιν τεσσάρων ἢ πέντε λευγῶν τοῦ Ἄστρος ἐν Ἀργολίδι (2), ἢ πέντε μιλίων μακρὰν τοῦ ἁγίου Πέτρου (3). Τὰ ἐρείπια αὐτοῦ ὁ Γάλλος μεσαιωνοδίφης Buchon περιγράφει ὡς ἐξῆς:

«Τὰ ἐρείπια τοῦ φρουρίου τῆς Ὠραίας (Kastro tis Oraias) εἰσὶ πολλοῦ λόγου ἄξια· ἔχουσι διασωθῆ κατὰ μέγα μέρος τὰ τεῖχη τοῦ διπλοῦ περιτειγίσματος, τοῦ περιβάλλοντος τὰ μέρη τοῦ ὄρους, ἐνθα δὲν ὑπῆρχον φυσικὰ ὄχυράματα· ἐκ τῆς πύλης τῆς εἰσοδῶν ἔχει κρημνισθῆ μόνον τὸ ἄνω μέρος, σώζεται δὲ ἀλόμη μία θυρὶς ἐν τῷ

* Un Turque fils d'une Grecque (Buchon): ἓνα μικρὸ τουρκάκι Ῥουμιογέννητο (Χασιώτης) Ῥωμαιογενῆ (sic). (Passow)

(1) Th. Kind, Neugriechische Poesien 1833 σ. 48.

(2) Buchon, La Grèce continentale et la Morée 1843 p. 395.

(3) Passow, Carmina popularia Graeciae recentioris 1860 σ. 649: «Castellum puellae situm quinque mille fere passus septentrionem versus Hagii Petri.»

(1) Κικ. πρ. Flacco κ. 13.

(2) Πλουτάρχ. Συμποσ. II. 5.

(3) Τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τοῦ Διογ. τοῦ Λαερτ. I, 53.

(4) Γαλην. προτρεπτ. κ. 9. πρβλ. Meier vita Lysurg. σ. CIV κ. ε.

(5) Πλουτάρχ. Λυκούρ. κ. 22.

δευτέρω περιτοιχίσματι. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἠγείρετο εὐρύς τετράγωνος πύργος, ὅστις ἕσταται ἀκόμη, τὸ ἐν τέταρτον μόνον τοῦ ἀρχαίου τοῦ ὕψους διατηρῶν. Τὸ λοιπὸν εἶναι σωρεία ἐρείπιων, ἐφ' ὧν τῆδε κάκεισε φύονται θάμνοι τινές καὶ δενδρύλια, ὧν οἱ σπόροι ἐρίφθησαν ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἐν τῷ μέσῳ τῶν βράχων τούτων» (1). ὁ Buchon ὑποθέτων ὅτι Φραγγικῆς ἐποχῆς εἶναι τὸ φρούριον ἐκεῖνο, φιλοσοφικὰς τινὰς σκέψεις ποιησάμενος, προσθέτει: «Ἐφερον μετ' ἑμαυτοῦ ἐπὶ τοῦ δρους ἐκ τῶν πεδιάδων τῆς Τσακωνίας ποιμένα τινά, ὃν τινὰ ἠρώτησα περὶ τῶν ἀναμνήσεων του καὶ τῶν παραδόσεων τοῦ τόπου, αἵτινες τοσοῦτον ζῶνται διατηροῦνται ἐν τῇ ὀρεινῇ ταύτῃ χώρᾳ· ὁ ποιμὴν μοὶ ἐτραγώδησε τότε παλαιὸν τι ἄσμα, ὅπερ ἔγραψα καθ' ὑπαγόρευσίν του· εἶναι δὲ τοῦτο ἀφελῆς ἐξιστόρησις τῆς τελευταίας πάλης τῶν φράγκων κυρίων τοῦ φρουρίου τούτου, καὶ ἡ πᾶλη αὕτη ἔκαμε γνωστὸν τὸ φρούριον εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους ὑπὸ τὸ ὄνομα τὸ κάστρον τῆς ὠραίας, διότι ἡ ὑπερασπιζομένη αὐτὴ ἦν ὠραία Γαλλίς. με ὠραία φραγγικὰ ἐνδύματα (Une belle fille de France aux belles robes franques) (2).

Ἡ τοῦ Buchon αὕτη εἰκασία, περὶ ἧς μετὰ τοσαύτης βεβαιότητος ὁμιλεῖ, δὲν φαίνεται παρά πολὺ πιθανή· διότι τὸ κυριώτερον διδόμενον ἐφ' οὗ στηρίζεται αὕτην, ἡ μνεῖα δηλαδὴ Γαλλίδος με ὠραία φραγγικὰ φορέματα, εἶναι πολὺ ἀσθενές, μὴ ἀπαντῶν ἄλλως τε εἰς οὐδεμίαν τῶν πολλῶν παραλλαγῶν τοῦ ἔθματος τούτου· ἐν αὐταῖς γίνεται μνεῖα χριστιανῆς πολεμοῦσης πρὸς Τούρκους, ἡ δὲ τῶν Τούρκων ἀνάμιξις εἶναι ἕτερον ἰσχυρότερον ἐπιχείρημα κατὰ τῆς εἰκασίας

(1) Buchon, ἐνθ. ἀν. σ. 399.

(2) Buchon αὐτ. σ. 401—402. Ἡ παραθετομένη μετάφρασις τοῦ ποιήματος τὴν ἐξῆς μόνον σπουδαίαν παραλλαγὴν περιέχει, ὅτι ἡ νεανὶς ἰδοῦσα πρὸς τῶν τειχῶν αὐτῆς ἔγκυον γυναῖκα τὴν εὐσπλαγχνίσθη, καὶ διατάξασα τὸν πιστὸν αὐτῆς θυρωρὸν νὰ τῇ φέρῃ τὰς χρυσαῖς καὶ τὰς ἀργυρὰς κλειδάς τῆς πύλης, κατέβη καὶ ἔνοιξε μόνη τῆς εἰς τὸν μεταμορφωμένον Τούρκον, ὅστις τὴν φονεύει.

τοῦ Buchon, ὅστις, ὡς ἐκ πολλῶν τοῦ μνησθέντος συγγράμματός του μερῶν φαίνεται, πανταχοῦ προσπαθεῖ νὰ διδῇ φραγγικῆς κατοικῆς λείψανα, ἀποφαινόμενος ἐν παραδείγματι ἐκτὸς ἄλλων πολλῶν, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ σχῆμα τῶν παραθύρων τῶν χωρικῶν οἰκιῶν ἐλήφθη ἐκ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν Φράγκων (1).

Ὁ Buchon ζητεῖ εἰς διήγησίν τινα τοῦ χρονικοῦ τοῦ Μορέως τὴν λύσιν τοῦ ἱστορικοῦ τούτου προβλήματος, περὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀναφερομένης ἀλώσεως τοῦ φρουρίου τῆς Ὀρειᾶς καὶ τὴν ἐπιβεβαίωσιν τῆς ἰδέας του. Ἄλλ' ἢ διήγησις τοῦ χρονικοῦ ὀλιγίστην, σχεδὸν οὐδεμίαν φαίνεται ἔχουσα ὁμοιότητα καὶ ἀναλογίαν πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς δημοῦδος παραδόσεως ἐξιστορούμενα· ὁ μιστὴρ Ντζεφρὲς Ντε Μπριε (messire Geoffroi de Briere), διηγείται τὸ χρονικὸν ἀποθανόντος τοῦ ἐξαδέλφου του ἀρχοντος τῆς Καρυταίνης ἐν Μωρέᾳ (περὶ τὰ 1291) ἀνευ κληρονόμου, ἦλθεν ἐκ Καμπανίας ὅπως λάβῃ τὴν ἀρχοντίαν ταύτην· ἀλλὰ τῶν διαφόρων προκρίτων ἱπποτῶν ἀρνηθέντων νὰ παραδεχθῶσι τὰς ἀξιώσεις ταύτας τοῦ Γοδεφρείδου, οὗτος αἰσχυρόμενος νὰ ἐπιστρέψῃ ἀπρακτὸς εἰς τὴν πατρίδα του, συνηνώθη μετὰ τινος ἐγγυρίου, δόντος αὐτῷ πληροφορίας περὶ τῆς ὅλης καταστάσεως τοῦ τόπου. Ἐπιχειρήσας δὲ νὰ κυριεύσῃ τὸ Ἀράκλοβον, προσεποιήθη ὅτι ἐπασχεν ὑπὸ τρομερᾶς δυσεντερίας, καὶ κατάρθωσε νὰ τὸν ξενίσῃ ὁ τοῦ Ἀρακλόβου κύριος ἐντὸς τοῦ φρουρίου. Βαθυμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον περιπαιούμενος αὐτὸν κατάρθωσε νὰ εἰσαγάγῃ τοὺς ἀκολούθους του εἰς τὸ φρούριον, προσποιούμενος ὅτι θὰ τοῖς διακοινώσῃ τὰς τελευταίας θελήσεις αὐτοῦ· κατὰ συμβουλήν του δὲ οἱ ἀκόλουθοι οὗτοι ἐξήγουσι μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὸν φρούραρχον καὶ τινὰς πολεμιστὰς του ἐκτὸς τοῦ φρουρίου, ὅπου ὑπῆρχεν οἰνοπωλεῖόν τι, καὶ ἐκεῖ μεθύσαντες αὐτοὺς τοὺς ἐγκατέλειψαν καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ ἔρημον ὑπερασπιστῶν φρούριον, ὅπερ διὰ τοῦ τοιοῦτου στρατηγήματος ἠλώθη.

Ὁ Buchon προσπαθεῖ νὰ συνδυάσῃ τὰς δύο ἀσχετοὺς ταύτας διηγήσεις διὰ τῶν ἐξῆς· Δὲν εἶναι δυνατόν ἡ διήγησις φραγγικῶν φρουρίου ἀλωθέντος διὰ στρατηγήματος, ὅπου ὑπῆρχεν ἐπίκλησις εἰς τὴν εὐσπλαγ-

(1) Αὐτ., σ. 442.

χίαν τοῦ φρουράρχου, νὰ ἀλλοιωθῇ ἐν ταῖς ἀναμνήσεσι τῶν κατοίκων ἐπὶ τοσοῦτον, καὶ νὰ συνδεθῇ μετ' αὐτῆς ἄλλο τι συμβεβηκός, οὐ ἠρωτῆς ἦν νὰ Γαλλίς;» (1)

Ἐτερον φρούριον ἐν Πελοποννήσῳ, τῆς Ὀρειᾶς ὑπὸ τῶν ἐντοπίων καλούμενον, ὑπάρχει πλησίον τῆς Καρυταίνης. Περὶ αὐτοῦ ὁ Ross λέγει τὰ ἐξῆς: «Μίαν ὄραν περίπου μακρὰν τοῦ Κουρανίου, ἐπὶ τινος μεμονωμένου βράχου, κείνται τὰ ἐρείπια φρουρίου Μεσαιωνικῆς κατασκευῆς, τῆς Ὀρειᾶς τὸ Κάστρο καλούμενον. Ἡ ἀνάβασις εἰς αὐτὸ γίνεται διὰ τῆς βορείου πρὸ πάντων πλευρᾶς, ὅπου σώζονται εἰσέτι τὰ ἐρείπια ἐνὸς Πύργου· ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὑπάρχει ἐκκλησίδιον, ἐν ᾧ ὑπάρχουσι τινες μικροὶ κίονες. Ἐκ τοῦ ὕψους τούτου βλέπει τις ὡς ἐν ἀπόπτῳ, τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον, τὸν Ταύγετον, τὸν Πάρνωνα, καὶ ὅλην σχεδὸν τὴν πεδιάδα τῆς Μεγαλόπολεως» (2).

Τρίτον φρούριον ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν ταύτην ἀπαντῶμεν ἐν Μάνῃ, πρὸς μεσημβρίαν τοῦ Μεζάπου, εἰς τινὰ ἀκρώρειαν τοῦ Ταϊνάρου, ὑπὸ τῆς θαλάσσης περικλυζόμενον. Οἱ Μανιάται θεωροῦσιν αὐτὸ ὡς φρούριον ἀπόρθητον, καλλίτερον ὅλων τῶν φρουρίων τοῦ κόσμου· ἀναφέρουσι δ' εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον ἄσμα περὶ τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀλώσεως, ὅπερ πανταχοῦ ἀπαντῶμεν ἐν τῷ ἐρήμῳ τούτῳ τανῦν φρουρίῳ, ὅπου ὁ παραπλέων τὰς Λακωνικὰς θαλάσσας ὀλίγον πρόβατα μόνον διακρίνει βόσκοντα καὶ οὐδὲν ἕτερον ἐκτὸς τοῦ ποιμένος των, ὑπάρχουσι, κατὰ τὸ λέγειν τῶν Μανιατῶν, 365 δεξαμεναὶ (3), αἵτινες ὡς θησαυρὸς θεωροῦμεναι ἐν τῇ ἀνδρῶ ταύτῃ χώρᾳ συνετέλεσαν οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν ἐπαύξεισιν τῶν περὶ τοῦ ἀπορθητοῦ τοῦ φρουρίου διηγήσεων.

Ὁ Buchon (4) ἀνάγει τὴν κατασκευὴν ὀχυρωμάτων (5) ἐπὶ τοῦ ἔρημου τούτου χωρίου

(1) Buchon, αὐτ. σ. 406.

(2) L. Ross, Reisen und Reiserouten durch Griechenland 1841 τ. I. σ. 94.

(3) Bory de Saint-Vincent, Expedition scientifique de Morée, t. II, p. 309.

(4) Αὐτ. σ. 42.

(5) Τῶν ὀχυρωμάτων τούτων ἔγνη τινὰ διασώζονται ἔτι.

εἰς τοὺς φράγκους τοῦ Μορέως κατακτητῆς. Καὶ δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ ἦται τὸ αὐτὸ μετὰ τὸ ὑπὸ τοῦ χρονικοῦ τοῦ Μορέως ἀναφερόμενον, ὅπερ ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Γουλιέλμου. «Περαιτέρω ὁ Γουλιέλμος, λέγει τὸ χρονικόν, τὴν κατασκευὴν τοῦ φρουρίου τοῦ Μιστρά, (1248 μ. Χ.) ἵππευσε, καὶ διελθὼν τὴν Πασσαβῆν ἔφθασεν εἰς Μάνην· ἐκεῖ εὗρεν βράχον ὀχυρώτατον φυσικῶς, κείμενον ἐπὶ τινος ἀκρωτηρίου. Ἡ θέσις αὕτη τῷ ἤρσεσε καὶ διέταξε νὰ οἰκοδομήσῃ φρούριον, ὅπερ ὠνόμασε Μάνην καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο φέρει μέχρι τῆς σήμερον, λέγει τὸ χρονικόν, κατὰ τὰ 1320 γραφέν.

Κάστρα τῆς Ὀρειᾶς ἀπαντῶμεν καὶ εἰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους· ὁ Ross (1) ἀναφέρει ἐν εἰς τὴν Κύθον, ὅπου ἤκουσε καὶ τὸ ἐπόμενο ἀτελὲς ἄσμα:

Χρόνους δώδεκα τὸ πολεμοῦσαν
κι' ἄλλους δεκατεσσάρους δὲν εἰμποροῦσαν
ἕνα Τουρκὶ Τουρκάκι χτήσανε ἴγνηνε (sic)
μαῦρα φορέθηνε.
«Ἄνοιξ' τε μου κ' ἐμένα τῆς βαρυμοῖρης.
Ποῦμαι ἀγκαστρωμένη καὶ ἔς τὸν μῆνά μου.»
Σὰν ἄνοιξ' ἡ πόρτα χίλιοι ἐμπήκανε,
κι' ὅσο νὰ καλανοῖξη, δὲν ἐμετριοῦντανε (2).

Ὁ δὲ Γερμανὸς Conze (3) διηγείται ὅτι εἰς τὴν Θάσον πολλοὶ πύργοι φέρουσιν αὐτὸ τὸ ὄνομα, καὶ κοινὸν ἐκεῖ εἶναι τὸ ἐπόμενο ἄσμα:

Σὲ ποιὸν καστρὶ καὶ μπῆκα καὶ μπουρπάτση.
Σὰν τῆς ὠριᾶς τὸ κάστρο, κάστρο δὲν εἶν ἄλλο.
ὅπου τὸ πολεμοῦσαν χρόνους δώδεκα
κι' ἄλλους δεκατεσσάρους Τουρκοὶ καὶ Ῥωμοῖ
Μόν' νὰ σκυλὶ Τουρκάκι καὶ Ῥωμαιογενῆ
καλόγερος ἐγέννη, ῥασοφόρησε.
«Ἄνοιξετε ταῖς πόρτες, νὰ μπουσὺν ὄρφανός.»
κι' ὡστὰ ν' ἀνοιξῇ ἡ πόρτα, χίλιοι ἐμπήκανε,
κι' ὡστὰ νὰ καλανοῖξη, τὴν ἐπήσανε.

(1) Ross, Reisen auf die griech. Insel des Aegaeischen Meeres. σ. 142.

(2) Ὁ Ross ἀλλαχοῦ ἀναφέρει τοὺς ἐπομένους στίχους:

ἐπήγα ἔς ὄλ' τὰ κάστρα καὶ ἔς ὅλα τὰ βουνά,
'σὰν τῆς Ὀρειᾶς τὸ κάστρο δὲν εἶδα πουθενά.

(Ross, Wanderung in Griechenland. τ. II. σ. 208).

(3) Conze, Thrakische Inselreisen σ. σ.

Ἀπό γυαλένιο πύργον, κόρη κρέμνασε
οὐδὲ σὲ πέτρα δῶκε οὐδὲ σὲ μάρμαρο
μονὸν ἔαγόρ' ἀγκάλαις ψυχομάχησε.
« Ἄς εἶν', ἄς εἶναι πύργε μου φονεῖά
κι' ἂν δὲ σὲ ρίξω κάτω ἀπὸ θεμελίου
μὲ ἀσημένια φιλάρια καὶ μ' ἀργυρὰ τσαπιά. » (1).

Ὁ Ἰατρίδης ἐν τῇ Συλλογῇ του τῶν δημοτικῶν ἄσματων (2), ἀναφέρει φρούριον τῆς Ὠριάς, αὐτοῦ ὁποῦο μεγαλοπρεπῆ τὰ ερείπια σώζονται μέχρι σήμερον εἰς τὰ κατὰ τὴν μικρὰν Ἀσίαν μέρη τῆς Λυκίας, οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης· ἐν δὲ τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντι ἄσματι Βεζύρης ἦν ὁ πολιορκῶν τὸ κάστρον, ὃ δὲ νέος διὰ τῆς συναργείας τοῦ ὁποῦο ἠλώθη.

Κἂν Ἀλτζερίνος ἦταν, κἂν Σαρακηνός,
προσπονηθεῖς, ὅπως καὶ ἐν τῷ ἄσματι τῆς Κύθνου καὶ τῆς Τσακωνίας παρὰ Buchon, ἔγκυον γυναῖκα.

Πλησίον τῶν Θεσσαλικῶν Ταμπῶν ὑπάρχει φρούριον μεσαιωνικῆς κατασκευῆς, φέρον καὶ αὐτὸ τὴν ὀνομασίαν τῆς Ὠριάς τὸ Κάστρο. Τὸ φρούριον τοῦτο ἀναφέρει ὁ Ἄγγλος περιηγητῆς Dodwell (3), καὶ περιέγραψεν ὁ Γερμανὸς Bartholdy (4). « Ἡ μεγάλη ὁδὸς μεταξὺ Θεσσαλονίκης καὶ Λαρίσης, διὰ τῶν Θεσσαλικῶν Τεμπῶν διερχομένη διευθύνεται δεξιόθεν πάντοτε τοῦ Πηνειοῦ πρὸς τὴν Ὀσσαν. Περὶ τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ταύτης περίπου καταντικρὺ τῆς ἀγίας Παρασκευῆς ὄξεις βράχοι σχηματίζουσιν εὐρυχωρότατον ἀμφιθέατρον. Διακρίνεται ἀκόμη καλῶς ἐκεῖ

(1) Passow, Carmina popularia, σ. 364—365.— Ἐπειδὴ ὁ Conze δὲν ἐγνώριζε καλῶς τὴν νεοελληνικὴν, ἡ γλῶσσα τοῦ ἄσματος εἶναι παραμεμορφωμένη· διὰ τοῦτο ἐκάμαμεν τινὰς διορθώσεις ἐκεῖ ὅπου ἡ ὀρθογραφία προφανῶς ἦν λελανθασμένη.

(2) Α. Ἰατρίδης, Συλλογὴ δημοτικῶν ἄσματων παλαιῶν καὶ νέων. 1859. σ. 72—73.

(3) Dodwell, A classical and topographical Tour through Greece. 1819. vol. II. p. 112 (ὁραῖς τὸ κάστρο).

(4) Bartholdy, Bruchstuecke zur naechern Kenntniss des heutigen Griechenlands 1805. σ. 148—149.— Bartholdy, Voyage en Grèce. 1807. t. I. p. 90—91. (Oreas=Kastro).

εἰς τετράγωνον πύργον, παρατηρεῖ δὲ τις ὅτι τὸ ὄχυρμα τοῦτο φαίνεται ἐπισκευασθὲν κατὰ τὸν Μεσαίωνα. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο μόνον δύναται τις νὰ εἴσῃ τὴν θέσιν τοῦ ὑπὸ τοῦ Λιβίου ἀναφερομένου τετάρτου ἀμυντικοῦ σημείου, ἐνθα δέκα ἄνδρες ἠδύναντο νὰ σταματήσωσι τὴν πορείαν ὀλοκλήρου στρατοῦ. Ἦδη τὰ ερείπια ταῦτα καλοῦνται Ὠριαίας Κάστρο.»

Εἰς τὸ φρούριον τοῦτο ἀναφέρονται ἴσως δύο Ἡπειρωτικὰ ἄσματα, ἐν δημοσιευθὲν ἐν τῇ συλλογῇ Χασιώτου (1), καὶ ἕτερον μνημονεύμενον ἐν τῇ Ἐκθέσει ἐπὶ τῶν διαγωνισμάτων Θεσσαλίας καὶ Ἡπείρου, ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1865 ἐν τῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ Κωνσταντινουπόλεως (2).

Ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ ἀπαντῶμεν ὀνομαζόμενον οὕτω, τὸ φρούριον τῆς Σερβιάς, φρούριον ὀχυρώτατον, κλειὸν τὰς στενωποὺς τῶν ὀρίων τῆς Μακεδονίας. Κατὰ πᾶσιν δὲ πιθανότητα ἐντεῦθεν, ἐκ τῆς λέξεως Σερβιάς θὰ ἐλήφθη ἡ ὀνομασία τῆς Ὠριάς, ἐκ παρανοήσεως, συνηθεστάτης εἰς τὴν δημῶδη γλῶσσαν. Ἡ πόλις τῆς Σερβιάς ἦν ἐπίσημος ἐκπαλαί, περιγράφεται δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Βυζαντινοῦ Καντακουζηνοῦ (3). Περὶ τῆς ἀλώσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων δὲν ἔχομεν ἄλλας μαρτυρίας, ἐκτὸς δημῶδους ἄσματος ἐκεῖ ψαλλομένου, οὕτινος μετάφρασιν εὐρίσκομεν παρὰ Henzey (4).

« Δώδεκα ἔτη ἐπολιόρχουν οἱ Τούρκοι τὸ ταλαίπωρον φρούριον· τὸ φρούριον ἀντεῖχε καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ τὸ κυριεύσωσι. Κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα ἀπέθανεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα· ἀλλ' ἡ νέα βασιλοπούλα εἶχε μεγαλώσει καὶ ἀνθίστατο ἀνδρείως. Μίαν ἡμέραν προδότης τις λέγει εἰς τὸν Σουλτάνον.— Τί μὲ δίδεις νὰ σοὶ παραδώσω τὸ φρούριον;— Σοὶ δίδω χίλια φλωρία, καὶ ἓνα ὄραϊον ἵππον ἐκτὸς τούτων.— Οὔτε τὰ φλωρία σου θέλω οὔτε τὸν ἵππον,

(1) Γ. Χασιώτου, Συλλογὴ τῶν κατὰ τὴν Ἡπειρον δημοτικῶν ἄσματων. 1866. σ. 115—116.

(2) Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸς φιλολογικὸς Σύλλογος. Σβόγραμμα περιοδικόν. Ἔτος Γ'. (1868) σ. 24.

(3) Καντακουζην., IV. 49. Bonn.

(4) Henzey, Le Mont Olympe et l'Acar-nauic. 1860. p. 215.

θέλω τὴν νεάνδα ἥτις εἶναι εἰς τὸν πύργον.

» Τῷ ὑπεσχέθησαν ὅτι ἐξήτει. Ἐνδύεται ἀμέσως μοναχικὸν ἐνδυμα, καὶ πηγαίνει ὑπὸ τὰ τείχη κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας μικρὸν βωγίον.

«— Ἀνοιξάτέ μου, λέγει, ἔρχομαι νὰ ζητήσω ἔλαιον, ὅπως ἀνάψω τὰ κανδήλια τῶν ἔξω ἐκκλησιῶν.

— Νὰ σοὺ ρίψωμεν ἐν σχοινίον καὶ νὰ σὲ ἀνεγκύσωμεν.

— Ὅχι, δυνατόν νὰ διαρραγῇ καὶ νὰ σκοτωθῶ.

» Ἐμεινεν οὕτως ἐπὶ πολὺ ὑπὸ τὰ τείχη, ὥστε ἀπαυδῆσαντες τῷ ἤνοιξαν ἐπὶ τέλους. Οἱ Τούρκοι, οἵτινες ταύτην τὴν στιγμὴν περιμένον, ὤρμησαν καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ φρούριον· ἐξήτησαν πανταχοῦ τὴν νεάν, ἀλλὰ δὲν τὴν εὔρον· ἐκρημνίσθη ἀπὸ τὰ τείχη.»

Ἡ μετάφρασις αὕτη τοῦ δημοτικοῦ τῆς Μακεδονίας ἄσματος, εἶναι καθ' ὅλα ὁμοία πρὸς τὸ ἐπόμενον δημοτικὸν ἄσμα ὑπὸ τοῦ Kind ἐκδοθὲν (1).

Ἔσα καστριά κι' ἂν εἶδα κι' ὄσα λόγιασα.

σάν τῆς Ὠριάς τὸ κάστρο δὲν ἐλόγιασα.

Σαράντα πύργους ἔχει, ὄλο μάλαγμα,

κι' ἄλλους σαράντα πέντε γιὰ τὸν πόλεμο.

Τούρκος τὸ πολεμαί χρόνους δώδεκα,

δὲ ἔμπορει νὰ τὸ πάρῃ τ' Ὠραιόκαστρο.

Ἔνας κακὸς Τουρκάκης, ἕνας κόνιαρος,

πάγει ἔς τὸν βασιλέα καὶ τὸν προσκυνᾷ.

» Ἀφέντη, βασίλεα, τ' εἶν' τὸ τάγμα σου; »—

» Χίλια φλωριά σὲ δίνω κι' ἄλογο καλὸ,

καὶ δυὸ σπαθὶ ἀσημένια γιὰ τὸν πόλεμο.»—

» Οὐδὲ τ' ἄσπρά σου θέλω, οὐδὲ τὰ φλωριά

οὐδὲ καὶ τ' ἄλογό σου κι' οὐδὲ τὰ σπαθιά.

Μόνε τὴν κόρη θέλω, ποῦναι ἔς τὰ γυαλιά.»—

» Ὅσάν τὸ κάστρο πάρῃς, χάρισμα κι' αὐτή.»—

Καλογεράκ' ἐγίνη, βάσα φέρεσε,

πάγει ἔς τὴν πόρταν, κλαίει, πέφτει, προσκυ-

νάει,

κλαίει καὶ γονατίζει καὶ παρακαλεῖ·

» Ἀνοιξ', ἄνοιξε πόρτα, πόρτα τῆς Ὠριάς,

πόρτα τῆς μαυρομάτας τῆς βασίλισσας.»—

» Σὺ εἶσ' ἕνας Τουρκάκης, ἕνας κόνιαρος·

φεύγα, καὶ σὲ σκοπῶνουν, φεύγα, σὲ κρεμοῦν.»

» Μὲ τὸν σταυρὸν κυρὰ μου, μὲ τὴν Παναγιάν,

(1) Kind, Neugriechische Poesieen 1833. ἐρ. 6.—Anthologie. 1844. σ. 30.—Passow, Carmina popularia Graeciae recent. p. 363.

οὐδὲ Τουρκάκης εἶμαι οὐδὲ κόνιαρος·

εἶμαι καλογεράκης ἀπ' ἀσκηταριῦ.

Τῆς πείνας ἀποθαίνω καὶ λυπήσου με.»

» Γιὰ δότε του φωμάκι, κι' ἄμε ἔς τὸ καλό.»—

» Κυρὰ ἔς τὴν ἐκκλησίαν νὰ προσευχηθῶ.

Ἄνοιξ' ἄνοιξε πόρτα, πόρτα τῆς Ὠριάς,

πόρτα τῆς μαυρομάτας τῆς βασίλισσας.»—

» Γιὰ ρίξετε τοὺς γάντσους, νὰ τὸν πάρητε.»—

» Τὰ βάσα μ' εἶναι σάπια καὶ ξεσχιζονται.»—

» Γιὰ ρίξετε τὸν σάκο, νὰ τὸν πάρητε.»—

» Ἄ μὴ κυρὰ τὸν σάκο κι' ἀντραλλίζομαι.»—

Ἡ πόρτα μισανοίγει· γέμισ' ἡ αὐλή.

Ἄλλοι ἔς τ' ἄσπρα χυθῆκαν κι' ἄλλοι ἔς τὰ φλω-

ριά,

κι' αὐτὸς μέσζ' ἔς τὴν κόρη, ποῦνε ἔς τὰ γυαλιά.

Κι' ἡ κόρη ἴσάν τὸν εἶδε πέσε ἔς τὸ γυαλιό.

Ἐν δὲ τῇ Τραπεζοῦντι σώζεται ἄσμα ὁμοίον περὶ τῆς πολίχνης Κορδύλης, καθ' ὁμοίον τρόπον ἀντιστάσης καὶ ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀλωθείσης διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου ἐκ τῆς πανουργίας Τούρκου ὑποκρινέντος ἔγκυον γυναῖκα. Ἡ κόρη κατὰ τὸ Τραπεζοῦντιον ἄσμα ἐκρημνίσθη, ἀλλ' ἔπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας νέου ἀγαπῶντος αὐτήν, ὅστις τὴν ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὰ ὄρη, ἐνθα κατέκει καὶ ἐκεῖ τὴν ἐνυμφεύθη. ἐδείκνυντο δὲ μέχρις ἐσχάτων, λέγει ὁ κύριος Τριανταφυλλίδης (1), κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν περὶ τὴν Κορδύλην χριστιανῶν, ἢ τε θυρῖς, ἀφ' ἧς κατέπεσεν ἡ νεάνις, καὶ αἵματα ἐπὶ τῶν τειχῶν τῶν πρὸς τὴν θάλασσαν, ἀπὸ τῆς ἀλώσεως νομιζόμενα ὅτι διέμειναν. Μόλις ἐπ' ἐσχάτων, ἐπὶ τοῦ Κρμαϊκοῦ πολέμου, καταλυθέντων τῶν πρὸς τὴν θάλασσαν τειχῶν, καὶ ἀνεγερθείσης ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῶν κανονοστοιχίας, καὶ θυρῖς καὶ αἵματα συναπωλέσθησαν.

Ἐτερον δὲ ἄσμα παρεμπερὲς καὶ παράδοσις ὑπὸ τοῦ κ. Τριανταφυλλίδου ἀναφερομένη (2), ἀφηγῆται τὰ αὐτὰ περὶ φρουρίου πλησίον τῆς Ποντικῆς πόλεως Οἰνῆς. Τὸ

(1) Π. Τριανταφυλλίδου Οἱ Φυγάδες, δράμα 1870. προλεγόμενα σ. 29—30.— Ἐνθα καὶ τὸ δημῶδες τραπεζοῦντιον ἄσμα.

(2) Ἀύτ., σ. 32.— ὁ κ. Τριανταφυλλίδης (Οἱ Φυγάδες, προλεγ. σελ. 45) ἐδημοσίευσεν προσέτι τεμάχιον ἄσματος ὁμοίου πρὸς τὰ περὶ κάστρου τῆς Ὠριάς εἰς τοῦ Ἑλλίου τὸ κάστρον ἀναφερόμενον.

φρούριον εκείνο, κάστρον σήμερον ονομάζομενον, ἔρραρει Κωνσταντῖνος τις, ὃς καίμφθεις ἐπὶ τοῖς θρήνοις ὑποτιθέμενης ἐπιτόκου γυναικὸς, διέταξε νὰ ἀνοξωθῆν αὐτὴ τὰς πόλας τῆς πόλεως, ὅπερ ἐγένετο αἴτιον τῆς ἀλώσεως τοῦ φρουρίου.

Αἱ τοιαῦται παραδόσεις, ἂς μετ' ἀπορίας βλέπομεν διασωθείσας εἰς Ἑλληνικὰς χώρας, τόσον ἀπ' ἀλλήλων μεμακρυσμένας, εἰ μὴ τι ἄλλο, δεικνύουσι τὴν μεταξὺ αὐτῶν σχέσιν, καὶ τὴν μετ' ἀγάπης εἰς τὰς πατρίους παραδόσεις ἐμμονὴν τῶν Ἑλλήνων.

N. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ.

ΣΑΛΟΜΩΝ ΓΕΣΝΕΡΟΣ

A.

φαίνεται ὅτι τὸ δῶρον τῆς ποιητικῆς εὐφυίας ἢ τῆς μεγαλοφυίας παρά τοῖς ἀνθρώποις δὲν εἶναι ἄσημὸς τις παραχώρησις τῆς θείας εὐμενείας. Διὰ τοῦτο βλέπομεν συχνάκις ὡς ἀντίδοτον προσχωροῦσαν εἰς τοὺς κτήτορας τοῦ ὑπὸ τοῦ Προμηθέως κλαπέντος θεοῦ τούτου πυρός, τὴν ὄργην τοῦ Διὸς, τὴν ψυχικὴν καταγίδα, τὴν τοικυμίαν τῶν ἠθικῶν ἢ καὶ σωματικῶν πόνων. Βλέπομεν εἰς ἀντιστάθμισιν τῆς οὐρίου ἰδανικῆς πελαγοδρομίας τὸ ἐν τῷ πραγματικῷ ὠκεανῷ ναυάγιον τῶν τολμηρῶν αὐτῶν ναυδατῶν. Βλέπομεν εἰς ἀντίρροπον τῆς πρὸς τὰ ὕψη τῆς θείας μεγαλειότητος πτήσεως, τὴν ἐν τοῖς τέλμασι τῆς ἀνθρωπίνης ἀθλιότητος πτώσιν τῶν θρασέων τούτων μιμητῶν τοῦ Ἰκάρου. Καὶ ἰδοὺ, εὐθύς εὐθύς, ὁ πρῶτος τοιοῦτος φημισθεὶς, τῆς πνευματικῆς δόξης ζηλότυπος, ὁ τῶν ἡρώων τῆς Τρωάδος θεὸς αἰδὸς, παρουσιάζεται ἡμῖν τυφλὸς, ἐπαίτης, δυστυχὴς, μεμψίμοιρος τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν. Ἐσεξῆς δὲ, πόσαι καὶ πόσαι τοιαῦται μακάριοι διάνοιαι κατετάχθησαν εἰς τὸν ἐξογκωμένον κατάλογον δυσμαίρων θνητῶν, τὸν ὁποῖον ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις ἐποί-

κίλαν τὰ ὀνόματα τοῦ Τάσου, τοῦ Μιλτῶνος, τοῦ Βύριανος, τῶν Σούτσων καὶ τῶσων καὶ τῶσων ἄλλων.

Παρά τῶ νομιζομένῳ ὅμως δυσδαίμονι τούτῳ ὀμίλῳ, τῷ ἐξαγριζομένῳ διὰ τῶν ὀνύων του ἐν τῇ ἐπακολούθησιν ἀθανασία, ἀναγράφεται ἕτερα, οὐχὶ καὶ αὐτῇ ὀλιγάριθμος χορεία ἐπίσης μεγαλοφυῶν πνευματικῶν, ἀλλὰ ψυχῶν ἦττον ἢ καὶ παντελῶς κατατροπωθειῶν ὑπὸ τῶν ἐπιβουλῶν ἐμπαρμένης μαύρης, ἐνίοις τῶν ὁποίων μάλιστα ἐδόθη ἢ ἐντελής πραγματοποίησις τῶν ὀνείρων των. Μεταξὺ δὲ τῶν τελευταίων τούτων συγκαταλέγεται καὶ ὁ οὐχὶ πᾶντο γνωστὸς τῷ Ἑλληνικῷ κοινῷ ποιητῆς, περὶ τῆς παραδειγματικῆς τοῦ ὁποίου ὑπάρξεως, τῆς οὐκ ἀγνώως διελευσῆς ἐπὶ τῆς ἄλλως τε ἀρκετὰ καρποφόρου ἐπιφανείας τοῦ δεκάτου ὀγδοῦ αἰῶνος, ἐπιχειροῦμεν νὰ δώσωμεν τινὰς πληροφορίας τῷ εὐμενεῖ ἀναγνώστῃ.

B.

Ὁ Σαλομών Γέσνερος ἐγεννήθη ἐν Ζυρίχῃ τῆς Ἑλβετίας κατὰ τὸ 1730 ἀποθανὼν τὴν 2 Μαρτίου 1788 εἰς ἡλικίαν 58 ἐτῶν. Ὁ πατὴρ του ἦτο βιβλιοπώλης ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἀνήκων εἰς οἰκογένειαν ἀποκτήσασαν φήμην καὶ περιουσίαν ἐν αὐτῷ τῷ ἐπαγγελματι, πλὴν καὶ οὐκ ὀλίγα δικαιώματα εἰς τὴν πρόδον τῶν γραμμάτων ἐν Ἑλβετία.

Ἡ παιδικὴ ἡλικία τοῦ Σαλομώντος δὲν ὑπῆρξε προνομίως περὶ τὴν πρῶτον αὐτῷ ἐπιφοίτησιν εὐφυίας γονίμου, ἥτις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀποδίδεται εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν πολλῶν διασημῶν ποιητῶν. Ἀπ' ἐναντίας τὰ πρῶτα ἐν τῷ σχολείῳ εἴματα αὐτοῦ δὲν ἦσαν καθόλου εὐέλπιδα· ὁ δὲ πρῶτος διδάσκαλός του Βοδμῆρός τις παρεγνώρισε τόσον πολὺ τὴν δειλίαν αὐτῆν τοῦ πνεύματός του, ὥστε λίαν ἀκαίρους συμβουλὰς ἔδωκε τοῖς γονεῦσιν αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς καὶ πεπαιδευμένος ἐφημέριος εἰς τὰς φροντίδας τοῦ ὁποίου ἀκολούθως ἐνεπιστεύθη, δὲν ἤργησε νὰ κατίδῃ τὰ ἐν τῷ νέῳ Σαλομώντι σπέρματα ζωηρᾶς εὐαισθησίας καὶ ἀρχινοίας, τὰ ὁποία καλλιεργήσας μετ' ἀγαθῆς ἐπιμελείας διήγειρεν ἐν αὐτῷ τὴν ὁρεξίν τῆς σπουδῆς. Ἀπαξ δὲ ἀπογευθεὶς ὁ εὐαίσθητος νεανίας τῶν εὐχύμων παραθεμάτων τῆς γοήσεως

τοῦ Θεοκρίτου καὶ Βιργιλίου μούσης, ὑπῆρξεν ἀκράτητος εἰς τὸν ἐπὶ τὰ ἔγνη αὐτῶν δρόμον του.

Ἰπὸ τὴν αἴθησιν ταύτην τοῦ διδασκάλου του ἤρχισε νὰ ζωηροῦται ἡ φαντασία τοῦ νέου Σαλομώντος, καὶ τὸ πνεῦμά του νὰ διδῇ ἔξοδον εἰς τὰ τέως ἐντὸς τῆς καρδίας του ἀποταμιευμένα ὠραία συναισθηματά του· αἱ δὲ νωπότεροι ἐντυπώσεις του ἔδιδον τὴν πρέπουσαν διεύθυνσιν εἰς τὰς τάσεις τοῦ νοῦς του. Τὰ βουκολικά τοῦ Brockes προσεῖλκυσαν τὴν φαντασίαν του εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως, ὁ ἔρως τῷ ἐνέπνευσε ἀκολουθῶν ἀσμάτια καὶ ὠδὰς. Ὁ ἔρως ἐθέρμανε τὴν καρδίαν του ἐκχειλίσασαν εἰς στροφὰς καὶ στίχους, ἡ θεωρία τῆς φύσεως, τῆς αἰετφόρου ταύτης τροφῆς τῆς ποιητικῆς φαντασίας, ἐθέρμανε τὸ πνεῦμά του ἐγκυμονήσαν τὰ συγκινητικὰς ἐκείνας σκηνὰς τῆς ἀφελοῦς τῶν ποιμένων ζωῆς.

Πλὴν ἐν τῇ φύσει ὁ Γέσνερος, δὲν ἦντλησε μόνον διαυγῆ νάματα διὰ τὴν μούσαν του, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν γραφίδα του, τὴν ἐξ ἐνστικτοῦ ἀναζητοῦσαν γραφίδα ζωγράφου, καλλιπρεπῆ ὑποδείγματα. Ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἐπέμεινε σχεδιαγραφῶν καὶ ἀναπαριστῶν τὰ μαγευτικὰ τῆς πατρίδος του τοπεῖα, θὰ ἴδωμεν δὲ ἀκολούθως πόσον γόνιμον ὑπῆρξε διὰ τὸν νέον Γέσνερον τὸ προτέρημα αὐτό.

Κατὰ τὸ 1749 ὁ Σαλομών ἤγε τὸ 19 ἐτὸς τῆς ἡλικίας του ἔπρεπε νὰ σκεφθῆ πλεόν διὰ τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀποκατάστασιν του, καὶ ὁ πατὴρ του ἐπέμψεν αὐτὸν εἰς Βερολίνον, ὅπως τελειοποιηθῆ διὰ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ βιβλιοπώλου, ἐν ᾧ προώριζεν αὐτόν. Ἀλλ' ὁ φιλομαθὴς νεανίας εὕρισκεν ἀρεστότερον νὰ ἀναγνώσκῃ, ἢ νὰ διευθετῆ τὰ πλοῦσια ἐκεῖνα ταμεῖα τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων· καὶ δὲν ἤργησε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ ἐργαστήριόν του καὶ νὰ ἐπιδοθῆ καθ' ὀλοκληρίαν εἰς τὴν φιλολογικὴν κλίσιν του, ἀνυψῶν αὐτὴν διὰ συντόκων μελετῶν καὶ τῆς συναναστροφῆς ἐκείνων αἵτινες συνεμερίζοντο αὐτήν.

Ἡ οἰκογένειά του ὅμως δὲν συνεμερίσθη ἀμέσως τὴν μᾶλλον ἀερώδη αὐτὴν περιάν τοῦ υἱοῦ τῆς, καὶ μετ' οὐ πολὺ οὗτος εὐρέθη εἰς δεινὴν ἀμνηχανίαν στερούμενος τῶν μέσων νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀνέτως αὐτήν. Ἦντο ἐφαντάσθη νὰ πορισθῆ ταῦτα διὰ τῆς ζωγραφικῆς καὶ προσέτρεξεν εἰς τὴν παιδικὴν του αὐτο-

διδάκτον γραφίδα. Ἐπιχειρήσας λοιπὸν μετ' ἐπιμονῆς νὰ ζωγραφίσῃ πίνακας καὶ τὰ ὠραῖα ἐκεῖνα τῆς Ζυρίχης τοπεῖα, κατάρθρωσε νὰ ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ἐπιγνηοῦς τότε ζωγράφου τῆς αὐλῆς Κέμπελ, ὅστις διακρίνας ἐν τῇ ἀπειρίᾳ τοῦ τεχνίτου πνεύμα ἀληθῶς καλλιτεχνικόν, συνέδραμεν αὐτόν καὶ τὸν ἔλαβεν εἰς μεγάλην φιλίαν. Ἐνθ' μίαν ἡμέραν ἐξεπλήσσετο ὁ Σαλομών διότι δὲν ἐξηραίνοντο αἱ ζωγραφίαι του, ὁ Κέμπελ μειδίων διὰ τὸ λάθος τοῦ πρωτοπειροῦ καλλιτέχνου, ὅστις ἀντι λινελαίου μετεχειρίζετο ἐλαιόλαδον ἵνα τρίβῃ τὰ χρώματά του, τὸν παρηγόρησεν, εἰπὼν αὐτῷ: «Τί δὲν θελεὶ πράξει ἐντὸς δέκα ἐτῶν ὅστις συνθέτει παρόμοια ἔργα ὅλως ἀγνοῶν τοὺς πρώτους μηχανικοὺς κανόνας τῆς τέχνης!»

Ἀπεφάσισε τέλος ὁ Γέσνερος νὰ ποιήσῃ ἐναρξίν τοῦ περικλεοῦς του σταδίου ἀπεφάσισε νὰ ἀποδυθῆ εἰς τὴν δημοσύνην, καὶ φέρῃ εἰς τὴν ἡμέραν τὰ ἐν τῇ νικτὶ ἐγκυμονηθέντα δοκίμιά του, πλὴν κριτῆς τῶν ἔργων του ἔπρεπε νὰ ὑπάρξῃ ἡ πατρίς του· ἐπέστρεψε λοιπὸν εἰς τὴν οἰκογένειάν του, ἥτις τῷ ἐπέτρεψε ν' ἀκολουθήσῃ τὴν κλίσιν του μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐδημοσιεύετο ὡς ἀπαρχὴ τοῦ «ἠ νύξ», ἥτις ὅμως ὀλίγην αἰσθητικὴν ἐνεποίησεν.

Ἦτο τότε ὁ χρυσοῦς αἰὼν τῆς Γερμανικῆς φιλολογίας. Ὁ Γκαίτε δὲν εἶχεν ἀκόμη ὑψώσει τὴν σημαίαν τῆς μεταγενεστέρας ἐργασθείσης ὑπ' αὐτοῦ ἐπαναστάσεως. Ὁ Hagedorn, ὁ Lessing, ὁ Kieland, ὁ Klopstock ἔλαμπον εἰς τὴν κορυφὴν τῆς αἰθερίας ταύτης κλίμακος, εἰς κατωτέρας τῆς ὁποίας βαθμίδας ἐπεφαίνοντο ὁ Zehariae, ὁ Hutz, ὁ Kleist καὶ οἱ λοιποὶ ἐφάμιλλοι των. Τὴν κλίμακα ταύτην ἐπεχείρισε νὰ ἀναβῆ καὶ ὁ Γέσνερος, καὶ τῶνόντι, ἢ κατὰ τὸ 1756 ἐπιφανείσα πρώτη συλλογὴ τῶν εἰδυλλίων του κατέλεγεν αὐτόν εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν ποιητῶν ἐν τῷ βουκολικῷ εἶδει.

Γ.

Τίς ἀναγνοὺς τὰ εἰδυλλία τοῦ Γεσνέρου δὲν ἠσθάνθη ἐν ἑαυτῷ τὴν ἀρρητον ἐκείνην συγκίνησιν τὴν ὁποίαν προξενεὶ ἡ ἀμεσος αἰσθησις τῶν καταναυκτικῶν ῥημάτων ἀληθοῦς ποιητοῦ; Τίς διελευσῆ τὰς θελκτικὰς

περιγραφάς τῶν ἀγρῶν καὶ ἐξοχῶν του, δὲν ἐθαύμασε, χωρὶς καὶ νὰ εἶδῃ τὴν μαγευτικὴν ἐκείνη φύσιν, ἐν ἣ ἔζωσιν οἱ βοσκοὶ του; Τίς νέα καὶ εὐαίσθητος ὑπαρξὺς γνωρίσασα διὰ τῶν εἰδυλλίων του τοὺς ἀπερίττους ἐκείνους κατοίκους τῆς ἰδανικῆς του Ἀρμαδίας, δὲν ἐφθόνησεν αὐτοῖς, καὶ δὲν ἐνεφοπέλησε τὴν μακαριότητά των, καὶ δὲν ἐπόθησε παρομοίαν φωλεὰν ὑπὸ σκιερὸν τι καὶ μονήρες ἀπόκεντρον μέρος, ὅπου ἡ φωνὴ τῶν ἀνθρώπων νὰ μὴ ταράττη ἐπὶ τὸ μελωδικὸν ἄσμα τῶν ἐρώτων του; Ἡ ἐμβαθύνει εἰς τοὺς χαρακτῆρας τῶν εἰδυλλιακῶν του προσώπων, δὲν ἀνεγνώρισεν ὑπ' αὐτοῖς τὸν ἀφελῆ, ὡς αἱ ποικιλίδες του, καὶ διαυγῆ, ὡς τὰ ὕδατα τῶν πηγῶν του, χαρακτῆρα αὐτοῦ τούτου τοῦ ποιητοῦ; Τίς ἐμμείνας εἰς τὴν ἐξέτασιν ὄλων τῶν προϊόντων τοῦ ἡδέως καλάμου του, δὲν ὑπέιδε τὴν πολύτιμον ἀρμονίαν τὴν ὑπάφουσαν μεταξὺ ποιητοῦ καὶ τῶν ποιημάτων αὐτοῦ;

Ἐτυχὸν πλήρους ἐπιτυχίας καὶ ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς τὰ εἰδυλλία τοῦ Γεσνέρου, ὅχι μόνον ἐν Ἑλλάδι καὶ Γερμανίᾳ, ἀλλὰ καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην καὶ ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ. Ὅσον ἐπιτετηδευμένος καὶ προσποίητος ἦτον ὁ δέκατος ὄγδοος αἰὼν, τοσοῦτον ἠγάπα τὴν ἐξοχὴν, τὴν φύσιν, τὴν ἀρετὴν καθ' ἑαυτήν. Ἡ δὲ κλίσις του αὐτὴ ἱκανοποιεῖτο καθ' ὅλοκληρίαν ἐν τοῖς εἰδυλλίοις τοῦ Γεσνέρου. Αἱ ζωγραφικαὶ καλλοναὶ τῆς φύσεως ἐπιδειξίως καὶ ζωηρῶς παρεστατόμεναι, κατακυλοῦν τὰ πνεύματα ὄλων τῶν τόπων καὶ ὄλων τῶν καιρῶν· οἱ δὲ ἐνάρετοι Γεσνερικοὶ βοσκοὶ κατέβηλγον τὰ ἀνήσυχα πνεύματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης· τὰ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἀνευρίσκοντα εἰς τοὺς ζωηροὺς καὶ κατασκευτικοὺς ἐκείνους χαρακτηρισμοὺς τῆς εὐσεβείας, τῆς ὑϊκῆς στοργῆς, τῆς πατρικῆς ἀγάπης, τῆς συζυγικῆς εὐτυχίας, τοῦ ἀφελούς καὶ εὐλικρινούς ἔρωτος, ὅ,τι παρ' αὐτοῖς ἔλειπεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

Καὶ εἰσι τῶν ὄντων τὰ εἰδυλλία τοῦ Γεσνέρου παραστατικὰ πάσης ἀρετῆς, παντὸς ὠραίου καὶ εὐγενοῦς αἰσθήματος. Ἡ ἐν τῇ ἀρετῇ καὶ μόνῃ ἐκζητήσις τῆς εὐτυχίας ἀναφαίνεται ἐν τοῖς πλείστοις διαλόγοις τῶν βοσκῶν του, ἐν οἷς ἐπιμερίζονται αἱ διάφοροι κατηγορίαι τῶν εὐγενῶν ὁρμῶν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ἡ ὑϊκὴ στοργή, ἡ περὶ τοὺς γονεῖς με-

γίστη μέριμνα λαμβάνουσιν ἐν τῇ Γεσνερικῇ τῆν ὀρασιότεραν καὶ σημαντικωτέραν χροιάν. Τὰ τέκνα ἐγείρονται τῆς ἡμέρας ὑποφρασκοῦσιν τὴν τῶν γονέων τῶν τέρψιν παρασκευάσαντα, ἐν τῇ ἐλπίδι ὅτι οὕτως θὰ διέλθῃ ὀλητῶν ἡ ἡμέρα πλήρης τέρψεων· καθότι, «ὅστις ἤρχισε τὴν πρῶταν διὰ τινος καλῆς πράξεως, εὐτυχεῖ εἰς ὅλα, καὶ ἡ χαρὰ διανοίγεται εἰς αὐτὸν ἐφ' ἐκάστου ἀνθρου.»

Ἡ εὐποιία, ἐν τοῖς εἰδυλλίοις τοῦ Γεσνέρου, ἐκτείνεται καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἀψύχων ὄντων ὡς ἐν τῷ «*Ἀμύττα*», ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναφαίνεται καὶ τὸ ἄωτον τῆς πρὸς τὸν πλάστον ἀγάπης· καθότι πρὸς ἀνταμοιβὴν τῆς εὐεργετικῆς του πράξεως ὁ εὐσπλαγγχνικός βοσκὸς οὐδὲν ἄλλο ζητεῖ ἀπὸ τῆς εὐεργετηθεῖσαν θεότητα, ἢ τὴν ἴασιν τοῦ γείτονός του· ἀλλ' «οἱ θεοὶ οὐδεμίαν εὐεργεσίαν ἀφίουν ἀνευ ἀνταμοιβῆς» καὶ αὐτὸς οὐχ ἦπτον ἀπῆλαυσε τῆς εὐλογίας αὐτῆς τῶν θεῶν. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Ζέφυροι συγκινούνται ἀπὸ τὸ θελήγητρον τῆς ἀρετῆς ταύτης καὶ διατίθενται ν' ἀναψύξωσι τοὺς εὐεργετικοὺς βοσκούς, τοὺς ἐνησχολημένους εἰς τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἐνδεῶν καὶ τῶν ἀσθενῶν.

Ἡ ἀληθὴς εὐτυχία τῆς ἡμέμου καὶ ἀπερίττου ζωῆς τῶν ἀγρῶν πόσον ἀρμονικῶς καὶ ἐντελῶς κατ' ἰδέαν παρεστάθη ὑπὸ τοῦ Γεσνέρου, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν θορυβώδη καὶ πεποιημένην ζωὴν τῶν πόλεων, με ὁποῖον φιλοσοφικὸν πνεῦμα ἢ περιφρόνησις τοῦ χρυσίου, τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς ψευδοῦς εὐτυχίας καὶ μεγαλείων του. Ἐν τῷ *Δάφριδι* σπεύδουσιν οἱ φιλόσοφοι ἡρώες του νὰ ἐπαναθάψωσιν ἐν εὐρον θησαυρὸν, ἐκ τοῦ φόβου μήπως ὁ πλοῦτος παρακωλύσῃ αὐτοὺς νὰ ζῶσιν εὐδαίμονες· ὀλόκληρον τὸ εἰδυλλιον «*Μονάλας καὶ ὁ κυνηγὸς Αἰσχύνης*» εἶναι θελκτικωτάτη παράστασις τῆς συγκριτικῆς αὐτῆς ιδέας, ἡ δὲ *Εὐχὴ*, μᾶς δίδει ἀκριβῆ ἰδέαν καὶ τῶν ἀφελῶν πόθων τοῦ ἐνεφοπέλου ποιητοῦ, καὶ τῆς ἀνεπιτηδεύτου αὐτῆς ζωῆς τῶν ἀγρῶν, ἐν συγκρίσει πάντοτε πρὸς τῶν πόλεων τὰς ἀφρόνους παροχάς. Φαντάζεται ἐαυτὸν ὁ Γεσνερὸς ἐν τῇ ὠραίῳ εἰδυλλίᾳ τούτῳ, ζῶντα κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του ἐν τῇ ἐξοχῇ τὴν ὀρασιώδη ἐκείνην ζωὴν· ἀς παρασταθῶμεν καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ φαιδρὸν δειπνῶν τὸ παρακολουθοῦν τὸν τρυγητὸν, καὶ ἀς περιεργασθῶμεν τὴν κοινωνικὴν ἀ-

πλότητα τῶν συγκατοίκων του. α . . . Ὁ ἀγαθὸς οἰκοδοσότης πληροὶ ἐκ νέου τὰς φιάλας τοῦ οἴνου καὶ προτρέπει ἅπαντας νὰ εὐφραίνωνται. Τότε ὁ Γουλιέλμος διηγείται πῶς ἔκαμεν ἐν μέγα ταξειδίῳ μέχρι τῆς Σαυάβης· πῶς εἶδεν ἐκεῖ οἰκίας μεγαλειτέρας καὶ ὠραιότερας ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωρίου· πῶς εἶδεν ἐξ ἵππου ὠραιότερους ἀπὸ τὸν καλλίτερον ἐκείνων οἱ ὅποιοι βόσκουσιν εἰς τὰ λειβάδια τοῦ μυλωθροῦ, σύροντας ἕνα κύριον εἰς πλουσίαν ἀμαξάν ὀλην ἀπὸ ὑαλία καὶ πῶς εἰς ἐκείνον τὸν τόπον οἱ χωρικοὶ φοροῦσι πῆλους πρασίνοους εἰς αἰχμὴν λήγοντος. Διηγείται τόσα ὠραία πράγματα, ὥστε ὁ νέος ὑπηρέτης μένει μετ' ὁ στόμα ἀνοικτὸν καὶ τὴν κεφαλὴν ἐστηριγμένην ἐπὶ τῆς χειρὸς του εἰς προσοχὴν βαθεῖαν, καὶ ἐμελλε νὰ λησμονήσῃ ὅτι ἡ ἐρωμένη του ἐκάθητο εἰς τὸ πλευρὸν του, ἐὰν αὐτῇ, γελῶσα, δὲν ἐκέντα αὐτὸν εἰς τὴν παρεῖαν . . . »

ΧΡ. Μ. ΠΑΛΑΜΑΣ.

[Ἐπεταὶ τὸ τέλος.]

Η ΕΧΕΜΥΘΕΙΑ

(Ἰνδικὴ παράδοσις)

Πρὸ μιᾶς καὶ πλέον ἑκατονταετηρίδος κατὰ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς ἐπαρχίας τοῦ Νεοβαράκου ἐπὶ τῶν ὄχθων ῥύακος Φορικοποτάμου σήμερον καλουμένου εὐαριθμὸς τις φυλὴ Ἀμερικανῶν Ἰνδῶν. Λευκός τις ἦτοι Ἀγγλαμερικανὸς ὀνόματι Στίβεν, ἐμπειρὸς περὶ τινος τέχνης, χρησίμους τοῖς ἀγρίοις, σιωπηρῶς ἔλαβε τὴν ἀδειαν νὰ κατοικῇ ἐν τῇ περιφερείᾳ τῶν ὄριων αὐτῶν. Ὁ Λευκὸς Στίβεν συνεδέθη διὰ φιλικῶν δεσμῶν μετὰ γηραιῶ τινος Ἰνδοῦ Ναωμῶν τοῦνομα, ὅστις συχνὰ ἐπεσκέπτετο αὐτὸν καὶ παρ' αὐτοῦ ἐφιλοξενεῖτο. Οἱ αὐτόχθονες Ἀμερικανοὶ οὐδέποτε μὲν συγχωροῦσι τὰς ἀδικίας, πλὴν καὶ οὐδέποτε λησμονοῦσι τὰς εὐεργεσίας.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ Λευκοῦ ἀποίκου συνέ-

κειτο ἐκ τεσσάρων μελῶν· τοῦ κυρίου Στίβεν, τῆς συζύγου καὶ δύο τέκνων του, τοῦ μὲν πενταστοῦς ἄρρενος, τοῦ δὲ τριετοῦς θήλεος.

Ἡμέραν πινὰ μετέβη ὁ γέρον Ναωμῶν εἰς τὴν πτωχικὴν τοῦ φίλου του καλύβην· ἤναψε τὴν καπνοσύριγγά του καὶ ἐκάθισεν σύννονος καὶ σκυθρωπός· ἀνεστενάξεν ἐνίοτε ἀπὸ βάρους καρδίας, χωρὶς ὅμως οὐδεμίαν λέξις νὰ διαφύγῃ τῶν χειλέων του. Ἡ σύζυγος τοῦ Στίβεν—ἀπόντος ἐκείνου—ἀνίσυχος ἠρώτησε τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης καταστάσεώς του· ἐζήτησε νὰ μάθῃ ἂν κίνδυνός τις ἐπίκειται ἢ μήπως ἦτο ἀσθενής. Ὁ γέρον ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν, ἐστενάξεν ἀλλὰ δὲν ὠμίλησε καὶ μετ' ὀλίγον ἐξῆλθεν. Ἐπανελθὼν τὴν ἐπαύριον ὁμοίαν ἐτήρησε θέσιν καὶ ὁμοίαν σιωπὴν. Ἡ σύζυγος τοῦ Στίβεν μᾶλλον ἀνησυχοῦσα διηγήθη τὰ πάντα εἰς τὸν σύζυγόν της ὅστις τὴν συνεβούλευσε νὰ ἐκδιᾶσθαι τὸν γέροντα νὰ ἐξηγηθῇ αὐτῇ ὅτι συμβαίνει.

Ὅθεν τὴν τρίτην ἡμέραν ὅτε καὶ πάλιν ὁμοίως ἐπεσκέφθη αὐτὴν, τὸν ἠνώχλησεν ὑπὲρ τὸ δέον ζητοῦσα ἐξηγήσεις. Τέλος ὁ γέρον Ἰνδὸς λύσας τὴν σιωπὴν, εἶπεν:

— Ἐγὼ εἶμι ἐρυθρός, τὰ δὲ χλωμά πρόσωπα εἶναι οἱ ἐχθροὶ μας. Πῶς δύναμαι νὰ ὀμιλήσω;

— Ἀλλ' ὁ σύζυγός μου καὶ ἐγὼ εἴμεθα φίλοι σου· πλειστάκις ἔφαγες ἄλας μετ' ἡμῶν καὶ πλειστάκις τὰ τέκνα μας ἐκάθισαν ἐπὶ τῶν γονάτων σου. Ἄν γνωρίζῃς τι, μὴ ἀποκρύπτῃς αὐτό.

— Ἀλλὰ κινδυνεύει ἡ ζωὴ μου, ἐὰν γείνη γνωστόν· καὶ αἱ λευκαὶ γυναῖκες δὲν δύναται νὰ φυλάττωσι μυστικόν, ἀπεκρίθη ὁ Ναωμῶν.

— Δοκίμασον καὶ θέλεις ἰδεῖ.

— Ὁρκίζεσαι εἰς τὸ Μέγα μας Πνεῦμα ὅτι εἰς οὐδένα θέλεις γνωστοποιήσῃς τοῦτο ἐκτὸς τοῦ συζύγου σου.

— Καὶ τίνα ἄλλον ἔχω εἰς ὃν νὰ τὸ εἶπω;

— Πλὴν ὀρκίζεσαι.

— Ὁρκίζομαι εἰς τὸ Μέγα μας Πνεῦμα ὅτι εἰς οὐδένα ἄλλον ἐκτὸς τοῦ συζύγου μου θέλω τὸ εἶπει.

— Οὔτε ἐὰν σὲ φονεύσῃ ἡ φυλὴ μου διὰ τὴν ἐχεμύθειάν σου ταύτην.

— Οὐδ' ἂν με φονεύσῃ ἡ φυλὴ σου διὰ τὴν ἐχεμύθειάν μου ταύτην.

Ὁ Ναωμὼν τότε μετὰ θλίψεως τῆς ἐργασίας οὐποποίησεν, ὅτι διὰ τινος ἀδικίας πράξεις τῶν ὁμογενῶν αὐτῆς, οἱ ἀρμόλυοι του ἦσαν παρωρησμένοι καὶ εἶχον ἀποφασίσει νὰ σφάξωσιν τὴν ἰδίαν ἐκείνην νύκτα. ὅσους πλειότερους ἠδύναντο ἀποίκους, ὅτι ἀνάγκη νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν σύζυγόν της περὶ τούτου καὶ ὅτι ὅσον τὸ δυνατὸν ταχέως καὶ κρυφίως ἐμβαίντες εἰς τὸ μονόξυλον τιαν, ὤφειλαν νὰ καταφύγωσιν ἀντίπεραν τοῦ ποταμοῦ, εἰς ἀσφαλές τι μέρος.

— Σπεύσον γύναι καὶ πρόσθε πολὺ μὴ δώσης εἰς τινὰ ὑποψίας, εἶπε τελευταῖον ὁ Ναωμὼν ἀναχωρῶν.

Ὁ Κύριος Στίβεν παρὰ τὸν ποταμὸν ἐμείριμος ἐνηγολεῖτο εἰς σύλληψιν ἰχθύων, ὅτε προσελθούσα ἡ σύζυγός του ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον. Πάραυτα ἐσπευσαν πρὸς τὸ πλοιάριον αὐτοῦ, ὅπερ κατὰ δυστυχίαν ἦτο πλήρες ὕδατος. Ἀρκετὴ παρῆλθεν ὥρα ἕως οὗ τὸ κενώσωσι, καθ' ἣν ὁ Στίβεν ἐνδιμηθεῖς τὸ ὄπλον του, ἐδραμεν ὅπως τὸ λάβῃ ἐκ τοῦ οἴκου του. Εἰς πάντα ταῦτα ἀρκετὸς παρῆλθε χρόνος πολυτίμος διὰ τὴν ταλαίπωρον οἰκογένειαν.

Τοῦ Ναωμὼν αἱ καθημεριναὶ ἐπισκέψεις καὶ ἡ ὑπερβολικὴ παρὰ τὸ σῆνηδες σοβαρότης, παρέσχον ὑποψίας εἰς τινὰς ἀγρίους, οἵτινες πρὸς τοῦτο κατεσχέπειον τὰ κινήματα τοῦ Στίβεν. Νέος τις Ἰνδὸς φύλαξ τεθεῖς αὐτοῦ, ἐλέπων ὅλην τὴν οἰκογένειαν ἐτοιμαζομένην νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ μονόξυλον πρὸς κναχώρησιν, ἔτρεξεν εἰς τὸ Ἰνδικὸν χωρίον, ἀπέχον ἕν μίλιον καὶ ἔδωκε τὴν εἶδησιν. Πέντε Ἰνδοὶ ἀμέσως ἐδραμον πρὸς τὸν ποταμὸν, ὅπου ἦσαν προσδεδεμένα τὰ πλοιάριά των, ἐπήδησαν μέσα, καὶ ἤλαυον τὰς κώπας με ταχύτητα κατόπιν τοῦ Στίβεν, ὅστις εἶχεν ἤδη προχωρήσει ἀρκετά. Τόσον δὲ ταχέως ἐπλησίαζον πρὸς αὐτὸν, ὥστε ἠναγκάσθη δις ἀφήσας τὸ κωπῖον νὰ λάβῃ τὸ ὄπλον. Ἀλλ' ἡ σύζυγός του ἀπέτρεψεν αὐτὸν νὰ πυροβολήσῃ, λέγουσα ὅτι ἂν τοῦτο ἐπραττε καὶ συναλαμβάνοντο ἀκολούθως, θὰ ὑπέφερον μύριας θασάνους. Τόσην δὲ κατέβαλε προσπάθειαν ὅπως διαφύγῃ αὐτοὺς τῆ βοήθειά της κώπης, ὥστε ἰδρώτος ρανίδες μεγάλαι ἔτρεγον ἀπὸ τοῦ μετώπου του. Οὐδὲν ὅμως ὠφέλησεν. Οἱ Ἰνδοὶ ἐπρόφθασαν τοὺς φυγάδας, ὀλίγον τῆς ἑξῆς ἀπέχοντες καὶ ἔφερον αὐτοὺς ὀπίσω με ἀγρίους ἀλλαλαγμοὺς ἠμῶν.

Ὁ Ἀποβάντες, αἱ ἀγριοὶ ἔκαυσαν τὸν οἶκον τοῦ Στίβεν καὶ ἔσφραξαν αὐτὸν, τὴν σύζυγόν του καὶ τὰ τέκνα του εἰς τὰ χωρία των. Ἐκεῖ συνήροισθησαν οἱ πρόχροντες τῶν γερόντων, μεταξὺ δὲ τούτων καὶ ὁ Ναωμὼν ὅπως ἀκεφῶσι περὶ τοῦ προκειμένου. Ὁ πρόεδρος τοῦ συμβουλίου, παραστάς εἶπεν, ὅτι ἀφρωτὸς τις ἐκ τῶν ἰδίων Ἰνδῶν, βεβαίως, εἶχε πράξει ἐγγύημα καθοσιώσεως, εἰδοποιήσας τὸν λευκὸν Στίβεν περὶ τῶν σκοπῶν τῆς φυλῆς. Ἐπρότεινε δὲ νὰ ἐξετάσωσιν αὐτοὺς τοὺς ἀίχμαλώτους παρ' ὧν ἔλπιζε νὰ γνωστοποιήσωσι τὸν δόνατα αὐτοῖς τὴν εἶδησιν. Οἱ γέροντες παραδέξαντο τὴν πρότασιν ταύτην, καὶ ὁ Ναωμὼν μετ' αὐτῶν. Πρῶτος ἀρωγήθη ὁ Στίβεν ὑπ' ἑνὸς τῶν γερόντων, ὅστις ἐγγώριζεν Ἀγγλικά, καὶ ἐγένετο διερμηνεὺς τῶν ἄλλων. Ὁ Στίβεν δὲν ἠθέλησε νὰ προδώσῃ τὸν φίλον του. Πρωτῆθα ἀκολούθως ἡ σύζυγός του, ἐνῶ συγχρόνως δύο ἀγριοὶ ἠπειλοῦν ὅτι θὰ ἐρόνεον τὰ τέκνα της, ἂν δὲν ὡμολόγει. Ἡ δύστηνος γυνὴ προσεπάθει ν' ἀποκρύψῃ τὴν ἀλήθειαν λέγουσα ὅτι εἶδεν ὄνειρον τὴν παρελθούσαν νύκτα ὅπερ τὴν κατετρόμαξε καὶ διὰ τοῦτο ἠνάγκασε τὴν σύζυγόν της νὰ φύγῃ.

— Τὸ Μέγα Πνεῦμα ποτὲ δὲν καταδέχεται νὰ ὁμιλήσῃ δι' ὄνειρον εἰς λευκὸν πρόσωπον, εἶπεν ὁ γέρων Ἰνδός. Γύναι εἶσαι διγνώστος καὶ διπρόσωπος· εἶπε τὴν ἀλήθειαν, ἄλλως τὰ τέκνα σου ἀμέσως θανατωθήσονται. Ὁ υἱὸς καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἤχθησαν τότε πλησίον της οἱ δὲ δύο ἀγριοὶ ἠτοιμάσθησαν νὰ ἐκτελέσωσι τὰς ἀποτροπαίους διαταγὰς.

— Ὀνοματίζεις, εἶπεν ὁ γέρων Ἰνδός, τὸν ἐρυθρόχρον ἐκείνον ὅστις ἐπρόδωκε τὴν φυλὴν του; Τρίς θέλω ἀερωτήσῃ.

Ἡ μήτηρ δὲν ἀπεκρίθη.

— Ὀνοματίζεις τὴν προδότριν; Σ' ἐρωτῶ διὰ δευτέραν φοράν.

Ἡ δυστυχὴς μήτηρ ἐκίπταξε τὸν σύζυγόν της, ἔπειτα τὰ τέκνα της καὶ προσέβλεψε τὴν Ναωμὼν, ὅστις ἐκάθητο καπνίζων με ἀτάραχον σοβαρότητα. Ἐσφιγγε τὰς χεῖράς της, ἐδάκρυτε, ἀλλὰ δὲν ἐλάλησε.

— Ὀνοματίζεις τὸν προδότην; Σ' ἐρωτῶ διὰ τρίτην καὶ τελευταίαν φοράν.

Ἐπλήθυνε τὰς μητρὸς ἡ στενοχωρία τὸ βλέμμα της ἐρόψε καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ Ναω-

μῶν, οὔτινος τὸ δῆμα ἦτο ψυχρὸν καὶ ἀκίνητον. Σιωπῇ στιγμιαία ἐπηκολούθησε· οἱ δὲ πελέκει· ἦσαν ὑψωμένοι ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς τῶν τέκνων, ἅτινα μετὰ δακρύων παρεκάλουν τὴν μητέρα των νὰ μὴ ἀφήσῃ νὰ τὰ φονεύσωσι.

— Στήτε! ἀνέκραξεν αἰφνης ὁ Ναωμὼν, καὶ πᾶν βλέμμα ἐστράφη πρὸς αὐτόν. — Στήτε! ἐφώναζεν με τόνον ἐπιτακτικόν. — Λευκὴ γύναι, ἐφύλαξες τὸν λόγον σου μέχρι τελευταίας στιγμῆς. Ἐγὼ εἰμι ὁ προδότης. Ἐφαγα τὸ ἄλας, ἐθερμάνθην εἰς τὸ πῦρ, μέτεσχον τῆς οἰκιακῆς γαλήνης τῶν Λευκῶν τούτων χριστιανῶν· ἐγὼ ἐγνωστοποίησα αὐτοῖς τὸν κίνδυνον. Εἰμι μεμαραμμένος, ἀφυλλος, ἀκλωνος κορμὸς, κατακόψατέ με, εἰάν θέλετε, εἰμι ἔτοιμος. Κραυγὴ ἀνακατήσεως ἤχησεν πανταχόθεν.

Ὁ Ναωμὼν κατῆλθεν ἀπὸ τοῦ λοφίσκου ἔνθα ἐκάθητο, περιετόλιξε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ με τὸν δερμάτινον μανδύαν του καὶ ὑπέκρυψεν εἰς τὸ πεπρωμένον. Δι' ἑνὸς κτυπήματος τοῦ πελέκειος ἔπεσε νεκρὸς πρὸ τῶν ποδῶν τῆς δυστυχοῦς γυναικός.

Ἀλλ' ἡ θυσία τοῦ γέροντος Ἰνδοῦ καὶ τὸ ἀμετάτρεπτον τῆς χριστιανικῆς, δὲν ἤρκεσαν ὅπως σώσωσι τοὺς ἐπιλοίπους. Ἀπολέσθησαν ἅπαντες — πῶς, εἶναι περιττὸν νὰ εἰπωμεν· ἡ δὲ μνήμη τῆς καταστροφῆς ταύτης σώζεται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ τερπνοῦ ῥυακος ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ ὁποίου ἐζησαν καὶ ἀπέθανον — διότι μέχρι σήμερον καλοῦσιν αὐτὸν *Φορικοποταμῶν*.

ΠΕΡΙ ΦΘΟΝΟΥ

Φίλτατε,

Νομίζω ὅτι ἡ Βιβλιοθήκη προώρι-
σται ἵνα πρὸς τῷ ἡδεῖ καὶ τερπνῷ πα-
ράσχη καὶ τὸ ὠφέλιμον, ἐπιστέλλω σοι
παρακαλῶσατί με διατριβὴν περὶ φθό-
νου. Περὶ φθόνου καὶ ἐν Σάμῳ ἀπ' ἐκ-
κλησίας ἐπραγματεύθη τὴν διατριβὴν
ταύτην, ἥς τὰ μὲν ἀφελῶν, ἀλλὰ δὲ
προσθεῖς, εἰς δύο διείλον μέρη. Ἐν ἑνὶ
τῷ πρώτῳ πραγματεύομαι περὶ τοῦ τί

ἔστι φθόνος καὶ τίνας αἱ ιδιότητες καὶ
τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ. Ἐν δὲ τῷ δευ-
τέρῳ ποῖα τὰ αἷτια τοῦ φθόνου καὶ πῶς
δύναιται τις ν' ἀποφύγῃ αὐτόν. Παρα-
δοξὸς δὲ τὴν διατριβὴν ταύτην εἰς
τὴν δημοσιότητα διὰ τῆς Βιβλιοθήκης
εἶχομαι ἵνα οἱ ἀναγνώσται αὐτῆς πλου-
τοῦντες τὸν πλοῦτον τῶν γνώσεων
προσκιῶνται καὶ τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦ-
τον, ἥς οὐδὲν βεβαιότερον καὶ μοιμώ-
τερον, καὶ ἀποφύγῃ τὸ βδελυκτὸν καὶ
ἀποτρόπαιον τοῦτο πάθος, ὅπερ ἐστὶ
γέννημα πάσης κακίας καὶ ἐπερβύλλει
τῶν ἄλλων κακιῶν· ὁ φθόνος λυμαίρε-
ται δυσσεγῶς καὶ κερριεῖ τὴν ἡμετέ-
ραν κοινότητα.

Ἐν Πάτραις, τῆ 5 Ἰανουαρίου 1871.

K. ΝΕΣΤΟΡΙΔΗΣ.

Λ'.

«Λύπη ἐστὶ τῆς τοῦ πλησίον εὐπρα-
γίας ὁ φθόνος. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ.

Ψυχῆς πονηρὰς δυσσεβῆς παράστασις.
ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ.

Φθόνος, τὸ βδελυκτὸν τοῦτο καὶ ἀπο-
τρόπαιον πάθος, ὡς ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν
θεολόγων καὶ φιλοσόφων, τὸ σπέρμα πά-
των τῶν κακῶν, τὸ καταστρέφον ἀρθρο-
τὰς κοινωνίας, τὸ γέννημα τοῦ ἀρχεαἰκίου
ὄφρους, τὸ ἐμπόδιον τῆς εὐσεβείας, ἡ ἕσχα
τοῦ θανάτου, ἡ μήτηρ τῆς ἀδελφοκτονίας, ἡ
ἀγνοια τῆς συγγενείας, καὶ ὅπως ἄλλως
προσαγορεύεται, ὁ φθόνος ἐστὶ λύπη τῆς
ψυχῆς ἐπὶ τοῖς τῶν ἄλλων ἀγαθοῖς. Λύπη
ἐστὶ αὐτῆς τοῦ πλησίον εὐπραγίας ὁ φθόνος»
λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος (ὁμιλ. περὶ φθον.
τ. 2. σ. 128). Ναι, ὁ φθόνος ἐστὶ λύπη
τῆς ψυχῆς. Πλουτεῖ ὁ συμπολίτης, ὁ γείτων,
ὁ ἀδελφός, ὁ συγγενής; Ὁ φθονερὸς λυπεῖ-
ται. «Λύπη γὰρ ἐστὶ τῆς τοῦ πλησίον εὐ-
πραγίας ὁ φθόνος». Εὐφορεῖ ἡ χώρα τοῦ
πλησίον; εὐτυχεῖ καὶ εὐδαιμονεῖ ὁ ἄλλος;
ὁ φθονερὸς λυπεῖται. Εὐδοκίμει τις καὶ ἀ-
πολαμβάνει τῆς κοινῆς ὑπολήψεως καὶ ἀ-
γαπάται ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν καὶ φίλων
διὰ τὴν παιδείαν, τὸν εὐπροσήγορον καὶ
γλυκὺν τρόπον; Ταῦτα λυποῦσι, ταῦτα πε-
ριπεῖρουσι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ταῦτα βασα-

κλίνουν αὐτόν. Ταῦτα πάντα, λέγει ὁ Μ. Βασίλειος, πληγὰς καὶ τραύματα μέγαν αὐτοῦ τύπτοντα τὴν καρδίαν (αὐτόθι). Ὁ φθονερὸς καθόλου μὲν λυπεῖται ἐπὶ ταῖς τῶν ἄλλων εὐπραγίας, τὰ βέλη ὅμως αὐτοῦ φαρμακεριώτερα πίπτουσιν ἐπὶ τῶν ἰκανῶν καὶ αγαθῶν ἀνδρῶν.

Ἄει τὰ σεμνὰ πάντα κέκτανται φθόνον.

Ἄπαν τὸ λίαν συνετὸν ἔστ' ἐπίφθονον.

Ἀλλὰ τίνας ἔνεκα λυπεῖται ὁ φθονερὸς; Μὴ διότι θέλει αὐτὸς νὰ ἔχη τὰ τοῦ πλησίον αγαθὰ; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Λυπεῖται οὐχὶ διότι θέλει καὶ ἐπιθυμεῖ τὰ τοῦ πλησίον, ἀλλ' ἀπλῶς ἐπιθυμεῖ ἵνα οἱ ἄλλοι στερηθῶσι τὰ αγαθὰ. Ἐν τούτῳ συνίσταται τοῦ φθόνου τὸ παράδοξον καὶ ἀλλόκοτον. Πάντα τὰλλα πάθη σκοποῦσι τὸ ἑαυτῶν συμφέρον, εἰσὶν ἰδιοτελεῖ· ὁ μέθυσος λ. χ. πίνει ἵνα εὐχαριστήσῃ τὸ πάθος του, ἵνα γεμίσῃ τὴν κοιλίαν του καὶ ἡδονῆς ἀπάτου πληροῦται· ὁ φιλάργυρος ἐπιθυμῶν καὶ ὀρεγόμενος τοῦ πλοῦτου αὐξάνει τὴν περιουσίαν καὶ διὰ τοῦτο χαίρει καὶ ἀγάλλεται. Ὁ φιλόδοξος ὑπερηφανεύεται καὶ γαυριᾷ, ὅταν ἀπολαύσῃ τοῦ ποθουμένου· ἀλλ' ὁ φθόνος οὐκ ἔστιν ἰδιοτελεῖς, οὐ σκοπεῖ τὸ ἑαυτοῦ. «Φθόνος οὐκ οἶδε προτιμᾶν τὸ συμφέρον» λέγει ὁ θεοφάντωρ Βασίλειος· ὁ φθόνος χαίρει ἐπὶ τῇ δυσπραγίᾳ τοῦ πλησίον· ὅταν βλέπῃ τὸν πλησίον δυστυχοῦντα, πεινῶντα, λιμῶντοντα, χαίρει καὶ ἀγάλλεται. «Οὗτος ὅρος μίσους, λέγει ὁ αὐτὸς ὁ θεὸς ἀνὴρ, ἀθλίον ἰδεῖν ἐκ μακαρίου τὸν βρασκαινόμενον, ἐλεεινὸν γενέσθαι τὸν ζηλωτὸν (ὁμιλ. περὶ φθον. τομ. Β. αὐτοῦ).» «Καθάπερ γὰρ χοῖρος, λέγει ὁ θεὸς Χρυσόστομος, βορβόρω καὶ δαίμονες βλάβῃ τῇ νήμερᾷ· οὕτω καὶ οὗτος (ὁ φθονερὸς) οὗτος τοῦ πλησίον χαίρει κακοῖς, κἂν γένηται τι ἀνδρῆς, τότε ἀναπαύεται καὶ ἀναπνεῖ, τὰς ἀλλοτρίας συμφορὰς οἰκείας νεύθιμίας ἠγούμενος καὶ οἰκεία κακὰ τὰ τῶν ἄλλων αγαθὰ· καὶ οὐ σκοπεῖ τί ἀνελπυρῶν (ὁμιλ. μά, εἰς Ματθ. σ. 440. ε. ὑπὲρ βλ. 441. Α. ἐκδ. Μουίφαυορ). Δικαιῶς ὁ θεὸς οὗτος πατὴρ ἀποκαλεῖ τὸν φθόνον μακίαν. «Μακία γὰρ περιφανὴς φθόνος τοῖς τοῦ πλησίον δάκνεσθαι καλοῖς· οὗτο γὰρ μαινομένων ἐστὶ καὶ λυσίωντων

ἐκινῶν» ὁ δὲ Σωκράτης ἔλεγε τοὺς φθονερούς διὰ τοῦτο ἠλιθίους· αὐτοῦτο δὲ ἀνδρὶ μὲν φρονίμῳ οἷα ἀνισμεθῆναι τοῖς ἠλιθίοις δὲ δὴ πάσχειν αὐτὸ» (Ἀπομ. Ξεν. Γ', 9, 8.) Ἀλλ' ὁ φθόνος οὐ περιορίζει τὰ βέλη ἐναντίον τῶν ἑξίων καὶ ἀλλοτρίων αὐτοῦ· αὐτὸς οὐ διακρίνει οὔτε συγγενεῖαν οὔδ' ἐφίλειαν· αὐτὸς ῥίπτει τὰ βέλη καὶ φθονεῖ τοὺς πλησιεστάτους, τοὺς συγγενεῖς, τοὺς ἀδελφούς. Οὐ φθονεῖ οὔτε τὸν Σκύθην ἢ ἑσάρβαρον, οὔτε τὸν ἀλλογενῆ καὶ ἀλλότριον, ἀλλὰ τὸν συμπολίτην, τὸν φίλον, τὸν οἰκίον. «Ὁμοῦ τῷ Αἰγυπτίῳ, βασκαίνει ὁ Σκύθης, λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος, ἀλλὰ τῷ ὁμογενεῖ ἑαυστός· καὶ ἐν τῷ ὁμογενεῖ μὲν τοι οὐ τοῖς ἀγνωστοῖς φθονεῖ, ἀλλὰ τοῖς συνηθεσάτοις· καὶ τῶν συνήθων τοῖς γείτοσι καὶ ὁμοτέχνος καὶ τοῖς ἄλλως οἰκείοις· κἂν τούτοις πάλιν, ἡδονικώτατος καὶ συγγενεῖς καὶ ἀδελφοῖς (ὁμιλ. περὶ φθόνου οὐτόθι). Τοῖς οἰκείοις πολεμεῖ οὐκαλοῖς, λέγει καὶ ὁ Χρυσόστομος, καὶ μάλλον ἀνελπιτο μυρία πάσχειν δευρὰ ὁ βασκαίνων ἢ τὸν πλησίον ἰδεῖν εὐδοκμοῦντα.» (Λόγ. δ' εἰς τὸν πτωχ. Λάζαρ. σ. 756, Β. C. καὶ ἔξ.) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σωκράτης ἔλεγε ὅτι ὁ φθόνος οὐκ ἔστι λύπη ἐπὶ ταῖς εὐτυχίαις τῶν ἐχθρῶν ἢ ταῖς ἀτυχίαις τῶν φίλων, ἀλλὰ λύπη ἐπὶ ταῖς τῶν φίλων εὐπραγίαις (Ἀπομ. Ξεν. Γ'. 9, 8). Καὶ ἡ λύπη αὕτη προέρχεται μάλιστα ἐκ τῆς τῶν ὁμοτέχνων εὐδοκμησέως· διὸ τὸ κεραμεὺς κεραμεὶ κοτέει καὶ τέκτονι τέκτων, ἔλεγον καὶ οἱ ἀρχαῖοι, καὶ οὐ φθονοῦμεν τοὺς τεθνεώτας ἀλλὰ τοὺς ζῶντας. Τίς γὰρ οὐκ οἶδε, λέγει ὁ Δημοσθένης, ὅτι τοῖς μὲν ζῶσι πᾶσι ὑπεροπὴ τις ἢ πλείων ἢ ἐλάττων φθόνος, τοῖς τεθνεώτας δ' οὐδὲ τῶν ἐχθρῶν οὐδεὶς ἐπιμύσει;» (Περὶ Στεφ. σ. 315).

Β'.

Ὁ φθόνος δικαίως ἀποκαλεῖται ἄδικος ἀδελφός. Καὶ ἐν τοῖς στίθεσι τοῦ φθονεροῦ κρύπτεται ὀλόκληρος ἄδικος. Ὁ φθόνος ἐστὶ ἡ ἐπτακέφαλος τῶν ποιητῶν ὕδρα, μάλλον δὲ ἐστὶ χείρον ἐπτακεφάλου ὕδρας· ὡς ἐκείνη κοπτομένη τὰς κεφαλὰς ἐγίνετο ἄλλας, οὕτως ὁ φθόνος ἀναφέρει διαφόρους κακίας. Ἀδυνατεῖ νὰ καταστρέψῃ καὶ εἰς πανωλεθρίαν

νὰ φέρῃ τὸν φθονούμενον ἀναφανδὸν καὶ φανερά; ὑποδύεται τὴν διαβολὴν, τὴν συκοφαντίαν, τὸ ψεῦδος, τὴν ἀπάτην, τὴν ὑπόκρισιν καὶ πᾶν τῶν κακῶν τὸ πλῆθος καὶ τέλος καταφεύγει εἰς τὸν φθόνον. Ἀπόδειξις τούτων ἔστωσαν τὰ ἐξῆς παραδείγματα ἐκ τῆς ἱερᾶς καὶ κοσμικῆς ἱστορίας.

Ἐπισπάσας ὁ Διάβολος τὸ τρίτον τῶν ἀγγέλων διὰ τῆς κατὰ τοῦ Θεοῦ ἀποστασίας διαβουλεύεται νὰ συνεπισύρῃ καὶ τὴν ἐπὶ γῆς εἰκόνα τοῦ ὑψίστου, τὸν ἄνθρωπον. Πρὸς τοῦτο λαμβάνει τὴν μορφήν ὄφρος. Ἴδου ἡ ὑπόκρισις. Δελεάζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν κατὰ τοῦ Θεοῦ ἀποστασίαν διὰ τῆς ὑποσχέσεως, ὅτι γενήσεται ὁμοῖος τῷ Ὑψίστῳ, ἐὰν φάγῃ ἐκ τοῦ ξύλου τῆς Γνώσεως. Ἴδου ἡ ἀπάτη. Ὁ Θεός, λέγει, τῇ γυναικί, φθονῶν ἀπηγόρευσε τὴν ἐκ τοῦ ξύλου βρώσιν, ἵνα μὴ γένησθε ὁμοῖοι αὐτῷ. «Ἴδου γὰρ ὁ Θεός, ὅτι ἐν ἡ ἡμέρᾳ φάγησθε ἀπ' αὐτοῦ, διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἔσεσθε ὡς Θεοὶ (Γεν. γ', 5). Ἴδου ἡ συκοφαντία. Κατορθώσας ὅτι ἐβούλετο κατέστησε τὸν ἄνθρωπον ἐλεεινὸν καὶ ἀξιοθάκρυτον, εἰκόνα τοῦ ὁποῖου φέρομεν τὰ νῦν οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἀδάμ. Ἴδου ὁ φθόνος. «Φθόνος, λοιπὸν Διαβόλου, κατὰ τὸν Σολομῶντα, εἰσῆλθεν ὁ θάνατος εἰς τὸν Κόσμον.»

Ὁ Κάιν φθονήσας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἄβελ καὶ μὴ δυνάμενος ἄλλως νὰ βλάβῃ τὸν φθονούμενον καταφεύγει εἰς τὸν φθόνον. Ὅποιον θέαμα λυπηρὸν καὶ σπαραξικάρδιον παρέστη τῷ Ἀδάμ! Αἰσθάνεται, ἐλπίζει τ' ἀποτελέσματα τοῦ θανάτου, ἀλλὰ θανάτου οὐχὶ φυσικοῦ, οὐχὶ ὑπὸ θηρίων προξενηθέντος ἀλλὰ θανάτου ὑπὸ χειρῶν ἀδελφοῦ! Ἔστω αὖτις ὁ διάβολος, κατὰ τὸν Χρυσόστομον, ὡς ἔδινεν ἰδεῖν, υἱὸν πρὸ πατρός τελευτῶντα καὶ ἀδελφὸν ἀδελφὸν ἀναίρουντα καὶ ἄωρον καὶ βίαιον σφαγῆν, καὶ εἶδε καὶ ἀπῆλαυσεν» (Χρυσ. ὁμιλ. ζ' εἰς τὴν πρὸς Ῥωμ. ἐπιστ.). Δικαίως ἄρα ὁ Ἀπόστολος συνῆψε τὸν φθόνον τῷ φόνῳ «Μεστοί, λέγει περὶ τῶν ἐθνικῶν φθόνου, φόνου» (Ῥωμ. α', 29).

Παραστήσατε, ὡς ἀναγνώσται, ἐν ὑμῖν αὐτοῖς φαντάσθητε διὰ τῆς φαντασίας ὑμῶν νέον ὠραιότατον, ἀγαθώτατον, ἀθωότατον, ἀγγελον οὕτως εἰπεῖν ἐπίγειον. Ἄγγελον διὰ τὴν ὠραιότητα, ἀγγελον διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸν πρὸς Θεὸν φόβον. Τίς δὲν σκιρτᾷ βλέπων τοιαύτην εἰκόνα; Τίς οὐκ ἐπιθυμεῖ,

τίς οὐκ εὐχεται τὴν εὐτυχίαν καὶ εὐδαιμονίαν τοιοῦτου ἀγγέλου; καὶ ὅμως φαντάσθητε τοῦτον κλαιοντα, ὀδυρόμενον, ἱκετεύοντα, ἵνα φεισθῶσι τῆς ζωῆς αὐτοῦ! Τίνας οἱ οὕτως ἱκετευόμενοι καὶ παρακαλούμενοι; ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι; οὐχί, ἀλλ' ἀδελφοί, υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ. Εἰς μάτην ὁ πύργος Ἰωσήφ ἱκετεύει· αὐτοὶ μακρόθεν ἰδόντες ἐβούλευοντο τὴν ἀπόλειπν τοῦ ἀδελφοῦ. «Ἴδου ὁ ἐνοπικαστὴς ἐκεῖνος ἐργεταί. Νῦν οὖν δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ βίβωμεν αὐτὸν εἰς πῆνα τῶν λάκκων καὶ ἐροῦμεν θηρίον πονηρὸν κατέφαγεν αὐτόν καὶ ὀψόμεθα, τί ἐστὶν πτὰ ἐνύπνια αὐτοῦ» (Γεν. λζ', 19). Οἱ ἀδελφοὶ οὐ κινῶνται εἰς δάκρυα, οὐ μετανοοῦσιν, ἀλλ' ἐμμένουσιν εἰς τὴν βουλήν αὐτῶν· καὶ οὐ φρονέουσι μὲν αὐτὸν, οὐ τὰ δάκρυα καὶ οἱ κλαυθμοὶ καὶ αἱ ἱκεταὶ ἤθελον συγκινήσει καὶ τὰ θηρία, ἀλλὰ ῥίπτουσιν εἰς λάκκον καὶ παραδίδουσι ζῶντα εἰς θηρίον, ὑπερ οὐ σπαράσσει ἀνθρώρῃ, οὐ φρονεῖ τὸ θήραμα ἀμέσως, ἀλλὰ βασανίζει πύλλας ἡμέρας τὸν ταλαίπωρον ἄνθρωπον καὶ διὰ δεινῶν σπαραγμῶν σπαράσσει καὶ ἀρανίζει τὸ θήραμα. Εἰς θηρίον τοιοῦτον ῥίπτουσι τὸν Ἰωσήφ, εἰς τὴν πείναν! Ὁ φθόνος κινεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν φθόνον.

K. NESTORIDIS.

(Ἔπεται συνέχεια)

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΙΣ ΣΑΡΑΝ

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Ἐπιστολὴ τρίτη.

Τέλος οὐδὲν ἐλλεῖπει πλέον ἀπὸ τῆς αἰσχύνης μου, καὶ διατελῶ τοσοῦτον ταπεινός, ὅσον σὺ ἠθέλησας. Ἴδου λοιπὸν εἰς τί κατέληξαν ἡ πεισμονὴ σου, αἱ μάχαι σου, αἱ ἀποφάσεις μου, ἡ εὐστάθειά μου! ἠθελον δ' ἦττον ἐξευτελισθῆ, ἐὰν ἦττον αἶχον ἀντίστασιν. Τίς ἐγώ! Ἠράσθη ὡς νεανίας; ἐγὼ διήλθον ὥρας δύο πρὸ τῶν γονάτων παιδίου; ἐγὼ ἔγυσα ἐπὶ τῶν χειρῶν αὐτοῦ

χειμάρρους δακρύων; ἐγὼ ἠνέχθην ὥστε αὐτὴ νὰ μὲ παρηγορήσῃ, καὶ νὰ μὲ οἰκτείρῃ, νὰ σπογγίσῃ τὰ ἀμαυρωθέντα ὑπὸ τοῦ γήρατος ὀμμάτά μου; ἐγὼ ἔμαθον παρ' αὐτῆς μαθήματα φρονήσεως, γενναιότητος; ἐγὼ οὕτως ὠφελήθην ἐκ τῆς μακρᾶς πείρας μου, καὶ ἐκ τῶν θλιβερῶν σκέψεών μου! Ποσάκις ἠρυθρίασα, διότι ἐγενόμην εἰκοσαετής, ἐν ᾧ ἤμην πεντηκοντούτης! Φεῦ! λοιπὸν ἔζησα μόνον, ἵνα ἀτιμάσω ἑμαυτὸν! Ἐὰν τοῦλάχιστον ἀληθῆς μετάνοια μ' ἐπανάφερεν εἰς αἰσθήματα ἐντιμώτερα! Ἄλλ' ὄχι· ἐγὼ τέρπομαι παρὰ τὴν βούλησίν μου, εἰς ὅσα σὺ μ' ἐμπνέεις, εἰς ὅσῃ μανίαν μὲ βυθίζεις, εἰς ὅσῃ ταπεινώσιν μὲ ῥίπτεις. Ὅταν φαντασθῶ ἑμαυτὸν ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ γονυπετῆ ἐνώπιόν σου, ὀλόκληρος ἡ καρδιά μου ἐξεγείρεται καὶ παροργίζεται· πλὴν ἐπιλανθάνεται ἑαυτῆς καὶ ἀποπλανᾶται εἰς ὅσας εὐφροσύνας ἐκ τούτου ἠσθάνθη. Οἴμοι! τότε οὐδ' αὖ μὴ ἔβλεπον ἑμαυτὸν, οὐδένα ἄλλον ἔβλεπον ἢ σὲ κόρη ἀξιολάτρευτος· τὰ θελήγητά σου, τὰ αἰσθήματά σου, οἱ λόγοι σου, ἐπλήρουν, ἀπετέλουν ἅπασαν τὴν ὑπαρξίν μου. ἐγενόμην νέος ἐκ τῆς νεότητός σου, ἔμφρων ἐκ τῆς φρονήσεώς σου, ἐνάρετος ἐκ τῆς ἀρετῆς σου. Ἠδυνάμην νὰ περιφρονήσω ἐκείνον, ὃν σὺ κατεδέχεσο νὰ ἀποκαλῆς φίλον σου; φεῦ! ἡ πατρικὴ ἐκείνη φιλοστοργία, ἣν ἀπῆλθες παρ' ἐμοῦ μετὰ φωνῆς τοσοῦτον περιπαθοῦς, τὸ ὄνομα ἐκείνο θυγατρὸς, δι' οὗ ἠβλεπες νὰ σὲ ἀποκαλῶ, μὲ ἠνάγκαζον παρευθὺς νὰ συνέρχωμαι εἰς ἑμαυτὸν· τὰ τοσοῦτον μειλίχια ἔπη σου, αἱ τοσοῦτον ἀγναὶ ἐκείναι θωπεῖαι σου, μ' ἐμάγευον καὶ μὲ κατεσπάραττον καὶ δάκρυα ἔρωτος καὶ λύπης κατέρρεον ἐπὶ τῶν παρεῖών μου. Ἠσθάνθην ὅτι ἤμην εὐτυχῆς μόνον ἐκ τῆς ἀθλιότητός μου, καὶ ὅτι ἐὰν ἤμην ἐτι μᾶλλον ἀξίος τῆς ἀρεσκείας σου, δὲν ἠθελες μὲ μεταχειρισθῆ τοσοῦτον καλῶς.

Ἀδιάφορον ἐν τούτοις. Ἠδυνάμην νὰ φέσω συμπάθειαν εἰς τὴν καρδίαν σου. Ὁ οἰκτος τὴν ἀποκλείει εἰς τὸν ἔρωτα, τὸ γινώσκω· ἀλλὰ τὸν οἰκτον ἐγὼ θεωρῶ περιέχοντα ὅλα τὰ ἐρωτικά θελήγητρα. Πῶς! εἶδον τοὺς ὠραίους ὀφθαλμούς σου ὑγραινομένους δι' ἐμὲ ἠσθάνθην ἐπὶ τὰς παρεῖάς μου καταπίπτον ἐν τῶν δακρύων σου! Ὡ! ἡ σταγὼν ἐκείνη, οἷον πυρπολισμὸν καταστρεπτικὸν μοι ἐπήνεγκε! καὶ ἤδη νὰ μὴ διατελῶ ἐγὼ

ὁ εὐτυχέστατος τῶν ἀνθρώπων! Ἄχ! ὑπερευτυχῶ, ναι, πέραν τῆς μᾶλλον ἀγερώχου προσδοκίας μου!

Ναι, εἴθε αἱ δύο ἐκείναι ὦραι νὰ ἐπανέρχωνται, εἴθε νὰ πληρώσωσι διὰ τῆς ἐπιστροφῆς ἢ τῆς ἀναμνήσεώς των, τὸν ἐπίλοιπον βίον μου. Ἄχ! ὁ βίος οὗτος τί ἄλλο ποτὲ ὅμοιον ἔσχε πρὸς ὃ, τι ἠσθάνθην κατ' ἐκείνην τὴν θέσιν. Ἐταπεινούμην, διετέλουν ἀναίσθητος, ἤμην γελοῖος, ἀλλ' ἤμην εὐτυχῆς, καὶ ἀπῆλαυσα κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκείνας περισσοτέρων τέρψεων, ἢ ὅσας ποτὲ ἔσχον κατ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ὑπαρξείας μου. Ναι, Σάρα, ναι, θελξικάρδιος Σάρα, πᾶσαν μεταμέλειαν, πᾶσαν αἰσχύνην ἀπώλεσα· παραβαίνω τὰ καθήκοντά μου καὶ μόλις αἰσθάνομαι τὸ κατακατὸν με πῦρ τοῦ κόσμου τὴν κατακραυγὴν δύναμαι νὰ ἀνέχωμαι, διατελῶν δέσμιός σου. Καὶ τί μ' ἐνδιαφέρει πῶς ἐγὼ ἐνδέχεται νὰ φανῶ πρὸς τοὺς ἄλλους; ἔχω διὰ σὲ καρδίαν νεανικὴν, καὶ τούτο μ' ἀρκεῖ. Ὁ χειμῶν μάτην καλύπτει τὴν Αἴτναν ἐκ τῶν παγετῶν του, τὰ στέρνα αὐτῆς οὐχ ἦττον πυρπολοῦνται.

Ἐπιστολὴ τετάρτη.

Πῶς! σὲ ἐγὼ ἐφοβούμην! σὲ ἐγὼ ἠσχυνούμην ν' ἀγαπήσω! Ὡ Σάρα! λατρευτὴ κόρη! ψυχὴ περικαλλεσττέρα τοῦ προσώπου σου! ἐὰν ἐγὼ τοῦ λοιποῦ ἐγκαυχῶμαι εἰς τι, καυχῶμαι ὅτι ἔχω καρδίαν πλασθεῖσαν, ἵνα αἰσθάνηται ὅλην τὴν σὴν ἀξίαν. Ναι, ἀναμφιβόλως ἐρυθριῶ δι' ὅσον ἔρωτα εἶχον διὰ σὲ, ἀλλ' ἐρυθριῶ, διότι ὁ ἔρωσ αὐτὸς ἦτο χαμερπῆς, ὑπὲρ τὸ δέον ἀσθενῆς, ἀδύνατος ὑπὲρ τὸ δέον, ἦττον ἀξίος, ὑπὲρ τὸ δέον τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ. Ἐξ ἤδη μῆνας τὰ ὀμμάτά μου καὶ ἡ καρδιά μου κατατρώγουσι τὰ κάλλη σου· ἐξ ἤδη μῆνας σὺ μόνη κατέχεις τὸν νοῦν μου, καὶ ζῶ μόνον διὰ σὲ· πλὴν μόνον ἀπὸ χθὲς ἔμαθον νὰ σ' ἀγαπῶ. Ἐν ᾧ σὺ μοι ὠμίλεις καὶ οἱ οὐρανόπεμπτοι λόγοι σου ἐξήρχοντο τοῦ στόματός σου, ἐνόμιζον ὅτι ἔβλεπον τὰ χαρακτηριστικά σου παραλλάσσοντα, ὡς καὶ τὴν ὄψιν σου ἐπίσης, καὶ τὸν τρόπον σου καὶ τὴν μορφὴν σου ἀγνοῶ ὅποιον ὑπερφυσικὸν πῦρ διέλαμπεν εἰς τὰ ὀμμάτά σου· ἀκτῖνες φωτὸς ἐφαίνοντο ὅτι σὲ περιεκύκλουν.

Ἄχ, Σάρα! ἐὰν πραγματικῶς σὺ δὲν εἶσαι θνητὴ, ἐὰν εἶσαι ὁ οὐρανόπεμπτος ἀγγελος πρὸς σωφρονισμὸν ἀποπλανηθείς, εἶπέ μοι ταῦτα, ἴσως εἶναι εἰσέτι καιρὸς. Μὴ ἀφήνης δ' ἐπὶ πλέον βεβηλουμένην τὴν εἰκόνα σου, ὑπὸ πόθων, τοὺς ὁποίους ἄκων αἰσθάνομαι. Οἴμοι! ἐὰν ἀπατῶμαι ὡς πρὸς τὰς εὐχάς μου, ὡς πρὸς τὰς παραφορὰς μου καὶ τὰς τολμηρὰς λατρείας μου, θεράπευσόν με ἀπὸ πλάνης, ἥτις σὲ προσβάλλει, καὶ δίδαζόν με τίνι τρόπῳ πρέπει νὰ σὲ λατρεύω.

Σὺ ὀλοσχερᾶς, Σάρα, μὲ καθυπεδούλωσας· καὶ ἐὰν μ' ἀφήνης νὰ ἐνθύνομαι εἰς τὴν μάχην μου, μὲ ἀναγκάζεις ὅμως σκληρῶς καὶ νὰ τὴν συναισθάνωμαι. Παραβάλλων τὴν διαγωγὴν σου πρὸς τὴν ἰδικήν μου, ἀνευρίσκω εἰς νεάνιδα ἄνδρα σοφόν, καὶ συναισθάνομαι ἑμαυτὸν παλίμπαυδα. Ἢ πρόστις σου, ἡ τοσοῦτον ἀξιοπρεπῆς, μοι ἔδειξε πᾶν ὅ, τι δὲν ἠθελε μοι καταδειξέει ὑποδοχὴ αὐστηροτέρα· ἡ πρόστις σου μοι ἐπροξένησεν αἰσχύνην μεγαλειτέραν, τῆς αἰσχύνης, ἣν αἱ ἐπιπλήξεις σου ἠθελον μοι προξενήσει, καὶ ὁ ὀλίγον σοβαρότερος τόνος, ὃν χθὲς μετεχειρίσθης πρὸς ἐμὲ συνδιαλεγόμενη, μοι κατέδειξε προσηκῶς ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ σὲ ἐκθέσω, ὅπως δις μοι ἐπαναλάβης τὰ αὐτά. Σὲ ἐννοῶ, Σάρα· καὶ ἐλπίζω νὰ σοὶ ἀποδείξω πρὸς τούτους ὅτι, ἐὰν δὲν ἤμην ἀξίος νὰ ἀρέσκω πρὸς σὲ, διὰ τοῦ ἔρωτός μου, εἶμαι ὅμως ἀξίος τούτου, διὰ τὰ αἰσθήματα, ὅσα τὸν ἔρωτα συνωθεύουν! Ἢ ἀποπλάνησίς μου θέλει εἶσθαι τοσοῦτον σύντομος, ὅσον ὑπῆρξε μεγάλη· τούτο σὺ μοι ἀπέδειξας, τούτο ἀρκεῖ· θ' ἀπαλλαγῶ παντὶ σθένει, ἔσο βεβαία· ὅσον δὲ καὶ ἐν παραφρονῶ, ἐὰν προέβλεπον ὅλην τὴν ἔκτασιν τούτου, οὐδέποτε ἠθελον ἐπιχειρήσει τὸ πρῶτον βῆμα. Ἐν ᾧ δ' ἔπρεπε νὰ μὲ κατακρίνης, σὺ τότε μόνον συμβουλάς μοι ἔδωκας, καὶ ἠγχαριστήτης βλέπουσά με οὕτως ἀδύνατον, ἐν ᾧ ἤμην ἐγκληματίας. Ὅ, τι δὲ σὺ τότε δὲν μοι εἶπας τούτο γινώσκω ἤδη νὰ τὸ λέγω εἰς ἐμὲ αὐτὸν· ἐγὼ ἠξέυρω νὰ ἀποκαλῶ τὴν πρὸς σὲ διαταγὴν μου, ὅπως σὺ δὲν τὴν ἀπεκάλεσας· καὶ ἐν ἐξεστράπην εἰς χαμερπείαν τινα, χωρὶς αὐτὴν νὰ γινωρίζω, θέλω σοὶ ἀποδείξει ὅτι χαμερπῆ καρδίαν δὲν ἔχω. Ἀναμφιβόλως ἡ ἡλικία μου μᾶλλον ἢ ἐδική σου μὲ κατέστησεν ἔνοχον.

Ἢ πρὸς ἐμὲ αὐτὸν περιφρονήσίς μου, μ' ἐμποδίζει νὰ ἴδω ἅπασαν τὴν ἀγένοιαν τῆς ἐπιχειρήσεώς μου. Τεῖχοντα ἔτη ἀδιαφορίας, οὐδὲν ἄλλο μοι ἐδείκνυσον, ἢ τὴν αἰσχύνην μου, καὶ μοι ἀπέκρυπτον τοὺς κινδύνους σου. Φεῦ! οἴσους κινδύνους! Τοιούτους ἢ κενόδοξία μου δὲν μοι ἐπέτρεπε νὰ ὑποτάσω· οὐδέποτε ἐφανταζόμην δυνατὸν νὰ στήσω παγίδα κατὰ τῆς ἀθλιότητος, καὶ ἐν σὺ ἦτο ἡ τὸν ἐνάρετος, ἐγὼ θὰ ἦμην διακροθεὺς παρὰ παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν.

Ὡ Σάρα! ἡ ἀρετὴ σου ἐκτίθεται εἰς δοκιμασίαν λίαν ἐπικίνδυνον καὶ τὰ θελήγητά σου δύναται νὰ ἐκλέξωσιν ἄλλον τινὰ καλῆτερον. Ἀλλὰ τὸ καθήκόν μου οὔτε ἀπὸ τῆς ἀρετῆς σου, οὔτε ἀπὸ τῶν θελήγητρων σου ἐξαρτᾶται· ἡ φωνὴ τοῦ καθήκοντος μοι ὁμιλεῖ, καὶ θέλω τὸ ἀκολουθήσει. Εἴθε αἰωνία λήθῃ νὰ κρύψῃ ἀπὸ σοῦ τὰς πλάνας μου! Εἴθε νὰ τὰς λησμονήσω καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος. Ἀλλ' ὄχι, τὸ συναισθάνομαι, πλάνας θέλω ἔχει ἐφ' ὅρου ζωῆς, καὶ τὸ θέλος ἐμπήγεται βαθυτέρον, καὶ ὅσαν προσπαθῶ νὰ τὸ ἀποσπάσω. Ἐπέπρωτο νὰ κατακαίωμαι μέχρι τοῦ τελευταίου στεναγμοῦ ἀπὸ πυρὸς, τὸ ὅποιον οὐδὲν δύναται νὰ σβέσῃ, καὶ ἀπὸ τοῦ ὁποίου πᾶσα ἡμέρα ἀραιρεῖ ἓνα βαθμὸν ἐλπίδος, προσθέτουσα ἓνα ἄλλον παραφροσύνης. Ἰδοὺ τί παρ' ἐμοῦ δὲν ἐξαρτᾶται· ἀλλὰ τὸ ἀκολουθῶν, Σάρα, παρ' ἐμοῦ κείται. Σοὶ δίδω τὸν λόγον μου, οὐδέποτε σὺτὸν ἀποψείσας, ὅτι, ἐφ' ὅσον ζῶ, δὲν θέλω σοὶ ἀναφέρει πλεον τὸ γελοῖον καὶ δύστηνον τούτο πάθος, τὸ ὁποῖον ἠδυνάμην ἴσως ν' ἀποπνίξω γεννώμενον, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον δὲν δύναμαι πλέον νὰ καταστειλῶ. Ὅταν λέγω ὅτι δὲν θὰ σοὶ ὁμιλήσω περὶ αὐτοῦ, ἐννοῶ ὅτι οὐδὲν ἐν ἐμοὶ θέλει σοὶ εἶπει ὅτι ὀρεῖλω ν' ἀποσπασθῶ. Ἐπιβάλλω εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου τὴν αὐτὴν σιγὴν, οἷαν καὶ εἰς τὸ στόμα μου· ἀλλὰ δέον νὰ ἐμποδίσῃς καὶ σὺ τοὺς ἰδικούς σου νὰ μὴ ἐργωνται τοῦ λοιποῦ, ὅπως μοι ἀποσπῶσι τὸ θλιβερόν τούτο ἀπόρητον. Ἐγὼ ἀνθίσταμαι εἰς τὰ πάντα, παρεκτός μόνον τῶν βλεμμάτων σου· γινώσκεις δὲ κάλλιστα πόσον σοὶ εἶναι εὐκόλον νὰ μὲ καταστήσῃς ἐπίορκον. Θρίαμβος τοσοῦτον ἀσφαλῆς διὰ σὲ καὶ τοσοῦτον ἀτιμωτικὸς δι' ἐμὲ, δύναται ποτε νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν λαμπράν σου ψυχὴν; Ὅχι, θεία Σάρα, μὴ βεβηλώσης τὸν ναόν, ἐνθα σὺ λατρεύεσαι, καὶ ἄρες τοῦλάχιστον ἀρετὴν

τινα ἐν τῇ καρδίᾳ ταύτῃ, ἀφ' ἧς τὰ πάντα ἀφῆρασαι.

Οὔτε δύναμαι, οὔτε θέλω νὰ ἐπαναλάβω τὸ δύστηνον ἀπόρητον, ὅπερ μοὶ ἐξέφυγε· τώρα πλέον εἶναι ἀργά, πρέπει νὰ διαμένῃ ἐν σοί, καὶ εἶναι τοσοῦτον μικροῦ λόγου ἀξίων διὰ σέ, ὥστε μετ' οὐ πολὺ ἤθελε λησμονηθῆ, ἐὰν ἡ ἐπανάληψις τούτου δὲν ἀνανεοῦτο ἀκαταπαύστως. Οἴμοι! ἤθελον εἶσθαι λίαν ἀξιος οἴκτου ἐν τῇ ἀθλιότητί μου, ἐὰν οὐδέποτε ἠδυνάμην νὰ εἶπω ὅτι τὴν λυπεῖσαι καὶ ὀφείλεις ἐπι μᾶλλον νὰ τὴν λυπῆσαι, καθ' ὅσον οὐδέποτε προτίθεσαι νὰ μὲ παρηγορήσῃς περὶ αὐτῆς. Θέλεις μὲ βλέπει πάντοτε τοιοῦτον, οἷος ὀφείλω νὰ ἦμαι, ἀλλὰ γνώρισόν με πάντοτε τοιοῦτον, οἷος εἰμί. Τοῦ λοιποῦ οὐδεμίαν ἀφορμὴν θέλεις ἔχει πρὸς ἐπίκρισιν τῶν λόγων μου, ἀλλ' ἐπίτρεπε τὰς ἐπιστολάς μου· τοῦτο μόνον παρὰ σοῦ ζητῶ. Δὲν θέλω δὲ πλησιάζει εἰς σέ ἄλλως, ἢ ὡς εἰς θεότητα, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἐπιβάλλεται καταστολὴ τῶν παθῶν. Αἱ ἀρεταὶ σου θέλουσιν ἀναβάλλει τὸ ἀποτέλεσμα τῶν θελημάτων σου, ἡ παρουσία σου θέλει καθαρῶς τὴν καρδίαν μου, οὐδαμῶς δὲ θέλω φοβηθῆ μὴ γείνω διαφθορεὺς, οὐδὲν λέγων σοὶ ἀπρεπὲς· θέλω παύσει τοῦ νομίζειν ἐαυτὸν γελοῖον, ὅταν οὐδέποτε τοιοῦτον θέλεις μὲ ἴδει, καὶ θὰ ἐπιθυμήσω νὰ μὴ ἦμαι πλέον ἐνοχός, ὅταν τοιοῦτος δὲν θέλω δυνηθῆ νὰ ἦμαι, εἰμὴ μακρὰν σοῦ.

Τὰς ἐπιστολάς μου ἐπίτρεπε! Ὅχι. Δὲν πρέπει οὐδὲ κἀν νὰ ἐπιθυμήσω νὰ σοὶ γράψω, καὶ σὺ οὐδέποτε πρέπει νὰ μοὶ ἐπιτρέψῃς τοῦτο. Ἐγὼ ἤθελον σ' ἐκτιμῆσαι ὀλιγώτερον ἐὰν τὰς ἠνείχεσο. Σάρα, σοὶ δίδω τὸ ὄπλον τοῦτο, ἵνα σοὶ χρησιμεύσῃ κατ' ἐμοῦ. Δύνασαι νὰ ἦσαι ὁ φύλαξ τοῦ ὀλεθρίου μου μυστικοῦ, οὐχὶ δὲ ἡ ἐμπεπιστευμένη αὐτό. Μοὶ ἀρκεῖ ὅτι σὺ τὸ γινώσκεις, περιττὸν ἤβλεπεν εἶσθαι διὰ σέ νὰ τὸ ἀκούσῃς ἐπαναλαμβάνομενον. Τοῦ λοιποῦ θέλω σιγήσει· τί ἄλλο περισσότερον ἠδυνάμην νὰ σοὶ εἶπω; Ἐξώρισόν με, περιφρόνησόν με τοῦ λοιποῦ, ἐὰν ποτε ἐπανίδῃς τὸν ἐραστήν σου εἰς οἶον· ὅποτε φίλον ἐκλέξῃς. Μὴ δυνάμενος νὰ μακρυνθῶ ἀπὸ σοῦ, σοὶ δίδω τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν μου. Ἡ θυσία αὕτη ἦτο ἡ τελευταία, ἣτις μοὶ ὑπελείπετο διὰ ἐσέ· ἦτο ἡ μόνη ἀνταξία τῶν ἀρετῶν σου καὶ τῆς καρδίας μου.

A. I. ΟΛΥΜΠΙΟΣ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ

ἐνὸς Γερουσιαστοῦ τῆς Βενετίας.

Μὰς διηγῆθη τις, (γράφει ὁ Διδερότος), καὶ εἶναι νομίζω ὁ δόκτωρ Γκάττι, τὸ εἶξ· ἀνέκδοτον.

«Γινώσχετε βεβαίως ὅτι οἱ Γερουσιασταὶ τῆς Βενετίας εἶναι οἱ δυστυχέστεροι δούλοι τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν· δὲν δύνανται νὰ συνομιλήσωσι μετὰ τινος ξένου ἐπὶ ποινῇ θανάτου, ἐκτὸς ἂν αὐτοὶ ἐαυτοὺς καταγγείλωσι, λέγοντες ὅτι συνήντησαν, ἐκ τύχης, Γάλλον τινά, Ἄγγλον, Γερμανόν, πρὸς ὃν ἀπέτειναν μίαν λέξιν. Εἶναι δὲ καθοσιώσεως ἔγκλημα τὸ νὰ εἰσέλθῃ τις αὐτῶν εἰς τὸν οἶκον πρεσβευτοῦ ξένης αὐλῆς.

»Γερουσιαστής τις ἠγάπα γυναῖκα τῆς τάξεώς του, παρὰ τῆς ὁποίας ἀντηγαπάτο. Κατὰ πᾶσαν ἐσπέραν, περὶ τὸ μεσονύκτιον, ἐξήρχετο τυλιγμένος εἰς τὸν μανδύαν του, μόνος, ἄνευ ὑπηρετοῦ, καὶ μετέβαιεν εἰς τὸν οἶκόν της, ὅπως διέλθῃ μετ' αὐτῆς μίαν ἢ δύο ὥρας. Ἐπρεπεν, ὅπως φθάσῃ εἰς τὸν οἶκον τῆς φίλης του, νὰ κάμῃ μεγάλην περιτροπὴν ἢ νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ μεγάρου τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας· ὁ ἔρωσ δὲν παρατηρεῖ τοὺς κινδύνους, ὁ δ' εὐτυχῆς ἔρωσ λογαριάζει τὰς ἀπολλυμένας στιγμάς. Ὁ ἡμέτερος ἐραστής δὲν ἐδίστασε νὰ προτιμήσῃ τὸν συντομώτερον δρόμον· διῆλθε πολλάκις τὸ μέγαρον τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας· τέλος παρετηρήθη, καταγγέλθη καὶ συνελήφθη. Ἐρωτᾶται διὰ μιᾶς λέξεως ἠδύνατο, καταστρέφων τὴν ὑπόληψιν καὶ ἐκτιθεὶς εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἠγάπα, νὰ διασώσῃ τὴν ἐδικήν του· ἐσιώπησε καὶ ἀπεκεφαλίσθη. — Ἀγαθὸν τοῦτο· ἀλλ' ἦτον ἐπίσης ἐπιτετραμμένον εἰς τὴν γυναῖκα, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος ἠγάπα, νὰ τηρήσῃ καὶ αὐτὴ σωπὴν;

ΕΠ. ΣΧΙΝΑΣ.

ΕΙΔΥΛΙΑ GESSNER

ΜΥΡΤΙΑΟΣ καὶ ΘΥΡΣΙΣ

Ὁ Μυρτίλος κατηυθύνθη δροσερὰν τινὰ νύκτα, ἐπὶ λοφίσκου ὑπερκειμένου τῆς πεδιάδος. Ἐηροὶ κλάδοι ἀπετέλουν ζωηρὸν πῦρ, πλησίον τοῦ ὁποίου ὁ βοσκὸς μόνος, ἐξηπλωμένος ἐπὶ τῆς γλότης, διέτρεχε διὰ τῶν πλανωμένων βλεμμάτων του τὸν οὐρανὸν πεποικιλμένον ἀπὸ τῶν ἀστρῶν, καὶ τὴν ἐξοχὴν φωτιζομένην ὑπὸ τῆς σελήνης. Αἴφνης, ταραχθεὶς ἔνεκεν ἐλαφροῦ θορύβου τὸν ὁποῖον ἤκουεν εἰς τὸ σκότος, ἔστρεψεν ὀπισθὲν του· ἦτον ὁ Θύρσις. — Καλῶς ἤλθες, τῷ λέγει ὁ Μυρτίλος· κάθησε πλησίον τοῦ πυρός. Ποία συγκυρία σὲ φέρει ἐδῶ ἐνῶ τὸ πᾶν κοιμᾶται εἰς τὴν χώραν;

Θύρσις. — Ἴδού σε, Μυρτίλε! καλησπέρα. Ἐὰν ἐπίστευον ὅτι θὰ σὲ εὔρω ἐδῶ, δὲν ἤθελον διστάσει τόσον ν' ἀκολουθήσω τὴν λάμπιν τῆς φλογὸς ταύτης, ἣτις τόσον ζωηρὰ λάμπει ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐπὶ τῆς πεδιάδος ἐπικεχυμένης σκοτίας. Ἄκουσον, Μυρτίλε· τώρα ὅτε ἡ ἀμυδρὰ λάμπις τῆς σελήνης καὶ ἡ μοναξία τῆς νυκτὸς μᾶς προσκαλοῦσιν εἰς σοβαρὰ ἄσματα, ἀκουσον τί ἔχω νὰ σοὶ προτείνω. Θὰ σοὶ χαρίζω μίαν ὠραίαν λυχνίαν ἐξ ἀργύρου, εἰργασμένην τεχνικῶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου· περιστᾶ ἓνα ὄφιν μὲ πτερὰ καὶ μὲ πόδας· ἀνοίγει ἐν στόμα εὐρῷ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου καίεται μικρὰ θρυαλλίς. Τὸ ζῶον ὑποδιπλοῖ ὑψηλὰ τὴν οὐρανὸν του, ἵνα σχηματίσῃ λαβὴν εὐχερῆ. Θὰ σοὶ κάμω αὐτὸ δῶρον, ἐὰν θέλῃς νὰ μοῦ ψάλλῃς τὴν ἱστορίαν τοῦ Δάφνιδος καὶ τῆς Χλόης.

Μυρτίλος. — Ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ σοὺ ψάλλω τὴν ἱστορίαν τοῦ Δάφνιδος καὶ τῆς Χλόης, ἀπὸ ἧς νύξ μᾶς προσκαλεῖ εἰς σοβαρὰ ἄσματα. Ἴδού ξηροὶ, κλάδοι πρόσεχε νὰ μὴ σβύσῃ τὸ πῦρ, ἐνόσω ἐγὼ θὰ ψάλλω.

«Κοιλώματα τῶν βράχων, ἐπαναλάβετε τοὺς γοεροὺς στόνους μου, ἀντηγήσατε μακρὰν, ὦ πένθημα ἄσματά μου, εἰς τὰ δάση καὶ ἐπὶ τῆς παραλίας.

»Ἡ σελήνη ἐφώτιζεν ἠτύχως τὸν ὀρίζοντα. Ἡ Χλόη, μόνη ἐπὶ τῆς ὄχθης περιμένει ἀνυπομόνως ἐν πλοιαρίῳ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὁ Δάφνης ἐμελλε νὰ διέλθῃ τὸν ποταμὸν. Πῶσον ἀργοπορεῖ ὁ ἀγαπητός μου! ἔλεγε καὶ ἡ ἀηδὼν εὐεργαῖα ἵνα ἀκροασθῇ τὰς ἀπηχήσεις τοῦ πάθους της. Πῶσον ἀργοπορεῖ! Ἀλλὰ . . . ὡς ἀκροασθῶμεν . . . ἀκούω θορύβον ὡσάν νὰ προσκρούσῃ κύματα ἐπὶ πλοῖου. Ἐρχεσαι; Ναι. . . Ὅχι, δὲν εἶναι. Κύματα θορυβώδη, θέλετε ἀκόμη νὰ μὲ ἀπατάτε; Μὴ παίζετε μὲ τὴν ζωηρὰν ἀνυπομονησίαν μιᾶς βοσκοπούλας τετραμένης. Ποῦ εἶσαι τώρα ἀγαπητέ μου ἐραστᾶ; Ὁ ἔρωσ δὲν ἐδάνεισε πτέρυγας εἰς τοὺς πόδας σου; Διέρχου ἤδη τὸ δάσος ὅπως φθάσῃς τὴν ὄχθην; Ἄ! εἶθε οἱ σπεύδοντες πόδες σου νὰ μὴ ἀπαντήσωσιν οὐδεμίαν ἀκάνθον! εἶθε οὐδεὶς ὄφρις νὰ μὴ πληγώσῃ τὰς πτέρυγας σου! Πότνια θεᾶ, τῆς ὁποίας τὰ βέλη πώποτε δὲν ἀπέλευσαν τοῦ σκοποῦ των, Σελήνη ἢ Ἀρτεμις, διάχυσον ἐπὶ τῶν βρημάτων του τὴν γλυκεῖάν σου λάμπιν! Ὡ! ὅταν ἐξέλθῃ τοῦ πλοιαρίου, μὲ ποῖαν ζέσιν θὰ τὸν σφιγγῶ εἰς τὰς ἀγκάλας μου; Ἄλλ' αὐτὴν τὴν φορὰν βεβαίως, ὦ κύματα! βεβαίως, αὐτὴν τὴν φορὰν δὲν μὲ ἀπαπάτε! Βρέμετε ἐλαφρῶς περὶ τοῦ πλοιαρίου του· φέρετέ τον ἐπιμελῶς ἐπὶ τῆς βράχεώς σας. Καὶ σεῖς, νύμφαι, ἐὰν ποτε ἐγνωρίζατε πόσον δεινὸν νὰ περιμένῃ τις ὄν ἀγαπώμενον . . . Ἄ! τὸν βλέπω! . . . Ἀγαπητέ Δάφνε . . . δὲν μοὶ ἀποκρίνεσαι . . . Θεοὶ! . . . εἰς τὰς λέξεις ταύτας ἡ Χλόη ἔπεσε λειπόθυμος ἐπὶ τῆς ὄχθης.

»Κοιλώματα τῶν βράχων, ἐπαναλάβετε τοὺς γοεροὺς στόνους μου· διαδόσατε μακρὰν τὴν ἠχὴν τῶν πενθίμων ἄσματων μου, εἰς τὰ δάση καὶ τὴν παραλίαν.

»Ἀνεστραμμένον πλοιαρίον ἐφέρετο ἐπὶ τῶν κυμάτων. Ἡ σελήνη ἐφώτιζε τὸ φοβερὸν αὐτὸ θέαμα. Ἡ Χλόη λειπόθυμος ἔκειτο ἐξηπλωμένη ἐπὶ τῆς ὄχθης· τρομακτικὴ σιγὴ ἐβασίλευε περὶ αὐτῆς. Ἐξηγήθη τέλος· φρικώδης ἐξέγερσις! Ἡ σελήνη ἐκρύβη ὀπισθεν τῶν νεφῶν. Ἡ Χλόη ἐκάθητο εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, τρέμουσα καὶ ἄρρωτος· οἱ στεναγμοὶ καὶ οἱ λυγμοὶ αὐτῆς διήγειρον τὸ στήθος της· ἔρρηξε κραυγὴν διαπεραστικὴν· ἡ ἠχὴ ἐφερε δι' ὅλης τῆς χώρας τοὺς στόνους τῆς θλίψεώς της.

Ἀπαίσιος γογγυσμός ἀντήχει εἰς τὰ δάση καὶ μεταξύ τῶν θάμνων. Ἐδάκνε τοὺς βραχίονάς της· ἐκτύπα τὸ στῆθος της· ἀπέσπα τὴν κόμπη της! Ἄ! Δάφνη! Δάφνη! ἄπιστα κύματα! νόμφαι βάρβαροι! Ἄ! πόσον εἶμαι δυστυχής! ἀνέκραξε· τί! δισταζῶ! βραδύνω ἀκόμη νὰ ζητήσω τὸν θάνατον εἰς τὰ κύματα ἅτινα μοῦ ἀφήρπασαν τὴν εὐφροσύνην τῆς ζωῆς μου! Καὶ παρευθὺς ἐρρίφθη ἐκ τῆς ὄχθης εἰς τὸν ποταμὸν.

» Ἄντρα τῶν βράχων, ἐπαναλάβετε τοὺς γοεροὺς στόνους μου· ἄς ἀντηχήσουν μακρὰν τὰ πένθημα ἄσματά μου, εἰς τὰ δάση καὶ ἐπὶ τῆς παραλίας.

» Ἄλλ' αἱ νόμφαι εἶχον διατάξει τὰ κύματα νὰ τὴν φέρωσιν ἐπιμελῶς ἐπὶ τῆς ῥάχεώς των. Σκληραὶ νόμφαι! ἀνέκραξεν Ἄ! μὴ ἀναβάλλετε τὸν θάνατόν μου! Κύματα, σπεύσατε νὰ μὲ καταπίετε! Ἄλλὰ τὰ κύματα δὲν τὴν κατέπιον· τὴν ἔφεραν ἠσύχως ἐπὶ τῆς ῥάχεώς των μέχρι τῆς ἀκτῆς μικρᾶς τινος νήσου. Ὁ Δάφνης εἶχε καταφύγει εἰς τὴν νήσον ταύτην κολυμβῶν. Μετὰ ποίας ἀγάπης, μετὰ ποίων παραφορῶν ὤρμησεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἐραστοῦ της! Ἀκωφελῶς ἤθελον σᾶς ἐξηγήσει διὰ τῶν ᾠδῶν μου τί ἤρθάνθη τότε. Τοιαύτη καὶ ἦττον τρυφερὰ ἀκόμη εἶναι ἡ χαρὰ τῆς ἀπλόου, ἀριπτεγμένης ἐκ τῆς φυλακῆς της· ἡ σύντροφός της εἶχε διέλθει ὀλοκλήρους νύκτας γογγίζουσα εἰς τὰς κορυφὰς τῶν δένδρων· τώρα πετᾷ πρὸς τὴν ἀκόμη τρέμουσαν σύντροφόν του. Σπενάζουσι, ραμφίζονται, περιπλέκουσι τὰς πτέρυγὰς των, ἐκδηλοῦσι τὰς παραφοράς των, διὰ χρωπῶν ἀσμάτων καὶ διακόπτουσι τὴν σιγὴν τῆς νυκτός.

» Ἄντρα τῶν βράχων, παύσατε νὰ ἐπαναλαμβάνετε θρηνώδεις ἤχους· διαδόσατε τὴν ἀπήχησιν τῆς χαρᾶς εἰς τὰ δάση καὶ τὰς παραλίας. Καὶ σὺ, Θύρα, δός μοι τὴν λυγίαν, διότι σοὶ ἔψαλα τὴν ἱστορίαν τοῦ Δάφνης καὶ τῆς Χλόης.»

ΑΜΥΝΤΑΣ

Ὁ βοσκὸς Ἀμύντας ἐπανήρξατο λίαν πρωὶ ἐκ τοῦ γειτονικοῦ δάσους, φέρων τὸν πελεκύν του ὑπὸ τὸν βραχίονα, καὶ ἐπὶ τῆς

ῥάχεώς του βαρὺ φορτίον κοντῶν, τοὺς ὁποίους πρὸ ὀλίγου εἶχε κόψει ἵνα κατασκευάσῃ φράκτιν τινα, ὁπότεν παρετίρησε νέαν δρῦν φυτευμένην ἐπὶ τῆς ὄχθης ὀρμητικοῦ ῥυακίου. Ἡ ὄρμη τῶν ὑδάτων εἶχεν ἀπογυμνώσει τὰς ρίζας τῆς τοῦ χώματος ὅπερ τὰς ἐκάλυπτε, καὶ τὸ δένδρον ἐφαίνετο ἀναμῆνον μὲ λύπην τὴν προσεχῆ πτώσιν του. Ἄ! εἶπεν ὁ Ἀμύντας, ἤθελον εἶσθαι κρῖμα, ἕνα τόσον ὠραῖον δένδρον ν' ἀνατραπῆ ὑπὸ τοῦ σφοδροῦ αὐτοῦ χειμάρρου! Ὁχι, ἡ κορυφή σου δὲν θέλει καταποθεῖ ὑπὸ τῶν κυμάτων τούτων, καὶ χρησιμεύσῃ ὡς παίγιον τῆς μανίας των! Παρευθὺς ἀπέθεσε κατὰ γῆς τοὺς κοντοὺς δι' ὧν ἦτο φορτωμένος. Δύναμαι, εἶπε νὰ εὕρω ἐξ αὐτῶν καὶ ἄλλους· καὶ σχίσας αὐτοὺς ἤρξατο νὰ κατασκευάζῃ πέριξ τοῦ δένδρου ἰσχυρὸν περίφραγμα, ὅπερ ἐπλήρωσεν ὑγρᾶς γῆς. Ὅταν τὸ περίφραγμα ἐτελείωσεν, ὅταν αἱ γυμναὶ ρίζαι ἐκαλύφθησαν πάλιν, ἔλαβε τὸν πελεκύν του ἐπ' ὤμου, εἶτα ῥίπτων ἀκόμη ἐπὶ τῆς ἐργασίας του ἐν βλέμμα εὐχαριστήσεως, ἐμειδίασεν ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς διὰ τῶν χειρῶν του προφυλαχθείσης δρυός. Διετίθετο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ δάσος ἵνα ζητήσῃ νέους κοντῶν, ὅτε ἐκ κοίλου τῆς δρυός ἡ Δρυὰς τὸν ἀνεκάλεσε διὰ φωνῆς ἐπιχαίρου. — Πῶς! τῷ λέγει, θὰ σὲ ἀφήσω ν' ἀναχωρήσῃς χωρὶς νὰ σοὶ δείξω τὴν εὐγνωμοσύνην μου! Εἶπέ μοι, εὐεργετικῆ βροχῆ, τί θέλεις νὰ κάμω δι' ἐσέ; Ἰνωρίζω ὅτι εἶσαι πτωχός, καὶ ὅτι μόνον πέντε πρόβατα ὀδηγεῖς πρὸς βοσκὴν. — Ὡ νόμφη! ἐάν μοι ἐπιτρέπῃς νὰ σοὶ ἀπευθύνω μίαν παράκλησιν, εἶπεν ὁ ἐνδεὴς βοσκός, ὁ γείτον μου Παλαίμων εἶναι ἀσθενὴς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ θέρους, ἀπόδος αὐτῷ τὴν ὑγίαν του.

Ἡ αἴτησίς του εἰσηκούσθη εὐνοϊκῶς, καὶ ὁ Παλαίμων ἐπανεῦρε τὴν ὑγίαν του· ἀλλ' ὁ Ἀμύντας, ἐδοκίμασεν ἐπὶ πλέον τὴν προστασίαν τῆς θεότητος εἰς τὰ ποιμνία του, εἰς τὰ δένδρα του καὶ τοὺς καρπούς του. Ἔγεινε πλούσιος βοσκός· οἱ θεοὶ οὐδεμίαν εὐεργεσίαν ἀρίνου ἀνευ ἀνταμοιβῆς.

ΧΡ. Μ. Π.

Η ΟΜΙΧΛΗ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ.

Ὁμίχλη τοσοῦτον παχυαία καὶ πυκνὴ ἐπισυμβαίνει ἐνίοτε ν' ἀπλώνῃ τὰς σκιεράς πτέρυγὰς της ἐπὶ τὴν μεγαλοπόλιν τοῦ Λονδίνου, ὥστε νὰ μετατρέπεται εἰς νύκτα θαθεῖαν ἢ μέση ἡμέρα, ἐπιφέρουσα μεγάλην σύγχυσιν εἰς τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας καὶ προξενούσα ἄπειρα δυστυχήματα ἐκ τῶν συγκρούσεων καὶ ἄλλων αἰτιῶν, ὡς ἐκ τῆς κατωτέρω περιγραφῆς τῆς ἐν ἔτει 1818 ἐπισυμβάσης πυκνοτάτης καὶ περιεργωτάτης ὀμίχλης φαίνεται. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐν ὄλῃ αὐτοῦ τῆ ἐκτάσει καὶ δεινότητι παρίσταται οὐχὶ ἐν ὀρισμένη ἐποχῇ, ἀλλ' ἐκτάκτως καὶ συνήθως κατὰ τὸν χειμῶνα, ὅτε σφοδροὶ ἀνεμοὶ ὠθοῦντες τοὺς ἐν Γερμανίᾳ πυκνοὺς ἀτμούς φέρουσιν αὐτοὺς καὶ ἐνοῦσι μὲ τοὺς πολλοὺς ἐν Λονδίῳ ὑπάρχοντας.

Σκότος παχύτατον ἐκάλυψε τὸ Λονδίον κατὰ τὴν 23 Δεκεμβρίου τοῦ 1818. Κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἡμέρας ἡ πυκνότης τοῦ ἀτμοῦ δὲν ἦτο τοσαύτη, ὥστε νὰ ταράξῃ τοὺς ἐν ὀμιχλώδει ἀτμοσφαιρᾷ συνειθισμένους Λονδιναίους· πλὴν θαυμηδὸν ἐπὶ τοσοῦτον τὸ σκότος ἤρξατο, ὥστε εἰς τὸ μέρος τὸ καλοῦμενον ἄστου ὅπου ἡ ὀμίχλη συνήθως εἶναι πυκνοτέρα, ἦν ἀδύνατον κατὰ τὴν τετάρτην ὥραν μ.μ. νὰ διακρίνη τις εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων. Αἱ διὰ μέσου τῶν ὁδῶν διερχόμεναι ἄμαξαι δὲν ἐβλέποντο ἀπὸ τοὺς ἐν τοῖς πεζοδρομίοις, καὶ οἱ ἐπὶ τούτων βαδίζοντες διαβάται ὀλιγωτέραν ἐλάμβανον βοήθειαν ἐκ τῶν ἐν τοῖς παραθύροις φανῶν ἢ ἐκ τῶν ἐν ταῖς ἄμαξαις, καθότι τὰ πλεῖστα τῶν ἐμπορικῶν καὶ λοιπῶν καταστημάτων, ἐκ φόβου κλοπῆς εἶχον κλείσει καὶ οἱ φανοὶ δὲν παρεῖχον εἰμὴ ἀμυδρὸν φῶς, ὅρατόν μόνον ὁπότεν ἐφθάνε τις πολὺ πλησίον. Οἱ ἥνιοχοι κατέβαινον ἀπὸ τῶν ἄμαξῶν διὰ νὰ ὀδηγῶσι τοὺς ἵππους αὐτῶν καὶ πολλοὶ παῖδες κρατοῦντες λαμπάδας προσέφερον τὴν συνδρομὴν των· ἀλλὰ μὲ ὄλην τὴν φροντίδα ἦν πρὸς προφύλαξιν ἐλάμβανον οἱ διαβάται καὶ οἱ ἐν ταῖς ἄμαξαις, σπανίως εὐρίσκον τὸν δρόμον καὶ αἱ ἄμαξαι πολλάκις ἐξέκλιον ἐκ τοῦ μέσου πρὸς τὰς πλευράς των

ὁδῶν μέγαν ἐπιφέρουσαι κίνδυνον εἰς τοὺς πεζῆς βαίνοντας.

Ταρχυτὴ τρομερὰ συνέβαινον εἰς τὰς ὁδοὺς· ἄλλοι μὲν ἐντρομοὶ ἐκράζον νοῦντες ἐπερχόμενον ἵππον ἢ ἄμαξαν· ἄλλοι ἐφώναζον αὐτοὺς νὰ προσφυλαχθῶσιν ἢ ἀνήσχυοι πρώτων περὶ τοῦ δρόμου ἢν ὄραλλον νὰ λάβωσι πολλοὶ ἐσύριζον καὶ ἄλλοι ἐτραγῶδον ὅπως νοηθῇ ἢ προσέγγισίτων! Πολλοὶ ἄνοιον τὰς ἄμαξας των καὶ οἱ ἥνιοχοι ἀγνοοῦντες τί νὰ πράξωσιν ἔμεινον περιμένοντες. Διαφόρους ποσότητες, ἀπὸ τριῶν μέχρι 12 δραχμῶν, ἐλάμβανον οἱ τὰς λαμπάδας φέροντες παῖδες ὅπως ὀδηγήσωσιν ἄμαξαν εἰς μίαν μόνην ὁδόν. Ἀλλ' ἡ παρουσία καὶ ἡ ἐπιρροὴ τῆς πυκνῆς αὐτῆς ὀμίχλης δὲν ἦτο ἐπαισθητὴ μόνον ἐκτὸς τῶν οἰκιῶν. Ἐν τοῖς θεάτροις, οἱ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἠθοποιοὶ δυσκόλως ἐβλέποντο ὑπὸ τοῦ ἀκροατηρίου καὶ ἰδιωτικαὶ οἰκίαι μολονότι κατὰκλειστοὶ καὶ πλήρεις φωτῶν ἦσαν ἀμαυροί. Περὶ τὸ μεσονύκτιον ὁ κρότος τῶν ἄμαξῶν αἰτίνες ἤρξαντο νὰ κινῶνται ἐδήλου τὴν διάλυσιν τῆς ὀμίχλης καὶ περὶ τὴν πρώτην ὥραν ἡ μικροπόλις τῆς Ἀγγλίας ἀνέλαβε τὴν προτέραν κατάστασιν της.

Πλεῖσταὶ χιλιάδες ἀνθρώπων, οὓς εἶχε καταλάβει μακρὰν τῶν οἰκιῶν των ἡ ὀμίχλη ἠδυνήθησαν τότε νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς ἀνησύχους καὶ πεφοβισμένας οἰκογενεῖας των.

Ἐφ' ὅσον διήρκει τὸ σκότος, ἡ καλὴ τῶν κλεπτῶν εὐκαιρία, δὲν ἠμέλησαν νὰ ἐπωφεληθῶσιν ἐξ αὐτῆς, οὕτως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δεδομένης. Τολμηρὰ τις συμμορία ἐκ τῶν κυρίων τούτων διέπραξε τὰ πάνδεινα ἀτιμωρητί. Περὶ τὴν πέμπτην μετὰ μεσημβρίαν κυρίαί τινες ἐμίσθωσαν λαμπαδοφόρον παῖδα ὅπως τὰς ὀδηγήσῃ εἰς μικρὸν διάστημα. Ἀναιδῆς τις καὶ αὐτὸς λαμπάδα ἐκ πίσσης φέρων, ὤρμησε μεταξύτων καὶ κατετρόμαξεν αὐτάς. Τῆς μιᾶς ἤναψε τὸ φῶς ὅπερ ἐσβέσαν οἱ σπεύσαντες διαβάται. Κατὰ τὴν ἐπεληθῶσαν σύγχυσιν ἥτις ἐγένετο ἐπίτηδες ὅπως εὐκολύνῃ τὴν ἀρπαγὴν, ἡ ἑτέρα τῶν κυρίων ἀπώλεσε πολὺτιμον ἐπανωφόριον καὶ διάφορα ἄλλα πράγματα πολλοὶ τῶν ἐκεῖ παρευθεθέντων. Πολλοὶ ἄμαξαι συγκρούθησαν πρὸς ἀλλήλας κατεθραύσθησαν καὶ διαφόρους δυστυχεῖς ἐκ τοῦ ἐνὸς πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τῆς ὁδοῦ ἐκ μεταβαίνοντας ἢ κατεπάτησαν οἱ ἵπποι ἢ ἐτραυματίσαν καὶ ἐφόνευσαν αἱ ἄμαξαι.

Τοιαῦται καὶ ὅμοιαι τούτων συμφοραὶ

συνοδεύουσι τὰς ἐν Λονδίῳ συνωθούμενας ὀμίχλας. Ἀναριθμητοὶ ληστέλαι καὶ διαρπαγαὶ συνέβησαν εἰς καταστάματα καὶ οἰκίας. Κλέπται εισερχόμενοι εἰς τὰς ἀποθήκας, λόγῳ ἀγορᾶς πράγματός τινος, ἤρπαζον ὅ,τι πολύτιμον εὑρίσκον καὶ ἀπῆρχοντο. Ἄφου δὲ ἀπαξ ἐξῆρχοντο ἐν τῇ ὀμίχλῃ ἦτο ἀδύνατος ἡ ἀναζήτησις των. Ἐν τέλει, ἡ τοιαύτη ὀμίχλη λογίζεται μέγιστον καὶ σπουδαιότατον δυστύχημα.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

ΟΙ ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΑΙ

ΤΗΣ ΣΙΒΗΡΙΑΣ

Ἡ Σιβηρία σχηματίζει ὄροπέδιον κεκλιμένον, ὅπερ ἀπὸ τῶν ὀρέων τῆς Κίνας κατερχόμενον βαθμηδὸν ἀπολήγει εἰς ἀπεράντους βάλτους ἐπὶ τῶν παραλίω τοῦ Παγωμένου Ὠκεανοῦ· οἱ ποταμοὶ τῆς ὅλοι ἐπομένως ῥέουσι πρὸς βορρᾶν, πρὸς τὴν ἀρκτικήν θάλασσαν. Ἐν γένει δὲ τὸ ῥεῦμά των εἶναι γαλήνιον ἀλλ' εἰς τινὰ μέρη, ὅπου ἡ γῆ ἀποκλίνει ἀποτόμως, ἡ γαληνιαία ἐπιφάνεια τῶν ὑδάτων συνταράσσεται, ἡ ὄρμη τοῦ ῥεύματος ἐπαυξάνει καὶ τὸ παύλασμα τῶν ὑδάτων ἀκούεται εἰς μεμακρυσμένον διάστημα.

Ὅπότεν ταξειδεύη τις διὰ πλοίου εἰς ἓνα τῶν ποταμῶν τούτων καὶ φθάνη πρὸς τὸ μέρος ὅπου σχηματίζεται εἰδὸς τι καταρράκτου, καταλαμβάνεται ἀναγκαίως ὑπ' ἀνησυχίας. Ἡ προετοιμασία διὰ τὴν κατάβασιν γίνεται μετὰ μεγάλης πομπῆς. Ὅταν τὸ πλοῖον ἀφίχθῃ πλησίον τοῦ κατηφόρου, ὅπου τὸ ῥεῦμα τῶν ὑδάτων εἶναι τρομακτικόν, καὶ τὰ ἀφρίζοντα κύματα σχηματίζουσι λευκὰ λοφίδια, ὁ πλοίαρχος ὥς τις κρατεῖ τὴν μεγάλην κώπην, φωνάζει: «Καθίσατε.» Τότε οἱ κωπηλάται ἀνασύρουσι τὰς κώπας, ὁ δὲ πλοίαρχος δίδει τὸ πρόσταγμα. «Προσεύχεσθε εἰς τὸν Θεόν.» μετ' ὃ τὸ πλήρωμα ὅλον γονατίζει πρὸ εἰκότος ἀγίου, τεθειμένης ἐπὶ τοῦ καταστρώματος,

ἐνῷ ὁ ναύκληρος ἀπαγγέλλει μεγαλοφώνως τὴν προσευχήν. Εἶτα οἱ ναῦται ἀναλαμβάνουσι τὰς κώπας των καὶ εἰς τὴν φωνὴν «Κωπηλατεῖτε δυνατὰ» ἐλαύνουσιν αὐτάς μετ' ὄλων των τῶν δυνάμεων. Μεγίστη ἀγωνία καταλαμβάνει πάντας ἥτις ἐπαυξάνει ἐφ' ὅσον χωροῦσι πρὸς τὴν κατωφέρειαν· ὁ ναύκληρος κρατῶν εἰς χεῖρας λευκὸν μανδύλιον ἵσταται εἰς τὴν πύραν· τὸ μανδύλιον τοῦτο χρησιμεύει ὡς σημεῖον συνενόησεως ἀπὸ τῆς πύρας εἰς τὴν πύρμναν, καθότι ἡ φωνὴ ἔνεκα τοῦ μεγάλου κρότου τῶν ὑδάτων χάνεται. Τέσσαρες ἄνδρες κρατοῦσι τὸ πηδάλιον ἑτοιμοὶ νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὸ πρῶτον σημεῖον. Ὅταν ἡ κατωφεία εἶναι μᾶλλον ἐπικινδύνος δύο ἔτι ἄνδρες εἰσὶν ἐπιφορτισμένοι νὰ κρατῶσιν ἀνὰ μίαν κώπην ὅπως κυβερνήσωσι με πλειοτέραν ἀσφάλειαν κατὰ τὴν προσδιωρισμένην ὥραν· καθότι ὅλη των ἡ προσπάθεια συνίσταται εἰς τὸ νὰ κατορθώσωσι νὰ διευθύνωσι τὴν πύραν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ῥεύματος· πλὴν ἂν τὸ πλοῖον κλίνη πρὸς τὸ πλευρὸν εἶναι κατεστραμμένον.

«Κατὰ τὸν Ἰούνιον κατέβαινον, λέγει περιηγητὴς τις, ἐν τῶν ῥευμάτων τοῦ ποταμοῦ Γενεσέη ἐντὸς μεγάλου πλοιαρίου, τοῦ ὁποίου ἡ θάναυσος κατασκευὴ ἐπληξῆσε ἐπὶ πλέον τὴν ἀνησυχίαν μου. Ἡ ποταμοπλοία τινῶν ἡμερῶν με ἐνεθάρρυνεν. Τέλος αἰσθανόμεθα τὸ πρῶτον κύμα· αἱ κώπαι ἀνασύρονται καὶ τὸ πλοίαριον ἀρχίζει νὰ παρακυλᾷ. Ἡ ὄρμη μετ' ἧς προβαίνει αὐξάνει ἀνὰ πᾶν δευτερόλεπτον· ὁ δὲ κρότος τῶν κυμάτων προξενεῖ κώφωσιν· τανύονται τὰ νεῦρά μας καὶ ἡ ἀγωνία μας εἶναι ἀνέκφραστος.

»Διήλθομεν· παύει ὁ μυκηθμὸς τῶν ὑδάτων· ὁ ναύκληρος καταβαίνει ἀπὸ τῆς πύρας σπογγίζων τὸ κάθυρον μέτωπόν του καὶ λέγει μετὰ μειδιάματος χαρᾶς εἰς τὸν ἐπισημότερον ἐκ τῶν ἐπιβατῶν, «σᾶς συγχαίρω.» Ἄφου δ' ἀπευθύνει ὁμοίαν καὶ πρὸς τὸν πλοίαρχον φιλοφροσύνην, ἅπαν τὸ πλήρωμα ἀνακραῖζει· «εὐλογητὸς ὁ Θεός!» καὶ ἀμέσως ἡ βαθεῖα σιωπὴ ἢ πρὸ μικροῦ ἐπικρατοῦσα ἀντικατέστη δι' ἀπείρων ἐπευφημιῶν.»

Ἡ διέγερσις τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τούτου εἶναι λίαν φυσική· διότι ἡ κατάβασις ἐντὸς τοιούτου πλοιαρίου ἐπὶ κυμάτων ἀφρίζοντων καὶ ἀνυψουμένων ἔνεκα τῶν καταρρακτῶν ἐκείνων, οἵτινες ὁμοῦντες μεταξὺ

τῶν καθέτων καὶ ἀποκρήμων βράχων παρασύρουσι μετ' ὀρμῆς μεγαλειτέρως κελπάσματος ἵππου πᾶν τὸ προσπυγόν, εἶναι εἰς ἀπὸ τοῦς μεγαλειτέροις κινδύνους τοῦς ὁποίους τολμᾷ νὰ περιφρονήσῃ ὁ ἄνθρωπος. Καὶ ὅμως ὁ πλοῦς τῶν ῥευμάτων τούτων δὲν θεωρεῖται ἐπὶ τοσοῦτον ἐπικινδύνος, ἂν τὰ ὑδάτα ἔχωσι βάθος καὶ ἡ κοίτη τοῦ ποταμοῦ δὲν περιέχει βράχους.

»Τὴν ἐπαύριον ἐνῷ ἐπλησιάζομεν εἰς τὴν φοβερώτερον τῶν καταρρακτῶν Πάδον, ναύκληρός τις, ἀξιοσέβαστος λευκόφριξ γέρον, ἦλθεν ἐπὶ τοῦ πλοίου καὶ μᾶς εἰδοποίησεν ὅτι ἔπρεπε νὰ προσμεινόμεν εὐνοϊκώτερον καὶ ἡσυχώτερον καιρὸν ὅπως ἐπιχειρήσωμεν τὴν κατάβασιν τοῦ κινδυνώδους τούτου καταρράκτου. Λί δυσκολία ἐπιβήξασαν ἔνεκα δύο βράχων μικρῶν ἀπερχόντων ἀλλήλων διὰ μέσου τῶν ὁποίων ὤρειλε νὰ διέλθῃ τὸ πλοῖον. Ἐρρίψαμεν τὴν ἄγκυραν μεταξὺ τῶν βράχων ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ ὅπου ὁ θόρυβος τοῦ καταρράκτου ἦτο μέγας καὶ ἔφθινε μέχρις ἡμῶν.

»Διήλθον εἰς τὴν ξηρὰν τὴν ἐπαύριον. Ἡ μικρὰ νῆσος ἐφ' ἧς ἔστησα τὴν σκηνὴν μου ἦτο ἐστρωμένη διὰ τάπητος ἐκ γλόης καὶ ἐστολισμένη διὰ ποικίλων φυλλωμάτων δροσιζμένων διὰ τῆς βροχῆς τῆς προηγούμενης ἡμέρας. Τὸ ὥρασιον τοῦτο θεάμα, φωτιζόμενον διὰ λαμπροῦ ἡλίου, κάτωθεν κυανοῦ καὶ καθαροῦ οὐρανοῦ ἐξιστότο πρὸς τὰ λαμπρότερα καὶ θαυμαστότερα μέρη τῆς γῆς τὰ ὅποια καταγοητεύουσι τὸν ἄνθρωπον.

»Ἡ εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ἐπικρατοῦσα βαθεῖα σιωπὴ δὲν διεκόπτετο ἢ ἀπὸ ὄρεις τινὰς στικτοῦς, οἵτινες τρομαζόντες με ἐνῷ ἐπλησιάζον, ἐκρύπτοντο κάτωθεν τοῦ κινδυνώδους ἐκ τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ φθινοπώρου φυλλώματος. Ἡ ἐρημία ἐν ἧ εὐρισκόμην μοι ἐνέπνευσε παντοίους διαλογισμούς· ἀνελογίσθην τῆς πατρῆδος μου καὶ τῶν ἀγαπητῶν μοι ἀντικειμένων τὰ ὅποια ἐκεῖ ἀφῆκα. Ἡ καρδία μου ἐθλίβετο διὰ τὴν μόνωσίν της· ἀλλ' ἡ στιγμή ἐκείνη ἦτο μία ἀπὸ τὰς ἐξόχους στιγμὰς τῆς θλίψεως, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος θεωρῶν τὴν ὠραιοτάτην εἰς τὸ μεγαλεῖον τῆς φύσεως, αἰσθάνεται ἀνακούφισιν καὶ μετὰ τὰ δάκρυα εἰς τοῦς ὀφθαλμούς ἀναπέμπει εὐχαριστίας

εἰς τὸν Ὑψίστον διὰ τὰς εὐεργεσίας του.

»Τὸ ἔσπερος ἐπιστέφει εἰς τὸ πλοῖον ἐπιπροσφύθην ὅτι ὁ πλοίαρχος Ποπῶβ καὶ ὁ ναύκληρος ἀπεράσαν νὰ διαβῶμεν τὴν ὁρμὴν τοῦ Πάδου· εἰσῆλθον εἰς τὸν κοιτωνίσκον μου ὅπως θέσω τὰ ἐργαλεῖά μου εἰς τὰ κρεβάτια των καὶ λάβω κλινῶρον ἀπὸ ἐξ γλυκάδας ῥοδόλα καὶ ἐν ἐργασίῳ τοῦ ὁποίου ἰδύνατο νὰ μοι χρησιμεύσῃ ἐν περιπτώσει ναυαγίου.

»Τὸ πλοῖον ἤρξατο κινεῖσθαι· ὁ λευκόφριξ γέρον ναύκληρος ἵστατο ἐπὶ τῆς πύρας κρατῶν ἐν τῇ δεξιᾷ χερὶ λευκὸν χερσίδακτρον ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς σημεῖον καὶ διὰ τῆς ὀριστερᾶς ἐπηρεαζόμενος εἰς στροβίλον. Ἄλιεύς τις ὅστις ἐχρησίμευεν ὡς βοηθὸς τοῦ ναυκλήρου, ἀλλοτε μὲν ἀνέβηκε ὑψηλὰ διὰ νὰ θεωρῇ μακρῶν, ἀλλοτε δ' ἐβίβηαι τὸν Ποπῶβ εἰς τὸ πηδάλιον· τὸ δὲ πλήρωμα προστάχθη.

»Ἰστάμενοι σιωπηλοὶ καὶ προσεκτικοὶ καὶ τὸν νοῦν ἡμῶν φέροντες ἀκουσίως ἐπὶ τῆς τύχης ἐκείνων, οἵτινες εὗρον τὸν θάνατον εἰς τὰ μέρη ταῦτα, ἐπλησιάζομεν εἰς τὴν κατωφέρειαν. Ἐρχομεν διαβῆ τὸ τελευταῖον τῆς ὁριον ἐκ λευκοῦ ὄροσῦ καὶ τὸ πλοίαριον ἤρτισε νὰ βυθίζηται καὶ ν' ἀνυψοῦται ἀποτόμως. Κατὰ τὴν ὥραν ταύτην ὁ ἥλιος κακρωμένος ἐντὸς τῶν μελανῶν νεφῶν ἐξέρχετο ῥίπτων τὰς τελευταίας ἀκτῖνάς του ἐπὶ τῶν ὀρέων, ἐνῷ συγχρότως ἡ σελήνη ἀναφάνετο εἰς τὸν ὀρίζοντα.

»Μετὰ τινὰς στιγμὰς ἡ πρόπις τοῦ πλοίου ἤρτισε τὴν γαλικώδη τοῦ ποταμοῦ κοίτην, ἀφῆκε ἔστημεν ἐν μέσῳ τῆς μεγαλειτέρας τοῦ ῥεύματος ὀρμῆς. Ἡ κατάπληξις ἦτο γενική· τὰ κύματα μετὰ πατάγου ἐκτύπων τὸ πλοῖον τὸ ὁποῖον ἐμπόδιζε τὸν δρόμον των. Ὁ Ποπῶβ φωνάζει: «κωπηλατεῖτε δυνατὰ, κωπηλατεῖτε δυνατὰ!» Λί κώπαι κινεῖνται, τὰ ὑδάτα προσθέτουσιν εἰς αὐτάς τὴν δύναμίν των! βαίνομεν ὀλίγον καὶ πάλιν ἵστάμεθα. Νέαι προσπάθειαι φέρουσιν ἡμᾶς μακρότερα καὶ πάλιν καθίζομεν! Ἐπὶ τέλος προχωροῦμεν εἰς τὰ βαθεῖα ὑδάτα καὶ παρασυρόμεθα μετ' ὀρμῆν.

»Κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην στιγμὴν γεννᾶται φιλονεικία μεταξὺ τοῦ γέροντος ναυκλήρου τῆς πύρας καὶ τοῦ ἀλιεύς τῆς πύρας· ὁ εἰς φρονεῖ καλὸν νὰ διευθύνῃ πρὸς τὰ δεξιὰ τὸ πλοῖον, ὁ δ' ἕτερος πρὸς

τ' ἀριστερά. Τέλος οὗτος ἐκφώνει λέξεις τινάς, στρέφεται μὲ θριαμβευτικὸν ὄψος καὶ μοῦ δεικνύει παμμέγιστον μαῦρον ὄγκον πρὸς τὰ δεξιὰ μας πλησίον τοῦ ὁποίου διέβημεν. Τὴν αὐτὴν στιγμήν ἄλλος ὁμοιος μέγας λίθος ἀνεφάνη πρὸς ἀριστερὰν ἡμῶν ἢ ἐπικίνδυνος διάβασις παρήλθε· τότε ὁ ἀξιοσέβαστος ναύκληρος καταβαίνει ἀπὸ τῆς πρύρας καὶ σπογγίζει τὰ δάκρυα μὲ τὰ ὅποια ἦσαν γεμάτοι οἱ ὀφθαλμοὶ του· ἡ ἐρυθρότης ἀνεφάνη εἰς τὰ παρειάς του, ἄς ὠχρότης θανάτου μέχρι τοῦδε ἐκάλυπτεν. Αἱ λέξεις «εὐλογητός ὁ Θεός» διέφυγον τῶν χειλέων πάντων καὶ αἱ συγχαρητήρια εὐχαί ἐπηκολούθησαν. Προσφέρω ποτήριον βακῆς εἰς ἕκαστον· προσθέτω ἐπίσης δέκα ρούβλια διὰ τὸν ναύκληρον καὶ μοιράζω πέντε ἄλλα εἰς τοὺς ναύτας· τοῦτο προὔξενε γενικὴν χαρὰν.

»Μετὰ ταῦτα ἄρχεται ἡ μακροτέρα πλὴν ἡ ἥττον ἐπικίνδυνος κατάβασις ἣτις ἔχει μῆκος ἐν χιλιόμετρον· εἶναι δὲ ἡ τῆς Σέλο-Κεσχέμου. Ἀφοῦ καὶ ἡ κατάβασις αὐτὴ ἀκινδύνως ἐξετελέσθη, ἐμείναμεν ἐπὶ τινὰ καρὸν εἰς τὴν ὑμῶνυμον μικρὰν πόλιν. Ὁ ἐκεῖ ἱερεὺς φιλοφρονέστατα μὲ ὑπεδέχθη καὶ μοι ἔδωκεν εἶδος τι πανοπλίας τῆς ὁποίας τὴν ἀνάγκην ἔμελλον κατόπιν νὰ αἰσθανθῶ καὶ ἣτις ἐσκέπαζε τὴν κεφαλὴν, τοὺς ὤμους, τὴν βράχην καὶ τὸ στήθος. Τὸ κάλυμμα τοῦτο εἶναι δαπανηρὸν καὶ ἐλαφρότατον· ἀδύνατον ἦθελεν εἶσθαι νὰ κοιμηθῆ τις ἀνευ αὐτοῦ καὶ νὰ ζῆσθαι μάλιστα εἰς Σιδηρίαν ἐν καιρῷ ἕρους. Καὶ αὐτοὶ οἱ χωρικοὶ μεταχειρίζονται αὐτὸ ὅπως προφυλάσσονται ἀπὸ τοὺς φοβεροὺς κώνωπας, οἵτινες μικροὶ καὶ λευκοὶ ὄντες εἰσχωροῦσιν εἰς τὸ στήμα, εἰς τὴν ῥίνα καὶ τὰ ὦτα. Τὸ ὕψωμα ὅπου μεταχειρίζονται οἱ χωρικοὶ εἶναι λευκὸν καὶ χονδρὸν πανίον, ὥστε καὶ αἱ κοροπιέρας τῶν εἶναι βαρύτεροι καὶ θερμότεροι. Ὄταν τὸ κάλυμμα τοῦτο τελῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς προξενεῖ γραφικώτατον ἀποτέλεσμα.

Α Ν Ε Κ Δ Ο Τ Α

τῆς Αὐλῆς Λουδοβίκου ΙΔ'.

[κατὰ Βολταῖρον.]

Τὰ ἀνέκδοτα εἰσὶ πεδίων περιωρισμένον ὅπου σταχυολογεῖ τις μετὰ τὸν εὐρὺν θερισμὸν τῆς ἱστορίας· εἰσὶ μικραὶ τινες λεπτομέρειαι ἐπὶ πολὺν χρόνον κεκαλυμμέναι, ἄγνωστοι, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα ἀνέκδοτα, καὶ ἐνδιαφέρουσι τὸ κοινὸν, ὅταν ἀφορῶσιν εἰς πρόσωπα ἐπίσημα.

Οἱ βίοι τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν, τοῦ Πλούταρχου, εἰσὶν ἄθροισμα ἀνεκδότων εὐαρέσων μᾶλλον ἢ βεβαίων· πῶς ἰδύνατό τις νὰ ἔχη πιστὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τοῦ Θεσέως ἢ τοῦ Λυκούργου; Ἐν τοῖς πλείστοις τῶν γνωμικῶν, τὰ ὅποια ὁ συγγραφεὺς θέτει εἰς τὸ στόμα τῶν ἡρώων του, ἐνυπάρχει πλείων χρησιμότης ἠθικῆ ἢ ἱστορικῆ ἀλήθειας.

Ἡ ἀπόκρυφος ἱστορία τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὑπὸ Προκοπίου, εἶναι σάτυρα ὑπαγορευθεῖσα ὑπὸ πνεύματος ἐκδικήσεως καὶ, μολονότι ἡ ἐκδικησις δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν, ἡ σάτυρα αὕτη, καθ' ὅσον ἀντιλέγει εἰς τὴν δημοσίαν ἱστορίαν τοῦ Προκοπίου, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ πάντοτε ἀληθής.

Δὲν εἶναι σήμερον ἐπιτετραμμένον νὰ μιμηθῆ τις τὸν Πλούταρχον, καὶ πολλῶ μᾶλλον τὸν Προκόπιον· δὲν δίδομεν ὡς ἱστορικὰς ἀληθείας εἰμὴ ἐκείνας αἵτινες εἰσὶν ἐπιμεμαρτυρημένοι. Ὄταν σύγχρονοι, ὡς ὁ καρδινάλιος τοῦ Ῥέτς καὶ ὁ δούξ τοῦ Λαροσγεφουκὸλτ, ἐχθροὶ πρὸς ἀλλήλους, ἐπιβεβαιῶσι γεγονὸς τι εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα αὐτῶν, τοῦτο εἶναι ἀναντιρρήτον· ὅταν ἀντιφωνῶσιν, ὀφείλει τις νὰ ἀμφιβάλλῃ· ὅτι δὲν φαίνεται πιθανόν, δὲν πρέπει καὶ νὰ πιστεύεται, ἂν μὴ πολλοὶ σύγχρονοι ἀξιόπιστοι ἐπιμαρτυρῶσι τοῦτο ὁμοφώνως.

Τὰ μᾶλλον χρήσιμα καὶ πολύτιμα ἐκ τῶν ἀνεκδότων εἰσὶν αἱ ἀπόκρυφοι γραφαί, τὰς ὁποίας ἐγκαταλείπουσιν οἱ μεγάλοι πρίγκηπες, ὅταν ἡ ἀπλότης τῆς ψυχῆς τῶν

κατάδηλος γίνεται ἐν αὐταῖς· τοιαύτη εἶναι ἡ γραφὴ Λουδοβίκου ΙΔ' πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Ἰσπανίας Φίλιππον Ε'.

Ὁ Λουδοβίκος ἐγέννησεν ἐν τῇ αὐλῇ του, ὡς καὶ ἐν τῷ βασιλείῳ του, τοσοῦτον λαμπρότητα καὶ μεγαλοπρεπείαν, ὥστε αἱ ἐλάχισται λεπτομέρειαι φαίνονται ἐνδιαφέρουσαι τοὺς μεταγενεστέρους, ὡς ἦσαν αὐταὶ ἀντικείμενον τῆς περιεργείας τῶν αὐλῶν πατρῶν τῆς Εὐρώπης καὶ πάντων τῶν συγγρόνων. Ἐπιθυμοῦσι περισσότερον, ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ, νὰ μάθωσι τὰ ἰδιαίτερα τῆς αὐλῆς αὐτοῦ ἢ τὰς ἐπαναστάσεις ἄλλων τινῶν κρατῶν. Τοιοῦτον συνήθως εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μεγάλης φήμης· προτιμᾷ τις νὰ ἀκούσῃ μᾶλλον ὅτι συνέβη ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ καὶ τῇ αὐλῇ τοῦ Αὐγούστου ἢ λεπτομερῆ ἐξιστόρησιν τῶν ἐπιδρομῶν τοῦ Ἀττίλα ἢ τοῦ Ταμερλάνου.

Τούτων ἕνεκεν οὐδεὶς σχεδὸν ὑπάρχει ἱστορικὸς μὴ μνημονεύσας τῶν πρώτων κλίσεων τοῦ Λουδοβίκου πρὸς τὴν βαρῶνην Δεμπωβιά, τὴν δεσποινίδα Δαρζανκούρτ, τὴν ἀνεψιὰν τοῦ καρδινάλιου Μαζαρίνου, τὴν νυμφευθεῖσαν τὸν κόμητα Σουασῶν, πατέρα τοῦ πρίγκηπος Εὐγενίου, καὶ ἰδίως τὴν Μαρίαν Μαντσίνη, ἀδελφὴν τῆς προεξημενης, ἣτις συνζεύχθη κατόπιν τὸν Κολόν.

Δὲν ἐβασίλευεν εἰσέτι, ὅποτε αἱ διασκευαί αὐταὶ ἐπλήρουν τὴν ἀργίαν, τὴν ὁποίαν ὁ καρδινάλιος Μαζαρίνος, ἀπόλυτος κυβερνήτης τοῦ κράτους, τὸν ἄφινε ν' ἀπολαύῃ. Ἡ κλίσις του πρὸς τὴν Μαρίαν Μαντσίνη, αὕτη μόνη, ἦτον ὑπόθεσις σπουδαία, διότι ἐπὶ τοσοῦτον τὴν ἠγάπησεν, ὥστε ἐσκέφθη καὶ νὰ τὴν νυμφεύῃ, ἀλλ' ὑπῆρξεν ἀρκετὰ κύριος ἑαυτοῦ καὶ ἀπεχωρίσθη αὐτῆς· ἡ νίκη αὕτη, τὴν ὁποίαν κατήνεγκε κατὰ τοῦ πάθους του, ἤρξατο νὰ κάμῃ γνωστὸν ὅτι ἐγεννήθη μετὰ ψυχῆς μεγάλης. Πολλῶ δὲ μεγαλειότερα καὶ μᾶλλον δύσκολος ἦτο τὸ νὰ ἀφίγη τὸν καρδινάλιον Μαζαρίνον κύριον ἀπόλυτον τῆς ἐξουσίας· ἡ εὐγνωμοσύνη τὸν ἀπέτρεψε ν' ἀποσεισῇ ζυγὸν, ὅστις ἤρξατο νὰ τὸν βαρύνῃ. Περὶ τούτου ὑπάρχει ἀνέκδοτον λίαν γνωστὸν ἐν τῇ αὐλῇ, τὸ ὁποῖον εἶπε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ καρδινάλιου. «Δὲν ἤξεύρω τί ἤθελον πράξει, ἂν ἔζη ἀκόμη ἐπὶ μακρότερον».

Ὁ Ἀββᾶς Βωμόν, κατόπιν ἀρχιεπίσκο-

πος τῶν Παρισίων, ὁ ἀγαθὸς διδάσκαλός του, οὐδὲν αὐτῷ ἐδίδασκεν· ἐτυπώθη ἀληθῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα του μεταφράσας τῶν Ἰπομνημάτων τοῦ Καίσαρος καὶ ἑτέρας τοῦ Φλώρου, ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀλλ' οἱ πρίγκηπες εἰς ταῦτα οὐδὲν ἄλλο συνέβησαν εἰμὴ ὅτι ἀνωρελῶς μεταχειρίσθησαν ταῦτά τινά τῶν ἐν λόγῳ συγγραμμάτων ὡς θεήματα. Ἀληθῶς ὁ προστάμενος εἰς τὴν ἀνατροπὴν τοῦ βασιλέως, στρατάρχης Βιλλουάιν ἀνὴρ σοφὸς καὶ ἀγαπάτης ἀλλ' ὁ ἐμφύλιος πόλεμος παρενέβαλε προσηκόντα εἰς τὴν ἐκπύδυσίν του καὶ ὁ Μαζαρίνος δὲν δυσχερατεῖτο ποσῶς, ἂν ὀλίγας μετέδιδον γνώσεις εἰς τὸν βασιλέα. Ὅτε ἠγάπη τὴν Μαρίαν Μαντσίνη, ἐξέμαθεν εὐκόλως τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν αὐτῆς· ἐδοκίμασε τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὴν Ἰσπανικὴν, ὅταν ἐνυμφεῖθη. (ἐνυμφεῖθη ὡς γνωστὸν ἡγεμονίδα τῆς Ἰσπανίας), ἀλλ' ἐστάθη ὀλιγώτερον εὐτυχής. Ἡ σπουδὴ, τῆς ὁποίας ὀλίγον ἐπεμελήθη κατὰ τὴν νεανικὴν του ἡλικίαν, τὸ συνεσταλμένον τοῦ ἥθους του ἐκ τοῦ φόβου μὴ τὸν προσβάλωσι, καὶ ἡ ἄγνοια, ἐν τῇ ὁποία τὸν ἐκράτει ὁ Μαζαρίνος, ἐνέβαλεν εἰς ὅλην τὴν αὐλὴν τὴν ἰδέαν ὅτι καὶ αὐτὸς θέλει πάντοτε κυβερνασθαι ὡς τὸν πατέρα του Λουδοβίκου ΙΙ'.

Μία μόνη ὑπῆρξεν εὐκαιρία, ἐξ ἧς οἱ δυνάμενοι μακρόθεν νὰ κρίνωσι, κατώρθωσαν νὰ προΐδωσιν ὅποιος ἔμελλε ν' ἀποβῆ. Τὸ 1655, μετὰ τὴν κατάπαυσιν τῶν ἐμφυλίων πολέμων, μετὰ τὴν πρώτην του ἐκστρατείαν καὶ τὴν στέψιν του εἰς βασιλέα, τὸ παραμείνον ἠθέλησεν αἰθίς νὰ συνέλθῃ καὶ συζητήσῃ ἐπὶ τινῶν διαταγμάτων· ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησεν ἐκ Βεντίνης φέρων κνηγετικὸν ἔνδυμα καὶ τῆς αὐλῆς ὅλης παρεκκοιλοῦσθαι· εἰσῆλθεν εἰς τὸ παραμείνον φορῶν χονδρὰ ὑποδήματα, τὸ μισθίον κρατῶν εἰς τὴν δεξιάν, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτολεξεί ταῦτα. «Γνωστὰ εἰσὶ τὰ δυστυχήματα, τὰ ὅποια προήγαγον αἱ συνευδριάσεις ὑμῶν· διατάσσω νὰ διαλυθῶσι πᾶσα αἱ ἀρξάμεναι ἐπὶ τῶν διαταγμάτων μου. Κύριε πρόεδρε, σὰς ἀπαγορεύω νὰ ἐπιτρέψετε συνευδριάσεις καὶ εἰς οὐδένα ἐξ ὑμῶν νὰ ζητήσῃ τοιαύτην!».

(ἀκολουθεῖ).

ΕΠΙΜΙΝΩΝΑΣ ΣΧΙΝΑΣ.

ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΑΣΤΩΝ ΔΙΩΓΜΟΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ ΥΠΟ G DE BERNARD

μεταφρασθείσα εκ τῆς Ἰταλικῆς

ὑπὸ

Α. Σ. ΛΙΒΕΡΝΟΠΟΥΛΟΥ, καὶ Α. Ν. ΣΠΙΝΕΛΛΗ.

Μεταξὺ τῶν παρευρισκομένων ἐν τῇ ἐσπερίδι τῆς κ. Γαβριέλ, κατὰ τὴν τελευταίαν παρασκευὴν τοῦ ἔτους 1835, ἦτο καὶ τις, σχεδὸν πεντηκοντούτης κύριος, οὐτινος ὅμως ἡ ὠριμότης τῆς ἡλικίας δὲν εἶχε ποσῶς χαλαρώσει τὴν σφριγῶσαν νεότητά τῆς καρδίας, τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἠθῶν του. Διατελέσας ὁ βαρῶνος Λιβερνοά, ἀκόλουθος τοῦ Αὐτοκράτορος, μετὰ ταῦτα δὲ, κατὰ τὴν μεταπολίτευσιν, διοικητὴς, ἐτράπη τέλος μετὰ τὴν Ἰουλιανὴν ἐπανάστασιν ἐπὶ τὴν ὀκνηρίαν τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου, ἀπομακρυνθεὶς τῶν πολιτικῶν, ἐπὶ τὸ φιλοσοφικώτερον, ἀφοῦ ἀπέκτησεν ἐτήσιον εἰσόδημα τριακοντακισχιλίων λιρῶν. Παρατηθεὶς κατ' ἀνάγκην τοῦ μεγαλοπρεποῦς ὕψους, ὅπερ ἦν ἀναπόφευκτος συνέπεια τοῦ σταδίου του, ἐζήτησεν ἀναψυχὴν ἐν ταῖς ἰδιωναῖς καὶ ἐν τῇ κομψότητι ἐγκατέλιπεν ὅθεν τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ διαμονὴν του χάριν τῆς τῶν Παρισίων, ἐνθα μᾶλλον ἢ ἀλλαγῆς τῆς Γαλλίας δύνανται ἐπωφελεῶς νὰ ἐξασκῶσι τὴν βιομηχανίαν των οἱ ὅπως ἀφοσιωμένοι εἰς τὴν ἐπίμοχθον τοῦ κομψεύεσθαι τέχνην.

Ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἐλάβε τὴν ἀπόφασιν ταύτην, καὶ ἦτις προέδιδε τὸν ἀρχαῖον ἀκόλουθον ὡς δις γενόμενον παῖδα, τῷ ὑπέσχετο διαρκῆ νεότητά καὶ κατ' ἐπιφάνειαν τοῦλάχιστον ἐτήρησε τὴν ὑπόσχεσίν της. Κατὰ τὸ παρά τοῖς ἰσχυροῖς πλεονέκτημα, ὁ κ. Λιβερνοά ἦτον εἰσέτι εὐκίνητος, οἱ ὄφθαλμοὶ του δὲν ἀπώλεσαν παντάπασι τὴν ζωηρότητα, ἡ κέμη του ἦν ξανθὴ, οἱ δὲ λευκοὶ ὀδόντες του δὲν ἐφαίνοντο τὸ παράπαν διατεθειμένοι νὰ μεταβάλλωσι

χροιάν, ὡς τοῦτο συνήθως συμβαίνει τοῖς προβεβηκόσιν. Ἐν γένει ὁ βαρῶνος ἠδύνατο νὰ θεωρηθῆ ὡς ἰππότης εὐείδης, εὐσωμος καὶ κομψοπρεπής. Αἱ δὲ κατακτήσεις, ἃς τῷ παρεῖχε τὸ ἡμερολόγιον τῶν ἀϋπνιῶν του δὲν ἐφαίνοντο πάντῃ ἀπίθανοι εἰς τοὺς κατὰ πρῶτον συναντῶντας αὐτόν.

Ὁ κ. Λιβερνοά ἄλλως περὶ τοσοῦτου ἐποιεῖτο τὴν τοῦ ἀξιειράστου ἀνδρὸς φήμην, ὥστε πρὸς τοῦτο οὐδενὸς συντελεστικῶς μέσου ἡμέλει, οὐδὲν εἶδος θριάμβου περιεφρόνει, ἔστω καὶ τοῦ ποταπωτέρου· ἐχώρευε καὶ διηύθυνε μετὰ νεανικῆς ζέσεως τὴν ὄρησιν, ἐν δὲ τῷ καλπαῶν, ἐλυγίζετο ἄνευ οὐδεμιᾶς πρὸς ἑαυτὸν ἀνασκοπῆς, ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ νὰ δώσῃ δείγμα τῆς ζωηρότητός του, καὶ πείσῃ περὶ τῆς νεότητός του τοὺς χαιρεκάκους ἐκείνους, τοὺς πειρωμένους νὰ τῷ τὴν ἀμφισβητήσωσιν.

Παρὰ τὸ σύνθηρες, ὁ βαρῶνος δὲν ἐνόμισε πρόσφορον κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην νὰ παράσχη εἰς τὸν φιλοσκώμμωνα ἐκάστοτε τῶν παρευρισκομένων θαυμασμῶν δείγματα τῆς δεξιότητός του· κρύφιος τις αἰτία, ἰσχυροτέρα ἀναμφιλέκτως τῆς ματαιότητος ἐξηνάγκαζεν αὐτόν νὰ ἐπαρκεσθῆ εἰς τὴν μετριόφρονα θέσιν τοῦ θεατοῦ. Καθ' ἣν ὥραν ἀρχεται ἡ διήγησις αὕτη, ἰστάμενος ὀρθιος ὀπισθεν τῆς σειρᾶς τῶν κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην ἀντιχόρον τινα ὄρχουμένων προσεῖχεν εἰς δύο τῶν ἐπεισοδίων ἐκείνων, ἅπερ μετὰ μεγίστης ταχύτητος διαποικίλλουσι τὸ μονότονον τῶν συναναστροφῶν. Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ διττοῦ ταύτου σκοποῦ, ὁ βαρῶνος ἤχροάζετο μὲν ἀφ' ἑνός, παρετήρει δ' ἀφ' ἑτέρου, χωρὶς τὸ πρόσωπόν του

νὰ παράσχη, οὐδὲ καὶ τὴν ἐλάχιστην ἐνδειξιν τῶν ἐντυπώσεων, αἵτινες ἠδύνατο νὰ τῷ προσγίνωσιν, ἕνεκεν τῆς ἐν τῇ ἐπισχολεῖτο ἐρεύνης.

Τὸ πρῶτον ἀντικείμενον τῆς κατοπτρώσεώς του ταύτης, ἦν χορευτριά τῆς τοῦ ἀντιχόρου πρὸς ἣν ὁ θεατὴς ἐπληθύνετο. Ἡ γυνὴ ἐκείνη ἦτο σχεδὸν εἰκοσκατῆς, καὶ ἀναμφηρίστως θὰ ἀνηγορεύετο βασιλὴς τῆς ἐσπερίδος, ἂν εἰθίζετο νὰ παραχωρῶνται τὰ πρωτεῖα τῇ χάριτι καὶ ὠραιότητι. Τὸ πρῶτον καὶ ἡ συμπεριφορὰ αὐτῆς ἦσαν ἐπίσης θαυμάσια, δυνάμενα νὰ κινήσωσι τὸ ἐνδιαφέρον παντὸς καλλιτέχνου ἢ εὐαίσθητου, ἐν δὲ τῇ καθόλου κομψότητι ἐνδυμασίας αὐτῆς τὸ μᾶλλον ἐπουσιῶδες, πλὴν δυνάμενον νὰ ἐπισύρῃ τὰς κριτικὰς παρατηρήσεις τῶν ὀξυδερκεστέρων, ἦν στέφανός τις ἐκ φύλλων δρυὸς θελκτικῶς συμπλεγμένος περὶ τὴν μέλαιναν κόμην της, ἧς ἡ ἐρασιμὰ στιλπνότης καθίστατο καταφανεστέρα ἕνεκα τοῦ πρασίνου τοῦτου διαδήματος. Ἡ δρυϊδικὴ αὕτη τῆς κόμης της διευθέτησις παρήγαγε τὸ ἀποτέλεσμα, ὅπερ τῇ ὑπέσχετο ἡ ἰδιοπροπία της.

— Τί θεσπεσία ὠραιότης!

Δεκάκις τοῦλάχιστον ἀφ' ἧς στιγμῆς παρουσιάσθη ἐν τῇ ἐσπερίδι αἱ λέξεις αὗται ἠγχεσαν εἰς τὰ ὦτα τῆς νεάνιδος, ἧτις δικαίως ὑπελάμβανεν αὐτὰς ὡς ἀποκρίματα ἀθῶς φιλοφροσύνης καὶ οὐχὶ πλεονάζον σκοπῶν, ἐπειδὴ ἐν τῇ ὠραιότητι καὶ αὕτῃ ἡ χαριτολογία ἐπηρεάζει.

Ὁ συγχορευτῆς τοῦ κομψοῦ τοῦτου πλάσματος ἦν κύριός τις, νέος μὲν εἰσέτι, πλὴν εὐτραφῆς καὶ πυγμαῖος· ἀντὶ ὅμως τῶν φυσικῶν τούτων μειονεκτημάτων, ἐκέκτητο τὸ χάριεν ἐκείνο καὶ ζωηρὸν βλέμμα, ὅπερ μᾶλλον ἢ ἡ κομψότης τοῦ ἀναστήματος, ἐνδεικνύει εὐφρίαν. Τῶντι, ὅσον ἀθλίως ὠρχεῖτο τοσοῦτον ἐπαγωγικῶς διελέγετο· ἀλλὰ πνευματώδης ὡς ἦν, ὅπως λάβῃ ἀφορμὴν νὰ συμμετάσχη εἰς ἀντίχόρον τινα, ἐδέετο ἰσχυροῦ αἰτίου· τοιοῦτο δὲ ἦτο προφανές, δι' ὃν τινα ἤθελε ῥίψει τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς παρὰ τῷ εὐτραφεῖ τούτῳ καθημένης νεάνιδος.

Ὅπισθεν τοῦ ζεύγους τούτου, ἵστατο ὁ κ. Λιβερνοά ἀκίνητος μὲ τεταμμένον τὸ σῆς, ἀλλὰ καθὰ προέφημεν, ἔχων ἀλλαγῶν τὸ βλέμμα προσηλωμένον. Εἰς τὸ πείσμα

ὅμως τοῦ ἀποκρίνου ἦλθον τοῦ βαρῶνος, καὶ τῆς βέλτατης ὀδύνης του, ὁ ἄπειρος χορευτῆς δὲν ἐπληθύνετο νὰ γένῃ ἀφορμὴ παρακίτην νομιστῆς ἀντιχόρου· τὸς τις καὶ τοῖς πασιπρὸς τῷ ἀπύθαι χορευτικῆς ἠτένισε τὸν χορὸν τούτον δὲ παρακίτησεν ἄλλοις, ἕνα δὲ ἐπικαλοῦντο τὴν ἡμέραν αὐτοῦ Ἀργολοῦ. Ἡ νεάνις μετὰ τὰς ἀποκρίσεις δὲ τοῦ αὐτοῦ ἰδιώματος, γινώσκουσα νὰ ἐννοήσῃ ποσῶς ἐπὶ οὕτῳ συγκατετίθετο εἰς μουσικὴν συνομιλίαν. Ἐν ταῖς συναναστροφῆσι ἡ γυνὴ τῶν ζῶντων γλωσσῶν εἶναι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ πρὸς κοινὰς συνδιαλέξεις, τοῦτο δὲ δικαίως τὴν περιεστῆν εἰς τὴν ἐσθλασεν ἡ σπουδή των. Ἐπακθουθεὶς ἐπὶ δημοκρατίας ὁ βαρῶνος τοῦτοσσι κάκιστα, ἐδήξε τὰ γένη, καὶ νομιστῆς ἀνωρελὸς νὰ ἵσταται πλείοτερον ὀτακουστῶν, συνεκέντησε μὲν πρὸς τοὺτους τὸ βλέμμα του ἀκρίτως δὲ πλέον ὀλόκληρον τὴν προσοχὴν του εἰς τὸ ἔτερον ἐπεισόδιον, ὅπερ διοδραματίζετο ὀλίγον ἀπωτέρω.

Ὁ μοναδικὸς ἠθοποιὸς τῆς δευτέρας ταύτης σκηνῆς ἦν ἰσχνός τις νέος ἐξ ἐκείνων, ὅτινες ποιοῦμενοι ἐπιδείξουν τῆς φρικώδους αὐτῶν φυσιογνωμίας κομπάζουσι διότι ἔχουσι τὴν κόμην των ὡς ὁ Λαζωρλὸς Σαμψὼν· ἐκλαμβάνοντες δὲ τὴν παιδιότητα αὐτῶν ὡς μέσον θριάμβου, καλίστανται ἐν ἀγνοίᾳ των ἴσως εὐπειθεῖς πρὸς κλασικὴν συμβουλὴν τοῦ Ὀυιδίου, λέγοντος *Palleat omnis amans*.

Μὲ ὕψος μελετῶντος νὰ πράξῃ ἔγκλημα ἐκάθητο οὐτος μόνος ἐπὶ κεφαλῆς ἐδωλίου τινος, ἐπειδὴ παρὰ τὸ σύνθηρες αἱ ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐκείνῃ συνηγμένοι, ἦσαν κομψότατοι νεάνιδες, ὧν οὐδεμία κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀντιχόρου περιῆλθεν εἰς τὴν λυπηρὰν ἐκείνην ὀκνηρίαν, ἦν ὅπως μογθηροὶ τινες ἐκφράσωσιν, ἐθίζουσι νὰ μεταχειρίζωνται φράσιν ἧκιστα εὐπρεπῆ.

Αἱ πλείοτεροι τῶν προνομιούχων τούτων χορευτριῶν εἶχον ἐγκαταλείψει τι ἐπὶ τῶν ἐδωλίων των ἐμψαίνον τὴν θέσιν ἐκάστης· ἡ μὲν ἀρχικῆ τὴν ἀνοδοδέσμιον της, ἡ δὲ τὸ ῥιπίδιόν της· ἐνταῦθα ἔκειτο ἐφεστρὶς τις, ἐκεῖ ῥινόμακτρον. Ὁ δασυπλόκαμος νεανίας ἐπολόρκει τὸ τελευταῖον τοῦτο, καὶ ἐπορθαλιμῶν αὐτὸ ἐρασιμῶς παρετήρει πανταχοῦ δυσπίστως καὶ ἀνα-

ποφασίστως. Ἐπαναλαβῶν πολλάκις τὴν παιδιὰν ταύτην, ἐπέισθη τέλος, ὅτι κερυμμένος ὄπισθεν τῆς γραμμῆς τοῦ ἀντιχόρου ἠδύνατο κάλλιστα νὰ ὑπεκφύγῃ πᾶσαν ἐπικίνδυνον ἐπίβλεψιν. Συρόμενος βαθμῶν ἐπὶ τοῦ ἐδωλίου, ἐπλησίασε τὸ ρινόμακτρον, ὑπέκλεψεν αὐτὸ, καὶ περιτυλίξας ἐν τινι τῶν ἐπικεντημένων αὐτοῦ ἄκρων ἐπιστολὴν, περιέδωσε ταύτην διὰ δεσμοῦ· εἶτα δὲ θεῖς τὴν νέου εἴδους ταύτην γραμματόπειραν εἰς τὴν προηγουμένην τῆς θέσιν ἐπανέκαμψεν εἰς τὰ ἴδια, καθ' ὅν τρόπον ἦλθεν.

Ἀπομάζας τὸν ἐκ τοῦ μετώπου του, διαρκούσης τῆς ἐπιχειρήσεως ἐκείνης, βύσαντα ἰδρῶτα, ἔρριψε περὶ ἑαυτὸν καὶ αὖθις θηριῶδες βλέμμα, ἀλλ' οὐδὲν παρετήρησε δυνάμενον νὰ τῷ ἐμπούσῃ φόβον. Οἱ μὲν ἐχόρευον, οἱ δ' ἐφλύδαρον· ἐπίστευεν ὅθεν ἀδιστάκτως, ὅτι οὐδὲν ἀνθρώπινον ὄμμα προσέβλεψεν εἰς τὴν παράτολμον αὐτοῦ πράξιν, καὶ ἐπομένως περιέμενε τὰς συνεπειὰς μετὰ συγκινήσεως, ὅτε αἴφνης ἠσθάνθη χεῖρά τινα ἀπτομένην τοῦ ὤμου του. Ὁ πελιδὸν νεανίας ἐταράχθη κατ' ὅλα αὐτοῦ τὰ μέλη, στραφείς δὲ εὐρέθη ἐναντι τοῦ κ. Λιβερνοῦ, ὅστις, ἀνοίξας λοξοειδῆ μεταξὺ τῶν παρευρισκομένων δρόμον, ἔφθασε μέχρις αὐτοῦ.

— Κύριε Ρενιέρ, εἶπεν ὁ βαρῶνος, ἡ κ. Γαβριὰλ ἐπιθυμῶ ἀμέσως νὰ σὰς ὁμιλήσῃ σὰς περιμένει ἐν τῇ ἐρυθρᾷ αἰθούσῃ.

Ὁ κομψὸς πολύθριξ ὅπως μὴ δῶσῃ λαβὴν εἰς ὑπονοίας ἐσπευσε δραμῶν εἰς τὴν τοσοῦτω κατεπειγόντως γενομένην αὐτῷ πρόσκλησιν, ἀφοῦ, ρίψας τελευταῖον βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἐμπερικλείοντος τὸ μυστικόν του ρινομάκτρον, ἐσύστησεν αὐτὸ νοερῶς πρὸς τὰς ἐπιεικεῖς ἐκείνας θεότητας, αἵτινες προστατεύουσι τὰς παραφόρους τῶν ἐραστῶν ἐπιχειρήσεις. Μικρὸν μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ρενιέρ ὁ ἀντίχορος ἐπεραιώθη καὶ ὁ βαρῶνος ὠφελῆθεις ἐκ τῆς προσγενηθείσης ταραχῆς καὶ κινήσεως ἔσυρε τὸ ἐδωλίον πρὸς τὰ ὀπίσω, ἵνα δῆθεν ἀφήσῃ τὸ μέρος ἐλεύθερον εἰς τὰς κυρίας, αἵτινες διηθύνοντο ἵνα καθήσωσι, συνάμα δὲ δι' ἐπιτηδείας ἀπροσεξίας ἀφήκε τὸν πῖλόν του νὰ πέσῃ χαμαὶ, καὶ κύψας ἵνα λάβῃ αὐτὸν διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς, διὰ τῆς ἐτέρας ἀποφασιστικῶς ἤρπασε τὸ ρινόμακτρον, ὅπερ

παραγρῆμα ὑπέκρυψεν, ὠθήσας αὐτὸ εἰς τὸν πυθμένα τοῦ πῖλου του. Οὕτω τελεσθεῖσης τῆς παιδιᾶς, ὁ κ. Λιβερνοῦ ἠγέρθη καὶ προὐχώρησε μετὰ προσηλωμένην ἀταραξίαν, ἐμφαίνουσαν τὴν δῆθεν ἄκραν αὐτοῦ ἀπερισκεψίαν, ἥτις τῶντι ἦν ἀξία νὰ ἐφευκτοῦσιν τὸν φθόνον παντὸς ἐξ ἐπαγγέλματος κλέπτου.

Μετ' οὐ πολὺ ἡ περὶ τῆς προέφημεν νέα κυρία, μετέβη ὅπως καθήσῃ πρὸς τὸ μέρος ἔνθα ἔλαβε χώραν τὸ ἐγκλημα. Ἡ πρώτη αὐτῆς φροντίς ἦν νὰ ζητήσῃ τὸ ρινόμακτρον τῆς, πλὴν μάτην ἔκυπτε παρατηρούσα ὑπὸ τὸ ἐδωλίον, μάτην ἀπετεινέτο πρὸς τοὺς παρ' αὐτῇ καθημένους, οὐδεὶς ἠδυνήθη νὰ τὴν πληροφορήσῃ περὶ τῆς ἐξαφανίσεώς του!

— Κλέπτουσι λοιπὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς κ. Γαβριὰλ; εἶπε πρὸς τὸν συγχορευτὴν τῆς ὅστις ἐπανεφέρεν αὐτὴν εἰς τὴν θέσιν τῆς.

— Ἀπανταχοῦ κλέπτουσι, ἀπεκρίθη ὁ πιμελής χορευτῆς, λυπούμενος διὰ τὸ συμβάν. Δὲν μοὶ ἀφείλον προχθὲς τὸ βαλάντιόν μου ἐν τοῖς προθαλάμοις τοῦ θεάτρου,

— Περὶ βαλαντίου οὐδόλως θαυμάζω, ἀλλὰ εἰς τί θὰ χρησιμεύσῃ τὸ ρινόμακτρον μου τῷ κλέπτῃ.

— Ὅπως τὸ πωλήσῃ εἰς ὑπέριμετρον τιμὴν, ἀν ἔχῃ τὴν πρόνοιαν ν' ἀποταβῇ πρὸς ἐμέ.

— Νομίζετε ὅτι ἔχει τόσῃν ἀξίαν; ἠρώτησεν ἡ νέα κυρία διὰ σκεπτικῶν μειδιήματος.

— Πρέπει ν' ἀμφιβάλλω, ἀφοῦ φαίνεσθε πεπεισμένη περὶ τοῦ ἐναντίου.

— Φρονεῖτε λοιπὸν ὅτι γινώσκω τὸν ἔνοχον;

Ἐνίοτε αἱ γυναῖκες ἀνευ τινος ἀνασκοπῆς πρὸς τὸ λεξικὸν μεταχειρίζονται συνηθέστερον τὴν λέξιν ἔνοχος ἐκείνης τοῦ ἀθῶου. Ὁ εὐτραφὴς χορευτῆς ἤκουσε μετὰ δυσαρσεκείας τὴν ὁμιλίαν ταύτην, ἐνοήσας ὅμως ὅτι ἐξακολούθων τὴν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου συζήτησιν ἐκινδύνευε νὰ δώσῃ σπουδαιότητα εἰς τὸ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπὸ τινος τῶν ἀντεραστῶν του διαπραχθὲν ἐγκλημα, δι' ἐντέχνου παρεκβάσεως ἔστρεψεν ἀλλαχοῦ τὸν λόγον.

Ἐν τούτοις ὁ κ. Λιβερνοῦ ἐξερχόμενος τῆς αἰθούσης συνήτησεν ἐν τῇ θύρᾳ τὸν κ. Ρενιέρ. Ἀπατάσθε, κύριε, εἶπε πρὸς αὐ-

τὸν ὁ νέος, ἡ κ. Γαβριὰλ οὐδὲν εἶχε νὰ μοὶ ἔπη.

— Ἐχετε δίκαιον, κακῶς ἀντελήφθην ἐγὼ, ἀπεκρίθη ὁ βαρῶνος, ἐξήτει τὸν κ. Ρενιέρ. Ἀπὸ Ρενιέρ εἰς Ρενιέρ εἶναι εὐκολὸν νὰ παρακούσῃ τις.

Ταῦτα εἰπὼν ὑπεμειδίασε φιλικώτατα καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του.

Ἐν ταῖς ἐσπερίσι συμβαίνει πολλάκις, ὅστε ἐπιστολαὶ τινες χριστάτα τετυλιγμένα ν' ἀφίγῃσι εἰς τοὺς πρὸς οὓς ἀπευθύνονται διὰ τρόπου κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον εὐφυοῦς· αἰετοτε ὅμως ἀπληλαγμένα ταχυδρομικῶν τελῶν, καὶ ἄχρι τοῦδε ἡ γενικὴ τῶν ταχυδρομείων διευθύνσις οὐδὲν ἐφεῦρε μέσον πρὸς περιστολὴν τῆς καταχρήσεως ταύτης. Αἱ γυναῖκες οὐδόλως ἐπιδεικνυνται περίεργοι εἰς τὸ μανθάνειν τὸ περιεχόμενον τῶν περιερχομένων εἰς χεῖράς των ἐπιστολῶν διὰ τῆς τοιαύτης ἀνόμου ὁδοῦ.

Αὗται ἀπεκδέχονται αὐτὰς, ὅτε μὲν ἐκοῦσαι, ὅτε δὲ ἀκούσαι· ἐν ἀμροτέραις ταῖς περιστάσεσι τὰς ὑποκρύπτουσι, ἀλλ' οὐδέποτε τὰς ἀναγινώσκουσι. δημοσία· οἱ ἄνδρες ὅμως, περιεργότεροι καὶ ἦττον τῶν γυναικῶν σώφρονες, ὡς πρὸς τοῦτο, ἔχουσι στεροτύπον ἔθιμον. Ἄν μετὰ τὸ πέραν χοροῦ τινος ἴδῃς τινὰ μετὰ ἄλλοι ἐξαλλοὺν ὑπὸ ἀγαλιάσεως καὶ μετὰ πολυάσχολον ἦθος ἐξεργόμενον λάθρᾳ τῆς αἰθούσης τοῦ χοροῦ καὶ ζητοῦντα ἐν ταῖς ἄλλαις αἰθούσεσιν ἀπομειμονομένην τινα θέσιν, λαμβάνοντα δὲ ἐκ τινος τραπέζης βιβλίον τι ἰγνογραφημάτων, ὅπως δῆθεν τὸ ἀναδιφήσῃ, ἀποφάνθητι ἀδιστάκτως, ὅτι τὸ δημόσιον ἐξημιώθη ἐν γραμματῶσιν.

Ὁ τόπος ἔνθα ἡ βιομηχανία αὕτη ἐνσκειται μετὰ μείζονος δραστηριότητος, καὶ ὅν δύναται τις κατὰ συνέπειαν νὰ καλέσῃ ἀναγνωστήριον τῶν ἐρωτικῶν ἐπιστολῶν, εἶναι τὸ ἀπόκεντρον καὶ οἰονεὶ παράβυστον ἐκεῖνο μέρος τῶν παρακειμένων τῇ αἰθούσῃ δωματίων, τὸ προωρισμένον διὰ τὸ παιγνίδιον τοῦ Wist. Ἐνταῦθα κατ' ἐξαιρέσιν δὲν εἰσχωροῦσιν οὔτε ἡ κακολογία οὐδ' ἡ περιέργεια, καθόσον οἱ ἐρασταὶ τοῦ παιγνιδίου τούτου δὲν βλέπουσι πέραν τῶν παιγνιόχαρτων τῶν τοσοῦτον δὲ ἀφοσιῶνται, ὥστε κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ παιγνιδίου τούτου ὁ λοιπὸς κόσμος εἶναι μὴδὲν δι' αὐτούς.

(ἀκολουθεῖ).

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΚΥΡΙΩ· ΚΥΡΙΩ·

ΑΛΕΞΑΝΔΡΩ· ΡΑΓΚΑΒΗ·

καὶ ἀ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους 1871

Α'.

Εὐγνωμοσύνη ἄπειρος τί δύνατ' εὐχομένη
νὰ εἴπῃ πρὸς τὸν ἔσχατον τοῦ γένους αἰοῦν·
ὅτε ἐν ἔτος ἰθνηκὴ ζῆμα! διαβαίνει
συντέμενον τὴν σαφνόςτρωτον τοῦ βίου του ὕδον;

Φεῦ διατὶ ἐπὶ τῆς γῆς αἰώνια δὲν μίνει
ἡ εὐφροσύνη ἔχουσα τὴν δόξαν ἰσπαδῶν,
ἀλλὰ καὶ τὴν κτύπῃν ἡ κοινὴ διαίπει εἰμαρμένη
καὶ φθίνει ὡς ὁ ἔσχατος στρουθὸς ἢ ἀπλῶν;

Γαί' ἀλλὰ ζῆ ἀγήρατον ζῶν ὅστις τιμήσῃ
συγγραφέων καὶ ὑπηρετῶν τὸ ἔθνος του ὡς σὺ,
καὶ τῶν ἀρχαίων τραγικῶν τὴν Μοῦσαν ἀναστήσῃ.

Ἄλλ' ὁ Τιτᾶν ἐπὶ μακρὸν θὰ ἀκτινοβολήσῃ,
διότι τῶν ἀκτίνων του τῶν θερμομαρῶν διψῆ
ἡ γῆ μας ὅπως τ' ἀνθη τῆς τ' ἀρχαῖα ἀναστήσῃ.

Β'.

Μικρὰν ἰδέαι πίνθημι ὅτε φαίδρον προβάλλον
τὸ νέον ἔτος εὐτυχεῖς ἡμέρας προαγγέλλει,
κ' ἡ φύσις ὡς φιλόστοργος παραμυθεῖ Κυβέλη
τ' ἀπειρηκῶτα τέκνα τῆς ἐκ τῶν δεινῶν καὶ σάλων.

Ἀρκούντως ἐμογηθῶμεν ἐν μέσῳ τῶν ὑψάλων,
ἀρκούντως τῆς θρασυτήτος ἠνέχθημεν τὰ βίβη.
ἐν τέλῃ θὰ διαδεχθῇ τὴν ἀψινθον τὸ μέλι,
τὰς ὕβρεις ἡ ἐκπλήρωσις τῶν πόθων τῶν μεγάλων.

Ὁ κρότος τῶν πολεμικῶν ἀντιδῶν κυριβάλλον
τὸ δνειδος τῶν προδοτῶν τοῦ ἔθνους μας ἀγγέλλει.
ὁ Ἀυτοκράτωρ ἀγενῶς κατέπιε τῶν Γάλλων.

Φεῦ, φέροι ἐν συνίτριψι ζυγὸν τῶν Κανιβάλων
ἡ Κρήτη κ' αἵματοφυρτος τὸν στεναγμὸν συστάλλει.
Ἄλλὰ κτυπᾷ ἡ Νέμισσις διὰ φρικτῶν βοπάλων.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ.

Ἐν τινι χωρίῳ πεταλωτῆς τις διαπράξας ἀνθρωποκτονίαν κατεδικάσθη εἰς τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον. Οἱ πρόκριτοι τοῦ χωρίου συνενωθέντες, παρεκάλεσαν τὸν διοικητὴν νὰ φεισθῆ τοῦ πεταλωτοῦ, ὡς ἀναγκαιοτάτου ἐν τῷ χωρίῳ· διότι, ὡς ἔλεγον, οὐδεὶς ἄλλος ἐκτὸς αὐτοῦ ἐγίνωσκε νὰ πεταλῶνῃ τοὺς ἵππους, νὰ ἐπισκευάζῃ τοὺς τροχοὺς τῶν ἀμαξῶν κτλ. Ὁ δὲ διοικητὴς ἀπεκρίνατο: «ἀλλὰ πῶς τότε δύναμαι νὰ ἐκτελῶ τὴν δικαιοσύνην;» Κύριε, ἀνταπάντησεν εἰς τῶν ἐργατῶν, ἔχομεν δύο ὑφαντουργοὺς ἐν τῷ χωρίῳ· διὰ τὸσον δὲ μικρὸν χωρίον εἰς μόνον ἀρκεῖ ἀπαγχώνισον τὸν ἕτερον.

Ὁ ποιητὴς Μαλέριος διώρθου τὸν ὑπηρέτην του κατὰ τρόπον ὅπως περιέργον. Ἐδίδεν αὐτῷ δέκα μὲν σόλδια τὴν ἡμέραν, λόγῳ διατροφῆς καὶ εἴκοσι σκουῖδα ὡς μισθόν. Ὅτε δὲ ὁ ὑπηρέτης του τὸν δυσηρέσται ἐνουθέτει αὐτὸν διὰ τῶν ἐξῆς λέξεων: ἀφίλε μου, ὁ δυσαρεστῶν τὸν κύριόν του δυσαρεστῆ τὸν θεόν, ὁ δὲ δυσαρεστῶν τὸν θεὸν ὀφείλει ὅπως τύχη συγγνώμης νὰ νηστεύσῃ καὶ νὰ δώσῃ ἐλεημοσύνην. Τούτου ἕνεκα θελῶ κρατῆσαι πάντε σόλδια ἐκ τῶν καθημερινῶν σου ἐξόδων ὅπως δώσω αὐτὰ εἰς τοὺς πτωχοὺς πρὸς συγχώρησιν τῶν ἁμαρτημάτων σου.»

Ὁ Μοντέσκιος πρὶν ἢ ἀπέλθῃ τῆς Ρώμης μετέβη ν' ἀποχαιρετήσῃ τὸν τότε Πάπαν Βενέδικτον ΙΔ'. ὅστις εἶπεν αὐτῷ: ἀγαπητέ μοι Πρέεδρε πρὶν ἢ ἀποχωρισθῶμεν ἐπιθυμῶ νὰ σὰς δώσω δεῖγμά τι τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλίας μου. Ἐπιτρέπω ὑμῖν νὰ κρεωφαγῆτε δι' ἅπαντος τοῦ βίου σας, τὴν δὲ ἐννοιάν μου ταύτην ἐπεκτείνω ἐφ' ἅπασαν τὴν ὑμετέραν οἰκογένειαν. Ὁ Μοντέσκιος εὐχαριστήσας τὸν Πάπαν ἐξῆλθεν· ὀδηγηθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ θαλαμηπόλου ἐπισκόπου εἰς τὴν στοάν, λαμβάνει τὸ παπικὸν σιγγίλιον καὶ συγχρόνως σημειῶσιν ὀλίγον σοβαρὰν τῶν δικαιοματιῶν ἅτινα ὤφειλε νὰ πληρώσῃ διὰ τὸ εὐσεβὲς τοῦτο προνόμιον. Ὁ Μοντέσκιος δὲν ἐξέπληξεν ὁ ἱερός οὗτος φόρος, ἐπιστρέ-

φει, εἰς τὸν γραμματέα τὸ δῆπλωμα λέγων: «Εὐχαριστῶ τὴν παναγιότητά του διὰ τὴν πρὸς με εὐνοιάν του· ἀλλ' ὁ πάπας εἶναι τὸσον τίμιος ἄνθρωπος! Ἀρκοῦμαι εἰς μόνον τὸν λόγον τοῦ.»

Λύσις

τοῦ ἐν τῷ Β' φυλλαδίῳ γρίφου.

Τοῖς φίλοις συνδρομηταῖς πάν εὐχεται ἐρεῖδῶν ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη ἐν ἔτει 1871.

Τὴν λύσιν τοῦ ἀνωτέρου γρίφου πρῶτος ἐπεμψεν ἡμῖν ὁ Κ. Δ. Μπούφης ὅστις καὶ ἔλαβε τὴν ὑποσχεθεῖσαν δωρεάν. Ἀκολουθῶς ἐπεμψαν αὐτὴν ἡ Κυρία Ἀργυρῶ Κ. Πετσάλη καὶ οἱ κύριοι Βασίλειος Πανάς, Γ. Πιλάβιος καὶ Θεμιστ. Μαρίνου ἐξ Ἀθηνῶν. Ἐκ Πατρῶν οἱ Κ. Σ. Χατζόπουλος καὶ Σπυρ. Ρητινιώτης. Ἐξ Ἰθάκης ὁ Κ. Κ. Ν. Παυλάτος. Ἐξ Ἀμφίσης ὁ Κ. Γρ. Ἀναστασόπουλος. Ἐκ Σπάρτης ὁ Κ. Ι. Θεοδωρόπουλος.

ΑΙΝΙΓΜΑ Α'.

Ὅταν κοιμᾶσαι ἴσασαι κ' ἐγώ εἶς τό πλευρόν σου· ὅταν δὲ πάλιν ἴσασαι καὶ ἐμπρὸς κ' ἐπὶ ποδῶν σου· ἐγείρεσαι; κί' ἐγὼ μὲ σέ· φεύγεις; κί' ἐγὼ ὁμοίως· διότι καταστρέφεται ἄνευ ἐμοῦ ὁ βίος.
Ἄν μοῦ κοπῆ ἡ κεφαλὴ ἦν ἐπὶ νώτων φέρω, θὰ ἴδῃς πῶς ὡς μέλος τι τοῦ σώματός σου χαίρω· Ἄν καὶ τὴν νέαν κεφαλὴν μοῦ κατακερματίσῃς· Ἐπὶ ταμείων θὰ μ' ἴδῃς ἄρχοντα. Θὰ μὲ λύσῃς;

ΑΙΝΙΓΜΑ Β'.

Στέκει; στέκω. — φεύγεις; μένω· καὶ ἐπάνω σου δὲ κείμαι.
Τρέξε μ' ἔχεις· στάσου ὁμῶς καὶ θὰ δῆς· ὅτι δὲν εἶμαι.

Τῷ πρώτῳ πέμψοντι ἡμῖν τὴν λύσιν ἐνὸς τῶν ἀνωτέρω αἰνιγμάτων δωρηθήσεται τὸ *Χαρκοφυλάκιον*, δράμα τοῦ Κυρίου Γεωργίου Καλμάνη ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ μεταφρασθὲν ὑπὸ Γ. Σφήκα, τῶν λοιπῶν δημοσιευθήσονται ἄνόματα.

Οἱ προμηθεύοντες 10 συνδρομητὰς εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην προπληρώνοντας τὴν ἐτήσιαν συνδρομήν των λαμβάνουσιν ἐπὶ ἐν ἔτος αὐτῶν δωρεάν.

Οἱ ἀλλάσσοντες διαμονὴν συνδρομηταὶ ἀεὶ λούσι νὰ εἰδοποιῶσιν «ἐγγράφως» τὴν διεύθυνσιν περὶ αὐτοῦ, ἵνα γνωρίζῃ πῶς πρέπει νὰ στέλλῃ τὰ φυλλάδια· εἰ δὲ μὴ, τὰ ἀπωλεσθέντα ἀναπληροῦνται ἐπὶ λεπτῶν 50 ἕκαστον.

ΟΤΑΕΙΣ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις γίνεται συνδρομητῆς, ἂν δὲν πέμψῃ συγχρόνως τῆ αἰτήσιν καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς.

ΠΑΣΑ ἐπιστολὴ μὴ ἀπὸπληρωμένη ταχυδρομικῶν τελῶν εἶναι ἀπαράδεκτος.

Αἱ ἐπιστολαὶ ἐπιγράφονται οὕτω:

Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ περιῶδ. συγγρᾶμ. «Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη».

Εἰς Ἀθήνας

Αἱ περιέχουσαι χρήματα ἐπιστολαὶ πρέπει νὰ στέλλωνται ἐπὶ συστάσει.

Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται τὴν 1 Νοεμβρίου καὶ λήγουσι τὴν 31 Ὀκτωβρίου.

Αἱ συνδρομαὶ γίνονται,

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ παρὰ τῷ γραφείῳ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης κειμένη ἀπέναντι τῆς βρύσης· Ἀέκκα καὶ τῷ Βιβλιοπωλείῳ ἀδελφῶν Περρῆ. — ΕΝ ΣΥΡΩΙ παρὰ τοῖς βιβλιοπώλαις Γ. Μέμω καὶ Γ. Χούμη. — ΕΝ ΠΑΤΡΑΣ παρὰ τοῖς Κυρίοις Κ. Νεστορίδῃ καθηγητῇ, Ἀναστ. Γκολφινοπούλῳ φαρμακοποιῷ καὶ Στεφάνῳ Λοτζίεπόλῳ. — ΕΝ ΧΑΛΚΙΔΙ παρὰ τῷ Κ. Ἀλεξ. Οἰκούμφου δικηγόρῳ. — ΕΝ ΛΕΒΑΔΕΙΑΙ παρὰ τῷ Κ. Νερ. Μπουφίδῃ. — ΕΝ ΚΑΛΑΜΑΙΣ παρὰ τῷ Κυρ. Ξενῳφ. Μαυρογιάννῃ ἱατρῷ. — ΕΝ ΛΙΣΣΙΑΙΣ παρὰ τῷ Κ. Α. Γ. Λεωνῷ διμάρτῳ Λιμναίων. — ΕΝ ΑΣΤΡΕΙ παρὰ τῷ Κ. Εὐστ. Χασαπογιάννῃ. — ΕΝ ΤΡΙΠΟΛΕΙ παρὰ τῷ Κ. Ἰωάννῃ Ἰωαννίδῃ φαρμακοποιῷ. — ΕΝ ΤΙΡΩΙ παρὰ τῷ Κ. Ν. Ι. Καγκάδῃ. — ΕΝ ΝΑΥΠΑΚῳ παρὰ τῷ βιβλιοπωλείῳ Σοφῆ καὶ κ. Εὐθυμοπούλῳ βουλευτῇ. — ΕΝ ΣΙΦΝΩΙ παρὰ τῷ Κ. Κωνστ. Πρεβελεγγίῳ. — ΕΝ ΚΑΙΥΣΩΙ παρὰ τῷ Ἀριστέδῃ Στρατῇ. — ΕΝ ΘΗΒΑΙΣ παρὰ τῷ Κ. Εὐσταθ. Καλόπαϊδι. — ΕΝ ΛΑΜΙΑΙ παρὰ τῷ Κ. Ἀντωνίῳ Πεταλᾷ πρωτοδίκῃ. — ΕΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΙ παρὰ τῷ Κ. Γ. Φλωρίῳ δικηγόρῳ. — ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩΙ παρὰ τῷ Κ. Γ. Σφήκα. — ΕΝ ΠΑΞΟΙΣ παρὰ τῷ ἐπαρχεῦοντι Θεοφ. Πηλιοπούλῳ. — ΕΝ ΛΑΡΙΣΣΙ παρὰ τῷ Κ. Χ. Στυλίδῃ. — ΕΝ ΒΩΛΩΙ παρὰ τῷ Κ. Παπακωστοπούλῳ Πρεζβίτῳ τῆς Ἑλλάδος. — ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΙ παρὰ τῷ Κ. Εὐσθ. Βασιλοπούλῳ [Grand-casino]. — ΕΝ ΚΑΙΡῳ παρὰ τῷ Κ. Β. Ματαράγκα. — ΕΝ ΠΟΡΤ-ΣΑΪΤ παρὰ τῷ Κ. Εὐαγγελοῦ Στρατῇ δικηγόρῳ. — ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚῃ παρὰ τῷ Γ. Ζαχαριάδῃ δικηγόρῳ. — ΕΝ ΣΕΡΡΑΙΣ παρὰ τῷ Ἑλλῆν. Πρεζβίτῳ. — ΕΝ ΣΑΜΩΙ παρὰ τῷ γραφείῳ τῆς Ἐπιμ. «Σόρος». — ΕΝ ΜΗΤΥΛΙΝῃ παρὰ τῷ Θεμιστοκλεῖ Μαρίνου. — ΕΝ ΣΑΜΟΙΝῃ παρὰ τῷ Κ. Σπυρίδωνι Ἑλλῆν. καὶ τῇ ἐφημερίδῃ «Σμύρνη». — ΕΝ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙ παρὰ τῷ Γ. Ν. Καλλιθέῳ μουσικῷ. — ΕΝ ΧΙΩΙ παρὰ τῷ Λεωνίδα Ἀργυροπούλῳ γερμωταῖ τοῦ Ἑλλῆν. Πρεζβίτου. — ΕΝ ΜΕΛΙΝῃ παρὰ τῷ Κ. Εὐστατίῳ Πετροκοκκίνῳ. — ΕΝ Manchester παρὰ τῷ Κ. Κλεάνθῃ Μιχαηλίδῃ. — ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ παρὰ τῷ βιβλιοπωλείῳ ὁ «Λόγιος Ἑρμῆς» Δ. Φιδικίου καὶ Σας (Γολατῆς ἀριθ. 24 Πόστα Γολοῦ). — ΕΝ ΓΑΛΑΖΙΩΙ παρὰ τοῖς Κυρίοις Σ. Φ. Ἀντύπα καὶ Ν. Λιδαδά. — ΕΝ ΚΑΛΛΥΠΟΝΙ παρὰ τῷ Κ. Γ. Ἀντύπα.

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

Ἐν Ἑλλάδι	φράγ. 10
Ἐν Τουρκίᾳ	» 16
Ἐν Ῥωσίᾳ	ρούβ. ἀργ. 5
Ἐν ταῖς Ἡγεμονίαις	φλωρ. 1 1/2
Ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ ἐν γένει	φρ. 17
Ἐν Ἰνδίαῖς	εἰκοσόφραγκον 1

Ἐνεκα ἀσθενείας τοῦ διευθυντοῦ ἐβράδυνεν ἡ ἔκδοσις τοῦ παρόντος φυλλαδίου. Τὸ Δ' φυλλάδιον ἐκδοθήσεται ἐντὸς τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου.

Εἰς τὸ γραφεῖον τῆς « Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης » πωλοῦνται

- ΕΘΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ** τόμος Ε'. 1869—1870 δραχ. 6
ΥΪΟΣ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ [παράρτημα Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης] μυθιστόρημα
 Παύλου Φεβάλ μετάφρασις Α. Σκαλίδου. Τόμος Α' καὶ Β'. δραχ. 6
ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ ΠΑΡΕΡΓΑ Ἀπόσπασμα ἡμερολογίου [παράρτημα Ἐθνικῆς
 Βιβλιοθήκης] λεπ. 80
ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΙΤΟΥ [συνέχεια τοῦ μυθιστ. ἐπὶ Περιδέραιον τῆς βασιλοσύνης]
 μυθιστόρημα Ἀλεξ. Δουμά μετάφρασις Α. Γ. Σκαλίδου. δραχ. 6
ΚΟΜΗΣΣΑ ΣΑΡΝΥ [συνέχεια Ἀγγέλου Πιτοῦ] μυθιστόρημα Ἀλεξ. Δουμά
 μετάφρασις Α. Σκαλίδου, τόμοι τέσσαρες δραχ. 14
ΠΑΡΙΣΙΝΑ ΔΡΑΜΑΤΑ μυθιστόρημα Ποισόν δὲ Τερὰλ, μετάφρασις Α. Σκα-
 λίδου καὶ Παρδαλάκη τόμοι ὀκτώδεως τρεῖς. δραχ. 14
Ο ΙΠΠΟΤΗΣ ΤΟΥ ΕΡΥΘΡΟΥ ΟΙΚΟΥ μυθιστ. Ἀλεξ. Δουμά » 5
Η ΚΑΛΥΒΗ ΤΟΥ ΘΩΜΑ μυθιστορία Ἐφρέτης Στόβη τόμοι δύο » 6
ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΝ τῆς Νεοπόλεως περιεργον καὶ ὠραῖον
 μυθιστόρημα. δραχ. 4
ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ [δέκα μικρὰ κωμῳδία] ὑπὸ Δ. Παπαρρήγοπούλου » 2,50
Ο ΝΕΡΩΝ Τραγωδία εἰς πράξεις τέσσαρας ὑπὸ Τιμολ. Α. Ἀμπελά δρ. 1,50
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ Μ. Δελέκου. δραχ. 2
ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ, διαμοιρασμένα εἰς μελέτας, ἐξετάσεις καὶ
 ἀναγνώσεις, ὑπὸ Νικοδήμου τοῦ ἀγιορείτου, ἐξεδόθησαν τὸ πρῶτον ἐν Βενετία τῷ
 1800 παρὰ Δ. Καριτζιώτου, τὸ δεύτερον δὲ παρὰ Ν. Ρουσοπούλου. δραχ. 6
Τὸ ΧΑΤΟΦΥΛΑΚΙΟΝ δράμα εἰς ἕξ πράξεις Ἀγγελ. Καλκάρη μεταφρασθὲν
 ἐξ ἀνεκδότου Ἰταλικοῦ χειρογράφου ὑπὸ Γ. Σφήκα ἐν Ζακύνθῳ δραχ. 1
 Ὅστις ἐκ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φιλομούσων ἐπιθυμεῖ τὴν ἀποκτῆσθαι ἐκ τῶν ἀνω-
 τέρων νεωτάτων καὶ εἰς τὸ ἥμισυ τῆς ἀξίας των πωλουμένων μυθιστορημάτων, δύνα-
 ται τὰ εἰδυποιοῦσθαι ἡμᾶς, συνοδεύων τὴν αἴτησιν του μὲ τὸ ἀντίτιμον τῆς ἀξίας τοῦ
 ἠητουμένου βιβλίου.

Βιβλία νέα.

Ἡ Βιβλιοθήκη ἀγγέλλει πᾶν ἐκδιδόμενον βιβλίον οὐδ' ἀντίτυπον ἠθελεν ἀποσταλῆ
 εἰς τὸ γραφεῖόν μας.

- ΑΝΑΤΟΜΙΚΑ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ** ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ Α. Παπα-Ἰωάννου. Τεύ-
 χος Α'. δραχ. 2
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ τοῦ 1871, μετὰ Εὐρωπαϊκῶν εἰκό-
 των. Ἔτος τρίτον, Περρῆς Βαμπᾶς, ἐκδύται. δρ. 2.
Ο ΚΑΖΑΜΙΑΣ ΤΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ τοῦ 1871. Ἔτος 33ον. δρ. 1,50
Ο ΚΟΜΗΣ ΤΩΝ ΣΑΛΩΝΩΝ δράμα ἐπαινεθὲν τῷ Βουτζινάτῳ ἀγῶνι εἰς
 μίσην πέντε ὑπὸ Σ. Π. Λάμπρου. δρ. 2,50
ΠΑΛΜΟΙ ΚΑΙ ΔΑΚΡΥΑ ἤτοι συλλογὴ λυρικῶν ποιήσεων ὑπὸ Α. Σ. Λιβα-
 θροπούλου ἐπιλογίου τοῦ πεζικοῦ. Ἐν Κεφαλληνία τιμᾶται δραχ. 1
ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ τοῦ 1871. δευτερόν ἐπιχρῶσως μετὰ 40
 φωτογραφικῶν εἰκόνων, ὑπὸ Ἰ. Κ. Χούμη ἔτος Α'. ἐν Σέρβῳ φράγκα 40
ΑΤΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ἔτος Ε'. ὑπὸ Εἰρηναίου Ἀσωπίου δευτερόν
 ἐπιχρῶσως. Ἐν Ἀθήναις φράγκα 4.